

JAARRAPPORT
STICHTING
KRÖLLER-MÜLLER
MUSEUM
2022

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

INHOUD

Voorwoord **3**

Bestuursverslag **6**

Jaarrekening **80**

Overige gegevens **128**

VOORWOORD

Op donderdag 23 februari 2023 kondigde het Outbreak Management Team het officiële einde van de coronapandemie af, bijna drie jaar nadat ze begon. Na een periode van onzekerheid kunnen we erop vertrouwen dat de terugkeer naar normaal definitief werd ingezet na de relatief korte lockdownperiode aan het begin van 2022. Hopelijk blijven de bezoekersaantallen een stijgende lijn vertonen. Nadat het museum op 26 januari weer openging voor publiek werden 219.000 werkelijke aantal bezoekers ontvangen, 65% meer dan in 2021, toen het museum 127.126 bezoekers telde. Om de effecten van de coronapandemie op de langere termijn te kunnen opvangen heeft het museum de afgelopen jaren, mede dankzij de noodsteun voor cultuurinstellingen van het Ministerie van OCW, een geoormerkte buffer opgebouwd.

De tentoonstellingsprogrammering ondervond in 2022 nog de gevolgen van het vele 'doorschuiven' van tentoonstellingen in de afgelopen jaren. In het najaar kon eindelijk de tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs* doorgang vinden, mét een primeur: voor het eerst was een nieuw ontdekt schilderij uit Légers reeks *Fumées sur les toits* uit de jaren 1911-1912 voor het publiek te zien.

Fernand Léger volgde op de grote zomertentoonstelling *Botanischer Wahnsinn, Vegetaal denken in de hedendaagse kunst*. De tentoonstelling is de eerste in een reeks die als overkoepelend thema de relatie tussen kunst en ecologie heeft. Met deze reeks wil het Kröller-Müller Museum, historisch verankerd in de drie-eenheid van natuur, kunst en architectuur, stelling nemen ten opzichte van eigentijdse ecologische vraagstukken. Vanuit hedendaags perspectief kunnen het museum en zijn directe omgeving niet langer worden opgevat als een neutrale, 'groene' enclave, onaangetast door de buitenwereld. De notie van natuur is anno 2022 niet neutraal meer, maar eerder beladen, zo niet omstreden. Het museum wil deze problematiek aan de orde stellen door de ogen van hedendaagse kunstenaars. In *Botanischer Wahnsinn* waren werken samengebracht van kunstenaars die vanuit verschillende gezichtspunten kijken naar de rijke wereld van planten. Wetenschappelijk onderzoek heeft veel nieuwe kennis aan het licht gebracht over het functioneren van planten en tegelijkertijd is er het groeiende besef van de bepalende rol van planten in het ecosysteem enerzijds en het schrikbarende verlies aan soorten anderzijds.

Ook in de aankopen van het afgelopen jaar stond deze thematiek centraal. Uit *Botanischer Wahnsinn* werden werken aangekocht van Candice Lin, Lili Fischer, Anaïs Tondeur en Lois Weinberger. Begin 2023 konden hieraan werken van Otobong Nkanga worden toegevoegd. Ook de verworven werken van Julian Charrière en Anne Geene vinden hun oorsprong in de menselijke omgang met 'natuur'.

Ondanks ruim twee coronajaren vond het 'buitenlandprogramma' van het museum relatief ongestoord doorgang. De reizende tentoonstelling *Collecting Van Gogh: Masterpieces from the Kröller-Müller Museum*, in september 2021 van start gegaan in Tokyo, reisde door naar Fukuoka en Nagoya en was daar tot 10 april 2022 te zien.

Een groot succes is de tentoonstelling *Van Gogh* in Palazzo Bonaparte in Rome, die vanaf de opening op 8 oktober tot het einde van het jaar 221.542 bezoekers trok. De tentoonstelling loopt nog door tot en met 7 mei 2023.

Het afgelopen jaar konden enkele belangrijke vacatures worden vervuld. Na een interimperiode kon een Hoofd marketing en development worden aangetrokken. Het educatieve team werd uitgebreid met een medewerker voor het brede terrein van volwasseneneducatie. Bovendien trad een vrijwel geheel nieuw, meertalig rondleidersteam aan, dat behalve rondleidingen door de collectie ook programma's bij tijdelijke tentoonstellingen verzorgt.

Na het beëindigen van de coronamaatregelen konden de vele 'thuiswerkers' weer op het museum werken, maar er is bewust niet gekozen voor een volledige terugkeer naar de situatie van voor corona. Dit betekent dat er nog steeds thuis wordt gewerkt wanneer dit mogelijk en gewenst is en dat veel vergaderingen een hybride karakter hebben.

Ook een andere positieve erfenis van de coronaperiode, de maandelijkse Meet & feed die medewerkers op de hoogte houdt van nieuws van de Directie of uit het managementteam, kan nog steeds zowel thuis als op het museum worden bijgewoond.

Voor de invulling van diversiteit en inclusie binnen het museum werd in 2021 een interne denktank gevormd onder de naam De brede blik. De sessies van de groep hebben geleid tot de definiëring van een aantal thema's zoals sociale, fysieke, digitale en financiële toegankelijkheid. Ook is een inventarisatie gemaakt van mogelijke samenwerkingspartners om hier verder mee aan het werk te gaan en daadwerkelijk stappen te kunnen zetten.

Het in 2017 gestarte onderzoek naar de uitbreiding van het Kröller-Müller Museum wordt gecontinueerd met de nadruk op de financiële haalbaarheid. In oktober werd de openbare aanbesteding gestart voor verschillende adviseurs, onder wie de uitvoerend architect, ten behoeve van het ontwerpteam. Naar verwachting wordt deze procedure in juni 2023 afgerond. Met het Ministerie van OCW is weer meerdere malen gesproken over de plannen. In 2023 zal er meer duidelijkheid komen over de financiële haalbaarheid van de uitbreiding, gekoppeld aan het nieuwe huisvestingsstelsel.

Ook met Wim Quist, de architect van de uitbreiding van het museum uit de jaren zeventig, spraken we enige malen over de nieuwe plannen. Op 6 juli van afgelopen jaar overleed hij op eenennegentigjarige leeftijd. We kijken met dankbaarheid terug op de gesprekken die we met hem mochten hebben. Nog dagelijks genieten we van zijn gebouw, dat van een blijvende waarde en schoonheid is.

Als altijd zijn we zeer dankbaar voor de bijdragen en steun van particulieren en fondsen. De resultaten van het Helene Kröller-Müller Fonds en de betrokkenheid van onze donateurs bij het museum zijn van grote waarde. Het was een verademing dat er weer activiteiten en bijeenkomsten mogelijk waren en we onze trouwe achterban weer konden ontmoeten.

Ook het belang van de VriendenLoterij kan niet genoeg worden benadrukt. Zonder de Loterij zouden de vele aankopen van het afgelopen jaar en de verdere ontwikkeling van de collectie niet mogelijk zijn.

Onze Raad van Toezicht willen we zeer bedanken voor de samenwerking en steun. Binnen de Raad vonden enkele wisselingen plaats. De leden Conny Braams en Pim van der Feltz traden af, evenals voorzitter Hans Kamps. Hen willen we in het bijzonder danken voor hun inzet gedurende vele jaren. Per 1 september heeft de Raad twee nieuwe leden in de personen van Herman Dijkhuizen en Melvin Brand Flu.

Tot slot: na twee lange, karige jaren kunnen we onze eigen collega's weer onbekommerd ontmoeten. We kunnen weer bij elkaar binnenlopen, samen lunchen in de kantine en bijpraten bij de koffiemachine. Ook jaarlijkse hoogtepunten als de personeelsdag begin september en de kerstborrel konden tot ieders vreugde weer doorgaan. Uit de grond van ons hart willen we iedereen bedanken voor het uithoudingsvermogen en de grote flexibiliteit in de afgelopen periode!

Otterlo, 28 maart 2023

Lisette Pelsers, Algemeen directeur
Frits de Vogel, Zakelijk directeur

BESTUURSVERSLAG

A. ALGEMEEN

STICHTING KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

De Stichting Kröller-Müller Museum is op 14 maart 1928 opgericht. Het museum oefent zijn activiteiten uit in de rechtsvorm van een stichting.

MISSIE

Als internationaal toonaangevend museum laat het Kröller-Müller Museum zijn Nederlandse en buitenlandse gasten optimaal en steeds weer genieten van de wereldberoemde collectie werken van Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten én van kunstenaars die na hen bepalend zijn gebleken in de kunstgeschiedenis.

VISIE

- Het Kröller-Müller Museum wil een gekende en geliefde plek zijn om vaak naar terug te keren voor Nederlandse bezoekers en een uitnodigende en zichtbare 'must see' bestemming voor buitenlandse bezoekers.
- Door de combinatie van kunst en natuur is het museum bij uitstek een plek voor inspiratie, ontspanning en ontmoeting.
- Binnen de veranderende (museum)wereld houdt het Kröller-Müller Museum vast aan zijn kernbelofte: nergens anders kun je zo intens van de kunst genieten door de fenomenale collectie en de unieke ligging midden in de prachtige natuur.

In een tijd van toenemende verstedelijking, bevolkingsgroei en technologisering is deze belofte meer dan ooit van betekenis.

- De presentatie van de collectie en de ambitieuze en veelzijdige programmering zijn steeds van hoge kwaliteit.
- Behoud en beheer van de collectie worden op het hoogste niveau uitgevoerd.
- Dit geldt eveneens voor de effectiviteit en kwaliteit van governance, organisatie, financieel beleid en partnerships.
- Als inspirerende en innovatieve organisatie streeft het Kröller-Müller naar diversiteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid.

KERNWAARDEN

Kwaliteit

Het Kröller-Müller Museum behoort tot de top van de internationale musea. Kwaliteit is een permanente factor in de geschiedenis, het aanbod en alle andere aspecten van het museum. Deze kwaliteit wil het museum delen met het nationale en internationale publiek en met zijn zakelijke, museale en wetenschappelijke partners en collega's.

Inspirerend

Het museum inspireert het publiek uit binnen- en buitenland tot bezoek, herhaalbezoek en deelname aan programma's en projecten. Collectie en tentoonstellingen inspireren alle bezoekers - ongeacht herkomst, voorkennisniveau of bezoekmotief - tot reflectie op kunst, cultuur en natuur. Voor medewerkers en culturele en maatschappelijke partners vormt het museum een inspirerende organisatie.

Verbindend

Het museum legt verbindingen tussen verschillende kunsthistorische perioden en stromingen, tussen verleden en actualiteit en tussen beeldende kunst en andere kunstvormen. Deze verbinding en het samenspel van kunst, natuur en architectuur bieden een unieke totaalervaring en nodigen uit tot het delen van individuele en gemeenschappelijke perspectieven en ervaringen in een ontspannen omgeving.

Klantgericht

Programma, faciliteiten en organisatie zijn gericht op een gastvrij onthaal en op een optimaal en inclusief publieksaanbod ten behoeve van een breed en divers samengesteld publiek. Via educatie en informatie wordt het aanbod geduid en toegankelijk gemaakt voor bezoekers die daar behoefte aan hebben, ongeacht herkomst, taalvaardigheid of voorkennisniveau.

Betrouwbaar

Het museum is een betrouwbare partner voor stakeholders, sponsors, financiers en andere partijen en is transparant in zijn informatie en communicatie-uitingen.

Zorgvuldig

Het museum gaat zorgvuldig om met de grote vraagstukken van deze tijd zoals duurzaamheid, diversiteit en inclusie. Het streeft naar 'fair practice' en heeft oog voor de effecten van zijn programma en activiteiten in de kwetsbare omgeving waarin het is gevestigd.

B. GANG VAN ZAKEN GEDURENDE HET VERSLAGJAAR EN DE SITUATIE PER BALANSDATUM

BEZOEKERS

In 2022 ontvangt het Kröller-Müller Museum in totaal 219.000 bezoekers. Na een lockdown is het museum vanaf 26 januari weer open voor publiek. Het aantal bezoekers in 2022 is 72% hoger dan in het coronajaar 2021, toen het museum 127.126 bezoekers telde. Het aantal is nog niet op het niveau van voor de coronapandemie, toen ruim 400.000 bezoekers werden geteld. Vooral het internationale bezoek en het groepsbezoek blijven nog achter.

In het buitenland bereikt het museum met tentoonstellingen in Japan en Italië 462.783 bezoekers.

TENTOONSTELLINGEN

In 2022 zijn er negentien tentoonstellingen te zien in het Kröller-Müller Museum. Zes tentoonstellingen lopen door uit 2021. Zeven tentoonstellingen starten in 2022 en lopen door in 2023.

Botanischer Wahnsinn. Vegetaal denken in de hedendaagse kunst

In de zomer is *Botanischer Wahnsinn* te zien, samengesteld door curator en auteur Roel Arkesteijn. In de tentoonstelling is een caleidoscopische selectie van werken samengebracht van kunstenaars die vanuit verschillende gezichtspunten kijken naar de rijke wereld van planten. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat planten geen 'dingen' zijn, maar intelligente wezens die niet alleen in staat zijn om te zien, ruiken, voelen, communiceren en horen, maar ook om zich te oriënteren en te herinneren. Naast deze nieuwe inzichten over planten groeit tegelijkertijd het besef van de bepalende rol van planten in de stabiliteit van ecosystemen, evenals van het grote verlies aan soorten. In vijf thematische secties – De wetenschappelijke plant, Ethnobotanie, Ideologische planten, Onkruid en Regeneratie en 'green remediation' – zijn in totaal 95 kunstwerken in uiteenlopende media, waaronder herbaria, fotografie, werk op papier en installaties te zien van onder anderen Gemma Anderson, Joseph Beuys, Sjoerd Buisman, Mel Chin, Mark Dion, Ian Hamilton Finlay, Pierre Huyghe, Michael Landy, Ana Mendieta, Giuseppe Penone, P Staff, en herman de vries. De tentoonstelling is aanleiding om enkele werken voor de collectie te verwerven van Otobong Nkanga, Lois Weinberger, Candice Lin, Anaïs Tondeur en Lili Fischer.

Botanischer Wahnsinn is de eerste editie van een nieuwe reeks. Hiermee wil het Kröller-Müller Museum, door zijn stichter Helene Kröller-Müller heel bewust 'te midden van de natuur' gevestigd, relevante thema's op het gebied van natuur en ecologie aan de orde stellen en zijn relatie tot zijn omgeving actualiseren.

Tentoonstelling *Botanischer Wahnsinn*

Fernand Léger en de daken van Parijs

In het najaar opent *Fernand Léger en de daken van Parijs*. Middelpunt van de tentoonstelling is een nieuw ontdekt schilderij uit de reeks *Fumées sur les toits* dat Fernand Léger (1881-1955) in 1911-1912 schildert. Het schilderij bevindt zich aan de achterzijde van Légers *Le quatorze juillet*, dat in 1999 werd verworven door de Triton Collection Foundation. Het *Fumées sur les toits*-schilderij werd tijdens een recente restauratie tevoorschijn gebracht en is nu voor het eerst voor het publiek te zien.

Als Léger de serie *Fumées sur les toits* schildert, bevindt hij zich op een keerpunt in zijn carrière. Vanaf 1908 breekt hij radicaal met de stijl van zijn vroegere werken en zoekt, aanvankelijk sterk geïnspireerd door Paul Cézanne, naar nieuwe artistieke mogelijkheden. Het uitzicht vanuit zijn atelier over de daken van Parijs, met zijn schoorstenen en rookpluimen, inspireert Léger om te experimenteren met vorm en kleur. Deze zoektocht resulteert uiteindelijk in kubistische werken als *Contrastes de formes* (1913-1914) die hij aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog maakt. Ook *La partie de cartes* (1917), dat Helene Kröller-Müller voor haar collectie koopt en dat een hoogtepunt is in Légers oeuvre, is ondenkbaar zonder de *Fumées sur les toits*. De bredere context wordt gevormd door werken van de twee groepen kubisten in Parijs: de groep van Pablo Picasso en Georges Braque die voornamelijk in galerie van Daniel-Henry Kahnweiler exposeerde en de groep van Léger, die op de grote Salons exposeerde en waartoe ook Robert Delaunay, Jean Metzinger en Henri Le Fauconnier behoorden.

De tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs* is gemaakt in samenwerking met de Triton Collection Foundation en is samengesteld door gastconservator Sjraar van Heugten, voormalig Hoofd Collecties van het Van Gogh Museum, die ook voor de publicatie bij de tentoonstelling tekent. De vormgeving van de tentoonstelling is in handen van Lies Willers.

Parallel aan *Fernand Léger en de daken van Parijs* is *Analoog aan Léger* te zien. Op uitnodiging van de Triton Collection Foundation reageren twee kunstenaars uit de avant-garde van de hedendaagse digitale kunst, Harm van den Dorpel en Jan Robert Leegte, ieder met een kunstwerk op het nieuw ontdekte *Fumées sur les toits*-schilderij van Léger.

Tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs* met de nieuw ontdekte *Fumées sur les toits* van Fernand Léger

Naast de grote tentoonstellingen *Botanischer Wahnsinn* en *Fernand Léger en de daken van Parijs* zijn er verschillende presentaties rond nieuwe aanwinsten voor de collectie te zien: *Untitled* van Anish Kapoor, *Running in Circles* van Jeroen Jongeleen en *Mother, Wonder* van Roni Horn. In de serie *Met Verf* opent Klaas Kloosterboer. *De regels en het spel*. In de reeks *Vestibulum* is *Esther Tielemans. Ask the Sky* te zien. Daarnaast zijn er meerdere tentoonstellingen gerealiseerd met werken uit de collectie van het Kröller-Müller Museum: *Shoichi Ida. The Surface is the Between*, *Nove Opere*, *Dan Flavin*. Vroege lichtwerken en *Anselm Kiefer: drie werken, drie dichters*. De op zaal uitgevoerde restauratie van *Wall Drawing #120* van Sol LeWitt tenslotte wordt uitgelicht voor het publiek met een kleine presentatie van archiefmateriaal en uitleg over de totstandkoming van het werk en de stappen die voorafgingen aan de restauratie.

Tentoonstelling Shoichi Ida. *The Surface is the Between*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Tentoonstelling Nove Opere met *Senza titolo* van Jannis Kounellis, *Per purificare le parole* van Gilberto Zorio, *Zappa e vasi* van Giuseppe Penone en *Il panorama con mano che le indica* van Giovanni Anselmo

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Tentoonstellingen in het Kröller-Müller Museum

DENNIS OPPENHEIM: PROGRAM

4 september 2021 – 27 februari 2022

ANNE GEENE. ACCUMULATION OF THINGS

25 september 2021 – 27 februari 2022

JAN DIBBETS – CONSTRUCTIES IN HET LANDSCHAP 1967-1968

2 oktober 2021 – 13 maart 2022

PANAMARENKO. REISE IN DEN STERNEN

16 oktober 2021 – 13 maart 2022

STEVEN AALDERS. SEIZOENEN

13 november 2021 – 5 juni 2022

MOOI OUD. DRIE EEUWEN TEKENINGEN UIT DE KRÖLLER-MÜLLERCOLLECTIE

4 december 2021 – 20 maart 2022

JEROEN JONGELEEN. RUNNING IN CIRCLES

12 maart 2022 – 30 oktober 2022

IN GESPREK: KAPOOR EN BRANCUSI

25 juni 2022 – 9 oktober 2022

SHOICHI IDA. THE SURFACE IS THE BETWEEN

30 april 2022 – 18 september 2022

RONI HORN. MOTHER, WONDER

7 mei 2022 – 25 september 2022

BOTANISCHER WAHNSINN. VEGETAAL DENKEN IN DE HEDENDAAGSE KUNST

21 mei 2022 – 30 oktober 2022

Mother, Wonder van Roni Horn en *Twelve Circles of Sticks* van Richard Long, details van beide werken

Tentoonstelling Jeroen Jongeleen, *Running in circles*

ESTHER TIELEMANS. ASK THE SKY

18 juni 2022 – 20 november 2022

KLAAS KLOOSTERBOER. DE REGELS EN HET SPEL

9 juli 2022 – 8 januari 2023

ANSELM KIEFER: DRIE WERKEN, DRIE DICHTERS

24 september – 10 april 2023

NOVE OPERE

8 oktober 2022 – 10 april 2023

RESTAURATIE WALL DRAWING #120 VAN SOL LEWITT

15 oktober 2022 – 26 maart 2023

FERNAND LÉGER EN DE DAKEN VAN PARIJS

19 november 2022 – 2 april 2023

ANALOOG AAN LÉGER

19 november 2022 – 2 april 2023

DAN FLAVIN. VROEGE LICHTWERKEN

2 december 2022 – 30 april 2023

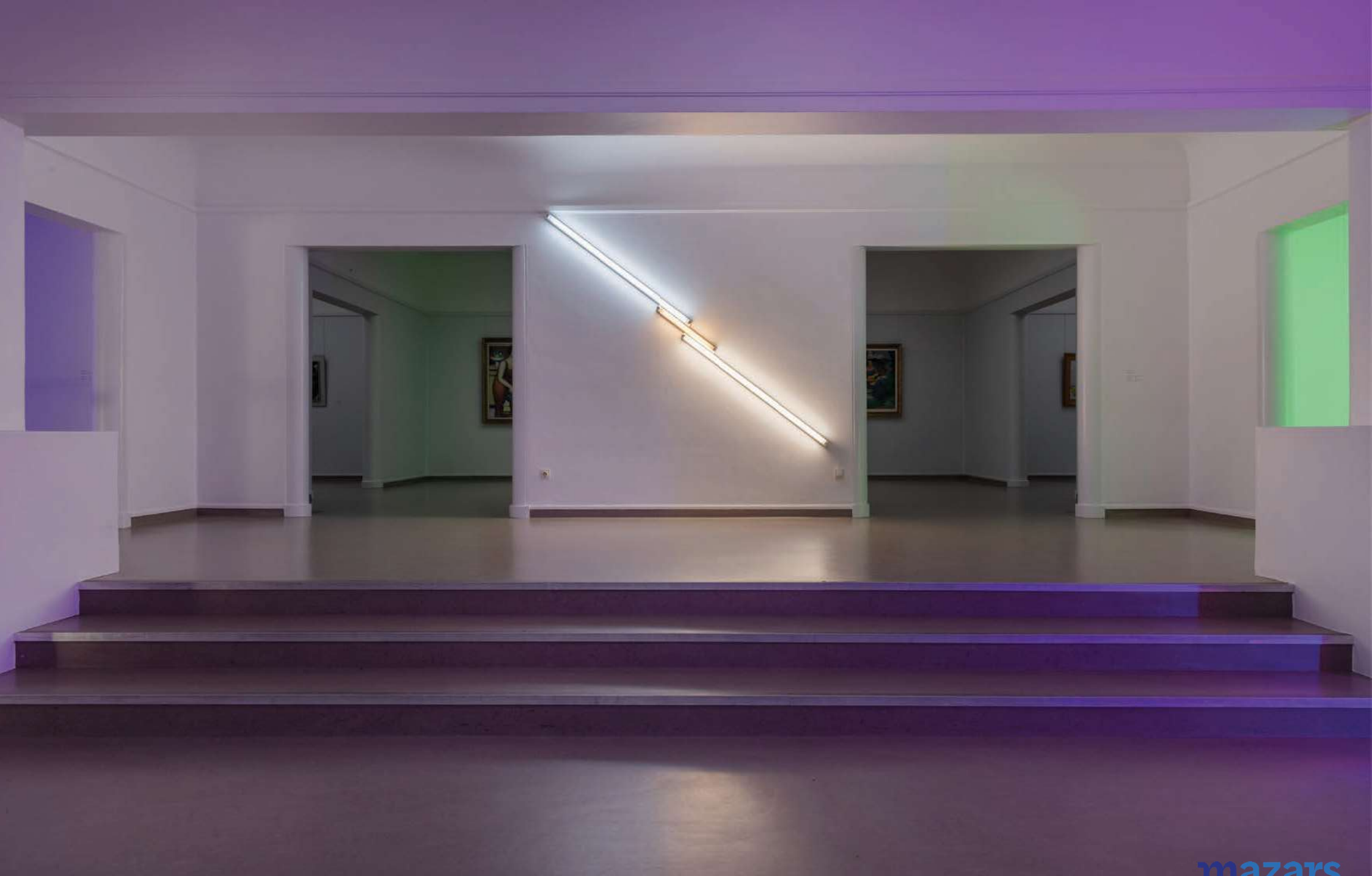
Tentoonstelling Klaas Kloosterboer. De regels en het spel

Tentoonstelling Anselm Kiefer: drie werken, drie dichters

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Tentoonstelling *Dan Flavin. Vroege lichtwerken*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Tentoonstellingen in het buitenland

COLLECTING VAN GOGH: MASTERPIECES FROM THE KRÖLLER-MÜLLER MUSEUM

The Tokyo Shimbun

Fukuoka Art Museum, Fukuoka

2 januari – 13 februari 2022

Nagoya City Art Museum, Nagoya

23 februari – 10 april 2022

VAN GOGH

Arthemisia

Palazzo Bonaparte, Rome

7 oktober 2022 – 7 mei 2023

Zelfportret van Vincent van Gogh op de tentoonstelling Van Gogh in Palazzo Bonaparte in Rome

MARKETING EN DEVELOPMENT

De in 2021 opgerichte afdeling Development bestaat uit een Medewerker fondsenwerving (1 fte) en een Medewerker relatiebeheer en ontvangsten (0,8 fte). In 2022 wordt de afdeling samengevoegd met de afdeling Marketing en Communicatie, onder de gezamenlijke noemer Marketing en development, vanaf 1 oktober onder aanvoering van een nieuw Hoofd marketing en development.

Fondsenwerving

Bestaande relaties met fondsen worden aangehaald en ook nieuwe geefrelaties ontstaan. De fondsenwervingsinspanningen resulteren in een groot aantal toezeggingen voor projecten in 2023, waaronder de tentoonstellingen *Het futurisme & Europa* en *Art & Project*, de restauratie van *56 Barrels* van Christo en de vernieuwing van de Digitale Scheurkalender.

Verwerving *Untitled* (2018) van Anish Kapoor

De aankoop van het beeld *Untitled* van Anish Kapoor is mogelijk dankzij een genereuze bijdrage van de Vereniging Rembrandt (mede dankzij haar Titus Fonds, haar Hendrickje Fonds en haar A. Quist-Rütter Fonds). Naast deze steun maakt het museum gebruik van de jaarlijkse bijdrage van de VriendenLoterij.

Restauratie *Zelfportret* van Vincent van Gogh

Het *Zelfportret* van Vincent van Gogh is een geliefd topstuk en het enige zelfportret van Van Gogh in de collectie van het museum. Dankzij de steun van Gifted Art en Dirkzwager kan het schilderij worden gerestaureerd.

Hilgemann Fonds

Op 10 mei 2022 wordt in het Kröller-Müller Museum het Hilgemann Fonds gelanceerd. Dit fonds op naam is opgericht door beeldend kunstenaar Ewerdt Hilgemann en zijn echtgenote Antoinette de Stigter. Het fonds is bedoeld voor het ondersteunen van 'eigenzinnige beeldhouwkunst', ofwel ruimtelijke kunst in brede zin. De eerste besteding uit het Hilgemann Fonds

Digitale Scheurkalender

is een bijdrage aan de aankoop in 2021 van zes videowerken van Jeroen Jongeleen (Apeldoorn, 1967). De videowerken zijn tot en met 30 oktober te zien in de presentatie *Jeroen Jongeleen. Running in circles*.

Particuliere begunstigers, Helene Kröller-Müller Fonds

Het Helene Kröller-Müller Fonds organiseert in 2022 enkele bijeenkomsten. De jaarlijkse Helene Kröller-Müllerdag wordt zoals gebruikelijk gehouden op 11 februari. Tijdens deze dag geeft biograaf Ariëtte Dekker speciaal voor de boekers een voorbeschouwing op de biografie van Sam van Deventer (1888-1972), assistent en vertrouweling van het echtpaar Kröller en directeur van Het Nationale Park De Hoge Veluwe en het Kröller-Müller Museum tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Voor een klein gezelschap vindt op 7 september in twee groepen een ontvangst plaats in het depot. Onderzoeker Kerstin Kracht doet verslag van haar onderzoek naar de beperking van trillingen op schilderijen tijdens transport door verbetering van inlijsting en achterkantbescherming.

In samenwerking met Paleis Het Loo organiseert het Helene Kröller-Müller Fonds op 2 november een bijeenkomst over nalaten aan cultuur. De bijeenkomst vindt plaats in het kader van de Week van nalaten aan cultuur. Het Kröller-Müller Museum is aangesloten bij dit landelijke initiatief.

Op donderdag 3 november bezoeken enkele Zilveren en Gulden boekers het atelier van restaurator Gwendolyn Boevé-Jones. Zij legt uit hoe de restauratie van het nieuw ontdekte schilderij van Fernand Léger uit de *Fumées sur les toits*-reeks in zijn werk ging.

Een dag voor de officiële opening van de tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs* vindt een voorbezigting voor boekers plaats. Gast-conservator Sjraar van Heugten verzorgt een inleiding bij de tentoonstelling.

Partnerships

VriendenLoterij

Samen met het Mauritshuis, het Rijksmuseum en het Van Gogh Museum ontvangt het Kröller-Müller Museum een bedrag van € 8.718.153 van de VriendenLoterij. Deelnemers van de loterij maken op deze wijze aankopen van de musea mede mogelijk. Het aandeel van het Kröller-Müller Museum

Lancering van het Hilgemann Fonds

voor dit doel is € 1.056.928. Naast deze bijdrage ontvangt het museum € 394.619 via het geoormerkt werven. Dit bedrag is opgehaald door in het museum nieuwe spelers voor de Vriendenloterij te werven, en komt ten goede aan restauraties en andere bijzondere projecten.

Mastercard

Samen met partner Mastercard stimuleert het Kröller-Müller Museum het publiek om de kunstenaar in zichzelf wakker te maken. Via het platform Priceless kunnen houders van een Mastercard op vertoon van een tekening gratis toegang krijgen tot de tentoonstelling *Mooi oud*.

Met partner Mastercard is ook de Georoute opgezet, een digitale speurtocht door de beeldentuin. Met de app in de hand gaan spelers op zoek naar de beelden en uiteindelijk naar de 'schatkist'. Bij elk gevonden kunstwerk wordt een vraag gesteld tot uiteindelijk de schatkist wordt gevonden. Diegenen die de Georoute weten te volbrengen, wacht een cadeautje in de museumwinkel.

Visit Veluwe

Het museum is net als voorgaande jaren als partner van Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen intensief betrokken bij het stimuleren van toerisme in de regio. Er worden campagnes opgezet voor zowel binnen- als buitenlandse markten. In samenwerking met het toerismecollectief Stichting Travel Trade Holland neemt het museum deel aan traveltrade-activiteiten die zijn gericht op de marketing en promotie van Nederland als geheel en het Kröller-Müller Museum in het bijzonder. Het museum is sinds de oprichting actief lid en komt via de stichting in aanraking met specifieke doelgroepen uit de toeristische sector, door middel van webinars, deelname aan beurzen, 'familiarization trips' en partnerbijeenkomsten.

Pers

Regelmatig krijgt het museum aanvragen van binnenlandse en buitenlandse pers voor interviews, het bezoeken van tentoonstellingen en voor het maken van filmopnames. Daarnaast vindt er actieve persbenadering plaats voorafgaand aan nieuwe tentoonstellingen. Free publicity is belangrijk voor het museum omdat het marketingbudget beperkt is en omdat onafhankelijke journalistiek wordt gezien als betrouwbaar.

Georoute, samenwerking met Mastercard

Televisie

AvroTros maakt een aflevering van het programma *Man en Kunst* over Barbara Hepworth. Het museum is ook te zien in *De kleuren van Caspers* van dezelfde omroep. Omroep Flevoland maakt een serie portretten over boeren in de provincie met daarin opnames van *De aardappeleters*. De VPRO filmt een aflevering van het kinderprogramma *Moonriders* in het museum. TV Ede en Omroep Gelderland maken opnames van de tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs*.

Schrijvende pers

Er is veel belangstelling voor de tentoonstelling *Botanischer Wahnsinn*. Maar ook kleinere presentaties, zoals van Klaas Kloosterboer, krijgen aandacht. Voor de Nederlandse en Franse schrijvende pers wordt in november een preview georganiseerd voor de tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs*. Er wordt veel gepubliceerd over deze tentoonstelling. Het museum wordt in allerlei tijdschriften met (toeristische) tips genoemd als een van de grote trekpleisters van de Veluwe. De agenda's van verschillende tijdschriften noemen met grote regelmaat alle tentoonstellingen van het museum.

Internationale marktwerking

Het opbouwen en onderhouden van een toeristisch netwerk is een meerjarige investering, die daarom ook in tijden van reisbeperkingen voor internationale toeristen doorloopt. Vanwege de strenge reisbeperkingen in 2022 wordt de Aziatische markt via webinars en nieuwsbrieven benaderd. Het museum blijft in 2022 het accent leggen op de langjarig gestelde doellanden. De meeste aandacht gaat uit naar nabijgelegen gebieden Vlaanderen (België) en de Duitse deelstaten Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen. De overige Europese doellanden zijn Frankrijk, Spanje, Italië, en Groot-Brittannië. De bewerking van deze markten gebeurt via beurzen en congressen, waaronder de FITUR (International Tourism Fair) in Madrid en de IFTM (International & French Travel Market) in Parijs. Daarnaast wordt het museum in 2022 lid van de ETOA (European Tourism Association) en neemt het deel aan de GEM (Global European Marketplace) in Londen.

Pers bij *Fernand Léger en de daken van Parijs*

Intercontinentale doellanden zijn de Verenigde Staten, Japan en China, waarvoor in december in San Diego (VS) tijdens de USTOA (United States Tour Operator Association) de contacten met Amerikaanse touroperators wordt aangehaald.

Ticketing

Introductie touroperatormodule

Het Kröller-Müller Museum werkt met het online ticketing platform van Global Tickets (CM.com), dat veel mogelijkheden heeft voor het afhandelen van online tickets. Voor het museum zijn specifieke modules ontwikkeld waarmee eenvoudig groepsboekingen gedaan kunnen worden. In 2022 wordt de zogenoemde 'touroperatormodule' opgeleverd. De ticketmodule heeft als doel om partners van het museum snel en gemakkelijk (groeps) reserveringen, rondleidingen en audiotours te laten boeken. Hiermee kunnen partners geheel zelfstandig reserveringen, wijzigingen of annuleringen doorvoeren.

Uitrol nieuw kassasysteem

In maart komt de samenwerking met fysieke kassaleverancier De Haan IT tot een eind. Aanleiding is de nieuwe ticketleverancier van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Als medegebruiker van dit kassasysteem gaat het museum ook op zoek naar een andere leverancier. Gekozen wordt voor het kassasysteem van CM.com, dat geïntegreerd wordt met de online ticketstraat. Dit heeft als voordeel dat alle ticketgegevens in één systeem worden vastgelegd. Zo is er altijd een actueel beeld van het aantal en soort verkochte tickets. De korte implementatieperiode leidt ertoe dat er nog enkele aandachtspunten zijn, ook wat betreft de financiële beheersing.

Online communicatie

Website

Het websitebezoek stijgt met 12% ten opzichte van 2021. In totaal wordt de website 1.091.540 keer bezocht door 780.033 unieke bezoekers. De aantallen zijn in lijn met de bezoekersaantallen die in 2022 weer toenemen. Om de website goed werkend te houden, wordt in 2022 het nodige

onderhoud gepleegd. De website wordt technisch geüpgraded en de menustructuur wordt verbeterd. Een grote inhaalslag met technische upgrade van het website platform is noodzakelijk en wordt uitgevoerd. Ook de menustructuur van de website wordt verbeterd. Bezoekers kunnen het menu nu beter vinden en daarmee eenvoudiger navigeren.

Vanaf dit jaar zijn alle schilderijen van Vincent van Gogh in de collectiezoeker voorzien van een objecttekst.

Op 27 juli verschijnt een blogpost naar aanleiding van het overlijden van Wim Quist, als eerbetoon aan de architect van de 'nieuwe' vleugel van het museum uit de jaren zeventig.

YouTube

Het YouTubekanaal groeit van 960 naar 1.113 volgers. Begin 2022 verschijnen de laatste afleveringen van *Lisettes Lijst*. De laatste twee afleveringen worden respectievelijk 3.436 en 103.392 keer bekeken.

Nieuwsbrieven

In 2022 stuurt het museum zeventien nieuwsbrieven naar 26.629 abonnees (23.532 Nederlandstalig, 2.355 Engelstalig, 742 Duitstalig). Dit aandeel abonnees ligt 17% hoger dan het aantal in 2021. Vanaf oktober 2022 wordt de frequentie van de nieuwsbrieven verhoogd en verschijnt twee keer per maand een kortere nieuwsbrief. Naast de reguliere edities wordt een special over *Fernand Léger en de daken van Parijs* verstuurd.

Google Ad Grants, Display en SEO

Het museum werkt voortdurend aan het verbeteren van de online zichtbaarheid van de collectie, specifiek de Van Goghcollectie en de beeldentuin. Dit gebeurt via organische content en online campagnes, maar ook met behulp van zoekmachineoptimalisatie (SEO), Google Ad Grants en Google Displaycampagnes. De internationale Google Ad Grants advertenties zorgen in 2022 voor ruim 730.000 vertoningen en 84.000 klikken naar de website. De corporate Display (banner)campagne is ingezet binnen Nederland, Vlaanderen en Duitsland. Dit levert ruim 3,2 miljoen impressies en 4.400 klikken naar de website op. De Nederlands- en Duitstalige SEO-pagina's presteren inmiddels erg goed. Op relevante zoekwoorden heeft het museum stabiele posities ingenomen.

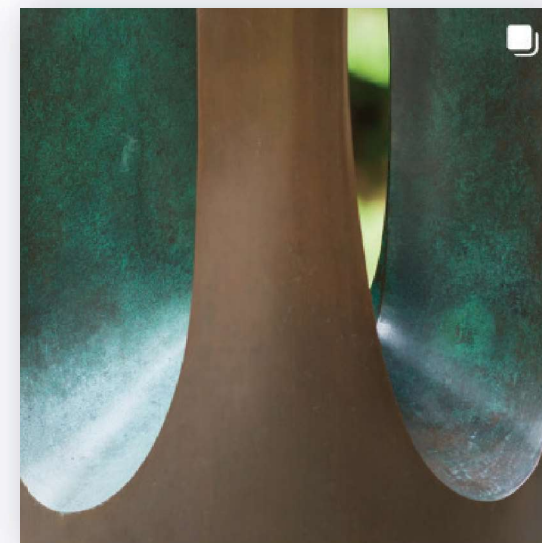
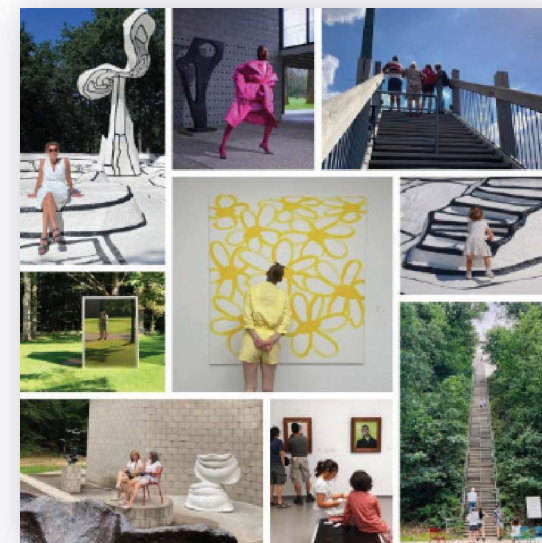
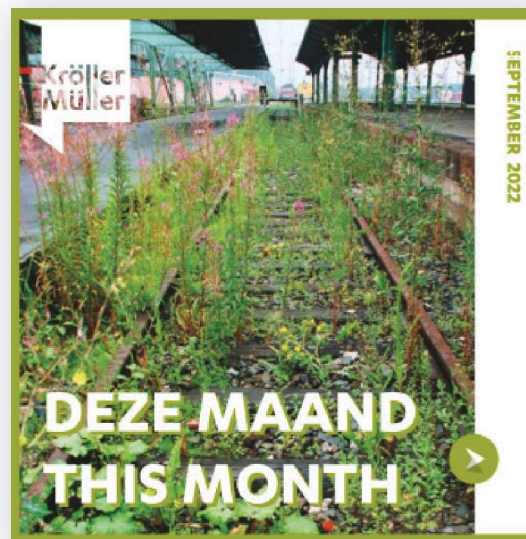
Google Arts & Culture

Vanaf 2022 zijn op het platform Google Arts & Culture alle schilderijen van Vincent van Gogh uit de museumcollectie te zien, inclusief een beschrijvende tekst. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de objectteksten afkomstig van de website van het museum.

Sociale media

De sociale mediakanalen groeien gestaag. Zo groeit het aantal Instagramvolgers van 57.467 naar 61.810, Facebook groeit van 33.399 naar 36.866 volgers en Twitter gaat van 25.526 naar 25.581 volgers. De samenwerkingen met onder andere Daily Art, Van Gogh Europe, Van Goghmuseum, het Rijksmuseum en met Ede Marketing zorgen voor nieuw bereik.

Aan de bestaande sociale mediarubrieken is de rubriek *Deze maand* en een nieuwe rubriek over de beeldentuin toegevoegd. Met de inzet van Instagram Reels wordt meer videocontent aangeboden. Actuele content – over de Museum Gym en de klimaatacties – presteert goed. Ook updates zoals de aankoop van Kapoors *Untitled* en een kijkje achter de schermen tijdens de opbouw van *Fernand Léger en de daken van Parijs* worden goed ontvangen.

Instagramposts met rubriek *Deze maand*

Online campagnes bij tentoonstellingen en *Rocky Lumps*

Mooi oud

In 2022 is de campagnestrategie aangescherpt door steeds met een combinatie van een brandingcampagne (gericht op bereik) en verkeerscampagne (gericht op klikken) te werken. Deze aanpak werkt goed bij de campagne van *Mooi oud*. De brandingcampagne bereikt in 2022 ruim 114.000 mensen en behaalt ruim 241.000 impressies en 105.000 videoweergaven van 3 seconden. De verkeerscampagne bereikt 53.000 mensen en behaalt ruim 183.000 impressies en 2.363 klikken naar de website. De tentoonstellingsvideo met Hans Aarsman wordt ingezet op YouTube. Ook wordt samengewerkt met een influencer om nieuw publiek te bereiken.

Botanischer Wahnsinn

Naast organische posts en nieuwsbrieven wordt een sociale mediacampagne en een Google Displaybanner ingezet. Met de sociale mediacampagne worden bijna 475.000 mensen bereikt. De campagne levert 1.012.811 impressies en 38 klikken op. De Google Displaycampagne levert ruim 563.000 impressies en 1.207 websitebezoeken op.

Fernand Léger en de daken van Parijs

Voor de Facebook- en YouTube-campagne wordt voor het eerst een video-impressie van een tentoonstelling gemaakt en ingezet. De Facebookcampagne heeft een bereik van 155.000 en levert 228.000 impressies en ruim 10.000 videoweergaven van 3 seconden op. De conversiecampagne behaalt ruim 35.000 impressies, bereikt 19.000 mensen en levert 419 klikken naar de website op. Voor de YouTube-campagne wordt ingezet op de regio's Arnhem/Nijmegen, Zwolle, Apeldoorn en Utrecht. In 2022 zijn er ruim 86.000 vertoningen (waarvan ruim 51.000 volledige weergaven) en zijn 79 klikken naar de website gerealiseerd.

Met banners, advertenties en een redactioneel wordt vanaf eind november binnen de kanalen van DPG Media campagne gevoerd. In korte tijd worden 445.000 vertoningen en ruim 1450 klikken naar de website gerealiseerd.

Online banner Algemeen Dagblad
Fernand Léger en de daken van Parijs

Google Display banner
Botanischer Wahnsinn

De Google Displaycampagne voor de tentoonstelling in Nederland en Vlaanderen begint in december en loopt door in 2023. Deze levert in 2022 ruim 410.000 vertoningen en 460 klikken naar de website op.

Rocky Lumps II

De voorbereidingen voor en installatie van *Rocky Lumps II* van Tom Claassen in de beeldentuin worden gevolgd door een filmploeg. Dit jaar wordt een korte publiekvideo geproduceerd, die begin 2023 online gepubliceerd wordt.

Partners

My Daily Shot of Culture maakt drie video's over kubisme in opdracht van de VriendenLoterij, met veel werken uit de collectie van het museum. De video's worden gepubliceerd op YouTube en de sociale mediakanalen van My Daily Shot of Culture.

Tijdens de Uitmarkt Amsterdam presenteert het museum de tentoonstelling *Fernand Léger en de daken van Parijs* op een speciaal doek in de 'Cultuurtuin'. 128 bezoekers klikken via een QR-code door en laten hun e-mailadres achter voor meer informatie. Zij krijgen later de speciale Léger-editie van de nieuwsbrief toegestuurd met het aanbod zich in te schrijven voor de komende nieuwsbrieven.

Kom kijken campagne

Om de top-of-mind bekendheid van het museum te verbeteren, wordt in het najaar van 2022 een nieuwe corporate campagne ontwikkeld. In een serie video's lopen een man en een vrouw door het museum, de een met een T-shirt met de opdruk Kröller en de ander met de opdruk Müller. Door te wisselen van positie wordt op speelse wijze de aandacht op de namen gevestigd, waardoor de naam Kröller-Müller goed blijft hangen. De personages vertellen over de beroemde collectie schilderijen en beelden in korte video's over *L'Homme qui marche* van Giacometti, de wereldberoemde collectie schilderijen van Van Gogh en De Kat van Bart van der Leek. De video's worden ingezet via NPO Start, YouTube en sociale media. De video's bereiken een groot publiek en worden goed bekeken, zoals blijkt uit een goede uitkijkratio.

Videostills Kom Kijken campagne

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

DIVERSITEIT EN INCLUSIE

De brede blik

Voor de invulling van diversiteit en inclusie binnen het museum wordt in 2021 onder begeleiding van de House of Deep Democracy een (noodzakelijkerwijs) digitale bijeenkomst gehouden voor de medewerkers van het museum. Iedereen kan meedenken over de vraag wat diversiteit en inclusie betekent voor het museum. De bijeenkomst is vooral bedoeld als een eerste stap tot bewustwording onder de medewerkers. De motivatie onder hen is groot: spontaan wordt een breed samengestelde denktank opgericht onder de naam De brede blik, die in 2022 een aantal uitgangspunten formuleert.

- Het Kröller-Müller Museum heeft een publieke functie en een voorbeeldfunctie.
- Een divers en inclusief Kröller-Müller Museum bevordert de integratie van verschillende groepen in de samenleving. Dit heeft een positief effect op de tevredenheid van bezoekers en medewerkers en op de uitstraling naar de maatschappij.
- Een museum is een plek waar niet iedereen zich vanzelf welkom en thuis voelt. Het Kröller-Müller Museum moet zich zoveel mogelijk ten doel stellen om een plek te zijn voor iedereen.
- Een plek voor iedereen betekent ook een open en onbevooroordeelde houding ten opzichte van bezoekers én collega's.
- Het museum streeft naar een werkgemeenschap die een afspiegeling is van de samenleving.
- Het is verrijkend om met een team bestaande uit mensen met verschillende culturele en maatschappelijke achtergronden te werken.
- Meerstemmigheid levert nieuwe inzichten op voor het museum op verschillende terreinen.
- Het museum is opgericht 'tot nut en genoegen van de gemeenschap'. De gemeenschap is een veranderlijk gegeven waar het museum zich telkens toe moet verhouden.
- Er is veel kennis bij anderen. Samenwerking met verschillende partijen en doelgroepen is een voorwaarde.

In de volgende fase worden bestaande activiteiten en processen, aandachtspunten én nieuwe ideeën en initiatieven puntsgewijs gerubriceerd volgens de drie P's Publiek, Programma en Personeel. De P van Partners is in elk van de categorieën opgenomen.

Publiek

Sociale toegankelijkheid

Gastvrijheid, begrijpelijke en makkelijk toegankelijke informatie. Bewustwording. Code diversiteit en inclusie (uit)gedragen door medewerkers. Iedereen wordt even gastvrij ontvangen. Medewerkers getraind op het ontvangen van verschillende groepen bezoekers en op de hoogte van hun specifieke wensen en mogelijkheden.

Fysieke toegankelijkheid

Reis naar het museum, betreedbaarheid gebouw (rolstoeltoegankelijkheid), zichtbaarheid entree, tactiele plattegronden en / of maquettes. Gebruiksvriendelijkheid faciliteiten. Streven naar één oplossing die voor zoveel mogelijk mensen bruikbaar en van toepassing is. De Zonnebloem, Stichting Bartiméus.

Digitale toegankelijkheid

Nieuwe website voor zoveel mogelijk gebruikers toegankelijk. Visuele, fysieke en cognitieve beperkingen (contrast in presentaties, audio, voorleessoftware, navigatie-app et cetera). Circa 20% van de bevolking heeft een tijdelijke of permanente beperking die het gebruik van het internet belemmert. Dit zijn ongeveer 3,4 miljoen Nederlanders en 148 miljoen Europeanen. Richtlijnen Web Content Accessibility Guidelines. Q42, Logius.

Financiële toegankelijkheid

Mogelijkheden toegankelijker prijsstellingen via de Museumkaart voor het Kröller-Müller onderzoeken.

Programma

Inhoudelijke toegankelijkheid

Vergroten toegankelijkheid collectie en tentoonstellingen. Doelgroepen (bezoekers met een visuele of auditieve beperking, met dementie,

prikkelgevoelige bezoekers). Activiteiten afstemmen op verschillende groepen. Taalgebruik. Vormgeving. Rondleidingen. Onvergetelijk Museum, Stichting Onbeperkt Genieten, In gebaren, Stichting Bartiméus, Jongerenambassadeurs, Izaak, voor mensen zonder spraak, Vizier, gericht op het welzijn van LHBTQ+ inwoners Gelderland, Movisie.

Kunsthistorische canon. Terminologie. Diversiteit in collectievorming en programmering.

Personeel

Representatieve toegankelijkheid

Werven en behouden van divers personeel. Beperkingen, religie, diverse opleidingsniveaus, leerbedrijf, werksfeer. Oculus Consultancy, Colourful People.

Doelstellingen

Na deze inventarisatie wordt vastgesteld dat er in het Kröller-Müller al verschillende initiatieven zijn ontplooid, maar dat er nog veel kansen blijven liggen. Ook zijn er geen concrete doelstellingen geformuleerd als onderdeel van een voor alle medewerkers zichtbaar en helder beleid. Begin 2023 zullen per categorie haalbare doelstellingen worden geformuleerd en onderdeel gemaakt van beleid. De keuze voor mogelijke partners en adviseurs en ook de te volgen werkwijze komen hieruit voort.

Overig

Vluchtelingen Legerplaats Harskamp

In samenwerking met The Girl Movement uit Ede verzorgt het museum op 15 mei een workshop op de opvanglocatie van het COA in Harskamp. Ongeveer vijftig vrouwen schilderen mee tijdens de Van Gogh-workshop waar Vincents geliefde zonnebloem centraal staat. De zonnebloem is ook de nationale bloem van Oekraïne.

Workshop in samenwerking met The Girl Movement

Internationale Schakelklas

Om een bijdrage te leveren aan de taalontwikkeling van nieuwkomers en aan de sociale cohesie wordt een speciale Digitale Scheurkalender ontwikkeld en een bezoek op maat. Het museum werkt op reguliere basis samen met ISK Het Streek. Op 7 april komt de ISK op bezoek. In juni opent in Bibliotheek Cultura een tentoonstelling met de naar aanleiding van het bezoek gemaakte werken. Na de opening door een wethouder van de gemeente Ede kunnen Edenaren de kunstwerken twee weken bewonderen.

Trainingen en bijeenkomsten

Het educatieteam is aanwezig bij verschillende bijeenkomsten omtrent inclusie zoals het jaarlijkse event van de Code Diversiteit & Inclusie en het Congres Toegankelijkheid in het Rijksmuseum. Ook de toegankelijke speeltuin *Nest!* In de Efteling wordt bezocht.

Museum Plus Bus

Stichting Museum Plus Bus, een samenwerkingsverband van verschillende Nederlandse musea, richt zich op groepen senioren die door hun lichamelijke conditie, geïsoleerde leefomgeving of financiële situatie niet zelfstandig op pad kunnen. Dankzij de steun van de VriendenLoterij en haar deelnemers is het mogelijk om ouderen een geheel verzorgd arrangement in het Kröller-Müller Museum aan te bieden. In 2022 komen 1.020 ouderen met de Plus Bus op bezoek.

Toegankelijkheid

In 2022 worden weer terminale patiënten via Stichting Ambulance Wens ontvangen.

Vanaf september zijn bij de ontvangstbalie Picto-museumkaarten beschikbaar voor bezoekers met een communicatiebeperking. Medewerkers krijgen een training over het gebruik van de kaart. De kaart verbetert de beleving en vergroot de mogelijkheid tot participatie bij het museumbezoek voor mensen met een communicatiebeperking.

Leden Raad van Toezicht

Voor de werving van de nieuwe leden van de Raad van Toezicht wordt gebruik gemaakt van de expertise van Colourful People.

Museum Plus Bus

EDUCATIE

ONDERWIJS

Vanaf februari ontvangt het museum, na sluiting door corona, weer leerlingen. In totaal 4.866 leerlingen uit het Primair onderwijs, 16.828 uit het Voortgezet onderwijs en 1.250 studenten uit het Hoger onderwijs.

Peuters

Het museum gaat een bijzondere samenwerking aan met MAM's kinderopvang uit Apeldoorn. Tijdens deze pilot bezoeken zes locaties het museum met peuters in de leeftijd van 2 tot 4 jaar. Zo'n veertig jonge kinderen leren op deze manier *Zwaan* en het museum kennen. De bezoeken zijn een groot succes en zullen volgend jaar weer plaatsvinden met nog meer peuters.

Primair onderwijs

Schoolcode

De succesvolle Schoolkaart voor het Basis- en Voortgezet onderwijs wordt omgezet in een digitale en unieke Schoolcode. Omdat kinderen tot 12 jaar vanaf 2022 het museum gratis kunnen bezoeken, verlaagt het museum de prijs van de Schoolcode voor basisscholen van € 150 naar € 50 en voor middelbare scholen van € 150 naar € 130. Het museum wil de drempel voor museumbezoek zo laag mogelijk houden. Ook internationale scholen kunnen vanaf dit jaar gebruik maken van dit voordelige tarief. De binding met scholen is sterk en een bezoek aan het museum wordt zeer gewaardeerd. In 2022 worden 94 Schoolcodes voor het Primair onderwijs verkocht en 64 voor het Voortgezet onderwijs.

Nieuwe ticketmodule

In samenwerking met Global Ticket wordt een ticketstraat voor scholen gerealiseerd, waarmee scholen met een Schoolcode direct hun bezoek kunnen boeken. De aanvragers ontvangen een digitaal ticket via de mail, dat bij bezoek gescand wordt bij de entree. Vanaf september vinden scholen hun weg in het nieuwe systeem.

Lesmaterialen

Het museum biedt op de website een tool aan voor het onderwijs waarmee leerkrachten hun eigen lesprogramma kunnen samenstellen met boekjes voor begeleiders en werkboekjes voor de kinderen. Alle materialen van de educatieve basispakketten (*Filosoferen met beelden / schilderijen* en *Zwaan zoekt een vriendje*) zijn hier te bekijken, te downloaden, te mailen én naar eigen inzicht te combineren, ter voorbereiding op het museumbezoek. Dit jaar wordt het wachtwoord van de website gehaald, zodat de lesmaterialen echt voor iedereen beschikbaar worden.

Een echte Van Gogh?!

In *Een echte Van Gogh?!* onderzoeken leerlingen de kunstwerken van Vincent van Gogh in de klas. Ze krijgen een reproductie van een kunstwerk in bruikleen op school, gevolgd door een theatervoorstelling van theatermaker Peter van Gestel. Samen met de leerlingen onderzoekt hij op een speelse manier de echtheid van de schilderijen. Daarna volgt een creatieve opdracht waarbij leerlingen zelf een stilleven, zelfportret of landschap maken. Het project wordt opgemerkt door cultuurbemiddelaars uit gemeenten waar scholen nog geen kennis hebben gemaakt met het museum. Leerlingen uit Oosterhout en Wijk bij Duurstede leren op deze manier Van Gogh en de museumcollectie kennen. Het project vindt op twaalf scholen plaats en het museum bereikt hiermee 515 leerlingen.

Het project is ontwikkeld voor leerlingen uit het basisonderwijs, maar na een pilot op het Praktijk Onderwijs op De Tender in Dieren blijkt het project ook bij deze doelgroep een succes.

Een echte kunstenaar?!

Om ook de middenbouw tegemoet te komen, ontwikkelt het museum een spin-off van het project *Een echte Van Gogh?!* Er worden nieuwe leskaarten ontwikkeld en Peter van Gestel maakt een nieuwe interactieve theatervoorstelling. Dit project is vanaf 2023 beschikbaar en kan geboekt worden voor groep 3-5.

Samenwerkingen gemeentes / cultuurbemiddelaars

In samenwerking met gemeenten (en bemiddelaars) wordt constructief bijgedragen aan (lokale) kunsteducatie. In het laatste jaar van het Pr8

Een echte Van Gogh?!

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Cultuurprogramma convenant van de Gemeente Arnhem bezoeken 1340 Arnhemse leerlingen het museum. De Gemeente Ede verlengt wederom het project met gratis busvervoer. 1550 leerlingen van 20 scholen maken hier in 2022 gebruik van. Daarnaast werkt het museum actief samen met cultuurbemiddelaars in Apeldoorn, Brummen en Duiven. In het najaar verzorgt het Kröller-Müller Museum een cursus voor de Interne Cultuur Coördinatoren van deze gemeenten.

Mijn beeldentuin Ede

Met steun van Gemeente Ede en in samenwerking met Cultura krijgt het succesvolle project *Mijn beeldentuin* een vervolg. Er worden nieuwe lessen ontwikkeld bij werken van onder anderen Piere Huyhe en Chris Booth. In 2022 is het de beurt aan de Ridderhof, De Rots en de Paasbergschool. In totaal maken 689 leerlingen een eigen kunstwerk geïnspireerd op de collectie van het Kröller-Müller Museum. Alle presentaties worden enthousiast ontvangen door leerlingen en leerkrachten. Na twee jaar kunnen ook families van de leerlingen de exposities weer live bijwonen.

Voortgezet onderwijs

Digitale Scheurkalender

Naast de educatieve materialen voor tijdens het museumbezoek wil het museum ook de collectie naar de schoolklas brengen. In samenwerking met Patsboom! Educatief ontwikkelt het museum een Digitale Scheurkalender voor het VMBO: *stART up!*

In 2023 zal de kalender verder ontwikkeld en getest worden.

Workshops

De fotoworkshops van Niek Michel worden na de coronaperiode weer als vanouds geboekt. 12 scholen boeken de workshop, waardoor 775 leerlingen de beeldentuin door een fotolens bekijken.

Mijn beeldentuin, Ede

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Hoger onderwijs

Museum Take Over

In de herfstvakantie presenteren het museum en ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten de Museum Take Over bij de tentoonstelling *Botanischer Wahnsinn*. Op 29 en 30 oktober gaan 250 kinderen op ontdekkingsstocht door de tentoonstelling. De interdisciplinaire kerngroep wordt begeleid door het educatieve team van het museum.

In het tweede deel van de stage realiseren de studenten drie *Thuis in Kunst*-opdrachten bij de tentoonstelling *Het Futurisme & Europa. De esthetiek van een nieuwe wereld*, die in 2023 zal plaatsvinden.

Lezingen

Ook in 2022 wordt regelmatig een beroep gedaan op het museum voor educatieve expertise, begeleiding en informatie. Het educatieve team verzorgt tien lezingen en workshops voor onder andere de University of Washington en de Iselinge Pabo. Ook is het team aanwezig op het IPON-congres waar wordt gesproken over digitale leermiddelen toegespitst op de Digitale Scheurkalender. Het museum is zichtbaar op verschillende bijeenkomsten zoals in maart op de bijeenkomst voor Gelderse cultuurpunten van Cultuur Oost.

Families

Museum Dobbelspel

Het Museum Dobbelspel wordt in 2022 ongeveer 2.000 keer (gratis) uitgedeeld aan families. Het spel voert bezoekers op een speelse manier door het hele museum. Het spel wordt in heel Nederland gespeeld met eigen versies in onder andere Museum Dordrecht, Concordia Enschede en het Museum voor Wereldculturen. Het eigen Museum Dobbelspel wordt ook gebruikt en verkocht in het Bonnefantenmuseum, het Van Abbemuseum, het Stedelijk Museum Schiedam en Kunsthal KAdE.

Schilderspel

Na de coronaperiode kan er weer digitaal geschilderd worden in het museum in de stijl van meesters als Vincent van Gogh.

Kinderen spelen het Museum Dobbelspel

Blind Dates

Sinds 2017 heeft de *Blind Date* een vaste plek in het aanbod. De *Blind Dates* worden voorafgaand aan het museumbezoek per post toegestuurd en dagen uit tot een creatief (voor)onderzoek naar een onbekend kunstwerk. In het museum volgt de 'echte' ontmoeting en is er een presentje, dat wordt uitgereikt door de beveiligers. Honderd families ontvangen een of meerdere *Blind Dates* in 2022.

Helene Unlocked

In samenwerking met Ede Marketing realiseert het museum een spannende escape game: *Helene Unlocked!*. Families ontdekken met de app op hun smartphone de geschiedenis van Helene Kröller-Müller in de gemeente Ede. Samen worden puzzels opgelost om een code te kraken.

Thuis in Kunst

Onder de noemer *Thuis in kunst* ontwikkelt het museum nieuw educatief aanbod voor thuis. Zo komt het museum naar families toe, die zelf creatief aan de slag kunnen. De opdrachten op de webpagina gaan uit van een kunstwerk uit de collectie of tijdelijke tentoonstelling en zijn gericht op samenwerking tussen huisgenoten.

Er verschijnen dit jaar drie nieuwe creatieve opdrachten. Kinderen kunnen gaan verzamelen en ordenen zoals Anne Geene, of maken een kunstwerk van hun uitzicht zoals Fernand Léger dat deed.

Televisie

De avonturen van Pim & Pom in het museum

In *De avonturen van Pim & Pom* in het museum duiken de katten Pim en Pom in de wereld van beroemde kunstwerken. Iedere aflevering vormt een ander kunstwerk uit een Nederlands museum het decor voor hun ontdekkingsstocht. Twee topstukken uit het Kröller-Müller Museum schitteren in twee afleveringen. Kinderen maken kennis met *De clown* van Auguste Renoir en *Le Chahut* van Georges Seurat.

Thuis in Kunst - Fernand Léger

Blind Dates

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Moonriders

In het tweede seizoen van het televisieprogramma *Moonriders* breekt kunstenaar Aukje Dekker samen met kinderen en kunstenaars 's nachts in bij musea om kunst te maken. In één van de afleveringen staat het Kröller-Müller Museum centraal. Aukje koppelt de jonge Alf aan kunstenaar Anemoon on Fire. Samen creëren zij op de wc een utopische wereld van lijnen geïnspireerd op *Jardin d'email* van Jean Dubuffet.

Volwassenen

Educator volwassenen

Om zich ook meer op de volwasseneducatie te kunnen richten, wordt in september een educator volwassenen aangenomen, die onder meer verantwoordelijk is voor de ontwikkeling van lezingen, rondleidingen en andere publieksactiviteiten.

Rondleidersteam

In 2022 werft het museum een nieuw rondleidersteam van twaalf rondleiders. Vanaf maart kunnen bezoekers in het Nederlands, Engels, Duits en Frans rondleidingen boeken. De rondleiders nemen de bezoekers mee op ontdekkingsreis door het museum of de beeldentuin en geven achtergrondinformatie over topstukken en hun makers. De educatoren ontwikkelen twee basisrondleidingen en twee instaprondleidingen. Er worden twee rondleidersdagen georganiseerd met trainingen, lezingen en teambuilding. In 2022 worden 268 rondleidingen geboekt.

Concerten in de beeldentuin

NJO

In de eerste twee weekends van augustus worden in samenwerking met het Nationaal Jeugd Orkest twee concerten in de beeldentuin georganiseerd. Het Korpus Hoornkwartet voert de muzikale bomenvoorstelling *Wald* uit. Honderd bezoekers genieten van de blazersklanken in de tuin.

Het nieuwe rondleidersteam

Marnix van de Poll, *I'm listening*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Marnix van de Poll, I'm Listening

In het laatste weekend van juli nodigt pianist Marnix van de Poll bezoekers uit voor een muzikale dialoog in het Rietveldpaviljoen.

Online

Digitale Scheurkalender

De Digitale Scheurkalender is een van de belangrijkste educatieve visitekaartjes van het Kröller-Müller Museum. In 2022 wordt het platform grondig onderzocht, alvorens het geoptimaliseerd kan worden en noodzakelijke updates kunnen worden uitgevoerd. Verschillende bedrijven worden benaderd voor het bouwen van een nieuwe digitale omgeving zodat in 2023 het project uitbesteed en uitgevoerd kan worden.

Website

De indeling van het aanbod aan educatieve materialen wordt in 2022 geherstructureerd naar 'onderwijs', 'families' en 'volwassenen'. Zo zijn de verschillende rondleidingen, lespakketten en -materialen beter terug te vinden voor de verschillende doelgroepen.

Tentoonstellingseducatie

Tekenboek, Tutorials en Tekenweekend Mooi oud

Bij de tentoonstelling *Mooi Oud. Drie eeuwen tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie* verschijnt een Tekenboek voor alle leeftijden. Het Tekenboek kan gratis worden meegenomen in de tentoonstelling. De kijkervaring wordt verrijkt, door te tekenen is er ruimte voor eigen inbreng, geïnspireerd op de oude tekeningen. Ook is er een onlinecomponent in de vorm van speciale tutorial video's. De tutorials bieden een verdiepende laag op de opdrachten uit het boek en worden gedeeld op de sociale mediakanalen van het museum. In het weekend van 26 en 27 februari organiseert het museum een tekenweekend waarin illustrator Nienke Vletter live portretjes tekent op zaal. Zo'n veertig bezoekers laten hun portret tekenen.

Tekenweekend

Instaprondleidingen *Botanischer Wahnsinn*

Tijdens de tentoonstelling *Botanischer Wahnsinn* kunnen bezoekers ter plekke een instaprondleiding boeken. Doel van deze instaprondleidingen is om de bezoeker op een laagdrempelige manier kennis te laten maken met de tentoonstelling. De rondleider neemt het publiek in een half uur mee op zaal. Het is een nieuw aanbod van het museum, bezoekers moeten het nog leren kennen. 115 bezoekers maken gebruik van deze pilot.

Familiedag Anne Geene. *Accumulation of things*

In mei kunnen families tijdens een familiemiddag kunstenaar Anne Geene leren kennen. Geene geeft een korte rondleiding door haar tentoonstelling en stelt de kinderen prikkelende vragen. Vervolgens gaan de families buiten onder leiding van de educator verzamelen zoals Anne Geene. Veertien deelnemers gaan naar huis met een eigengemaakt natuurkunstwerk uit de beeldentuin.

Familiemiddag met Anne Geene

COLLECTIE

Objecten in de collectie

Op 31 december omvat de collectie 22.302 objecten, waarvan 384 in langdurig bruikleen. De collectie is als volgt samengesteld: 1.206 schilderkunst, 2.103 sculptuur, 12.810 werk op papier, 107 mediakunst, 234 fotografie, 50 tuin- en landschapsarchitectuur, 2.167 architectuur (werken op papier en maquettes), 1.459 toegepaste kunst, 924 documentair materiaal, 5 conceptuele kunst, 1.237 bibliotheek Helene Kröller-Müller. Er worden 1023 werken - 871 eigen collectie (4,1% van de gehele collectie) en 152 bruiklenen - getoond: 249 schilderijen, 326 sculpturen, 229 werken op papier, 47 fotografie, en enkele voorwerpen toegepaste kunst, architectuurtekeningen en documentair materiaal. 100% van de objecten in de verzameling is geregistreerd, gefotografeerd en gedigitaliseerd en voldoet aan de eisen van aanwezigheid en vermelding van standplaats en juridische status in de registratie, afgezien van een kleine, steeds wisselende werkvoorraad. Op de website zijn 10.116 werken (48% van de collectie) ontsloten en te vinden met de collectiezoeker.

Aanwinsten

Een aanzienlijk aantal weken wordt verworven uit de tentoonstelling *Botanischer Wahnsinn. Vegetaal denken in de hedendaagse kunst*, van Lili Fischer, Anaïs Tondeur, Candice Lin en Lois Weinberger.

Lili Fischer (Priwall 1947) typeert haar werkwijze als kunstenaar sinds de jaren zeventig als 'Feldforschung' (veldonderzoek), een term die ze ontleent aan de etnologie. Tussen 1977 en 1986 wijdt Fischer zich geheel aan een onderzoek naar geneeskrachtige planten. Met interactieve performances en happenings, tekeningen, herbaria en installaties brengt ze verloren gegane kennis over en ervaringen met geneeskrachtige kruiden in herinnering.

Het werk van Anaïs Tondeur (Parijs 1985) ontstaat vaak in nauwe samenwerking met wetenschappers. Haar *Chernobyl Herbarium* is een

Anaïs Tondeur *Chernobyl Herbarium*

Julian Charrière, *Limen 16.68° - WNW*

work-in-progress sinds 2011. Het is een serie rayogrammen – directe afdrukken op fotogevoelig papier zonder tussenkomst van een fotocamera – van radioactieve planten uit de onbegaanbaar verklaarde zone rond de ontplofte kerncentrale in Oekraïne. Het schimmige, spookachtige herbarium omvat momenteel 36 bladen: één afdruk voor ieder jaar sinds de ontploffing van reactor 4 op 26 april 1986.

De complexe werken van Candice Lin (Concord MA 1979) wekken associaties met etnografische, natuurhistorische of archeologische presentaties. Op de monumentale *Future Sarcophagus* heeft zij zichzelf afgebeeld, samen met haar kat. In de sarcofaag bevinden zich aarde, wormen, maïs, rijst, tarwe, suikerriet, papaver, gember en peper. Het werk is geïnspireerd op Etruskische terracotta sarcofagen, waarop de overledenen levensecht, half liggend werden weergegeven, vazen met voedsel vasthoudend. Lin verwijst met deze sculptuur naar de eindigheid van haar eigen leven en dat van het menselijke bestaan in het algemeen, versus de eeuwige levenscyclus, vertegenwoordigd in het levende mengsel in het binnenste van de sarcofaag.

Een centraal begrip in het oeuvre van Lois Weinberger (Stams 1947-Wenen 2020) is 'the ruderal', letterlijk de groei van planten op verstoorde grond. Weinberger koestert een voorkeur voor 'onkruid' en andere minder geliefde flora, die hij opkweekt in tuinen. De geëngageerde Weinberger voelt zich sterk verbonden met maatschappelijke verschoppelingen. Tijdens *Documenta X* in 1997 beplante hij een van de spoorbanen van het station van Kassel met neofyten uit Oost- en Zuidoost-Europa – de herkomstgebieden van migrantengemeenschappen in Kassel. De door het Kröller-Müller aangekochte *Portable Garden* bestaat uit met aarde gevulde 'migrantentassen' waaruit een ongestoorde en ongecontroleerde plantengroei ontstaat.

Ook uit Anne Geene's tentoonstelling *The Accumulation of Things* wordt een lange reeks werken aangekocht. Geene (Breda 1983) doorkruiste gedurende ruim een jaar het gebied rondom het Kröller-Müller Museum. Wat haar voor de voeten kwam of waar haar oog op viel, heeft ze opgepakt of vastgelegd met haar camera. In de tentoonstelling liet ze de toeschouwer de omgeving van het museum zien door middel van onaanzienlijke dingen als stukjes

Lili Fischer, *Kraut & Zauber Installation*

puin, grassprietjes, zand en aangevreten blaadjes, bij elkaar gepresenteerd in een hedendaagse Wunderkammer.

De fotogravures in de reeks *Limen* van Julian Charrière (Morges 1987) ontstaan in Noord-Groenland, een gebied zonder oriëntatiepunten als huizen of bomen en waar de grenzen tussen land en lucht vervagen. De werken ontstaan in verschillende fasen, beginnend met een reeks digitale luchtfoto's. Vervolgens verzamelt Charrière materiaal zoals steen en klei, achtergelaten door gletsjers en sediment dat zich afzet wanneer er door smelting holtes ontstaan in het oppervlak van gletsjers. Het donkere sediment versnelt het smeltproces. Het materiaal wordt vermalen tot pigment en digitaal gescand zodat een kleurenschema ontstaat dat voortkomt uit een specifieke plek. Met deze werkwijze stelt Charrière ook aan de orde hoe de klassieke landschapsschilderkunst en de fotografie een canon zijn gaan vormen voor hoe de natuurlijke wereld wordt waargenomen.

Een bijzondere aankoop is tot slot de albasten sculptuur *Untitled* uit 2018 van Anish Kapoor. *Untitled* maakt deel uit van een reeks werken in steen, waaraan Kapoor aan het einde van de jaren tachtig begon. Zoals in veel van zijn werken speelt ook hier het begrip 'void', holte of lege ruimte een rol. Voor Kapoor is de leegte allerm minst 'leeg', maar de drager van het onbekende en ongrijpbare: 'The void is not silent. I have always thought of it more as a transitional space, an in-between space.'

Anish Kapoor *Untitled*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Aankopen

STANLEY BROUWN (Paramaribo 1935-Amsterdam 2017)

This Way Brouwn, archive box, 1964

donkerblauw bibliotheek-buckram, ringmechaniek, met polyester albumbladen, met teksten en illustraties gedrukt op doorschijnend papier, 25 foto's (van *This Way Brouwn*-acties in Amsterdam, 1964, door Igno Cuypers), 30 x 34 cm, inv.nr. KM 134.350

herkomst: Harry Ruhé / Galerie A, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

SJOERD BUISMAN Gorinchem 1948

Closed Silphium Spiral 03.0229B, 2003

brons, gegoten en gepatineerd, circa 95 x 95 cm

inv.nr. KM 134.422

herkomst: Robert de Stigter, Beekbergen

verworven met steun van de VriendenLoterij

JULIAN CHARRIÈRE Morges 1987

Limen 14.07° - NW, 2021

driekleurenfotogravure gedrukt met gletsjersediment, 100 x 76 cm

inv.nr. KM 134.351

herkomst: Galerie Tschudi, Zuoz

verworven met steun van de VriendenLoterij

JULIAN CHARRIÈRE Morges 1987

Limen 22.27° - WSW, 2021

driekleurenfotogravure gedrukt met gletsjersediment, 100 x 76 cm

inv.nr. KM 134.352

herkomst: Galerie Tschudi, Zuoz

verworven met steun van de VriendenLoterij

JULIAN CHARRIÈRE Morges 1987

Limen 19.79° - W, 2021

driekleurenfotogravure gedrukt met gletsjersediment, 100 x 76 cm

inv.nr. KM 134.353

herkomst: Galerie Tschudi, Zuoz

verworven met steun van de VriendenLoterij

JULIAN CHARRIÈRE Morges 1987

Limen 16.68° - WNW, 2021

driekleurenfotogravure gedrukt met gletsjersediment,

drie delen, elk 100 x 76 cm, inv.nr. KM 134.394

herkomst: Galerie Tschudi, Zuoz

verworven met steun van de VriendenLoterij

LILI FISCHER Priwall 1947

Kraut & Zauber-Laube Installation, 1978-1986

diverse materialen, 250 x 200 x 200 cm

KM 134.425

herkomst: Lili Fischer, Hamburg

verworven met steun van de VriendenLoterij

LILI FISCHER Priwall 1947

Kraut & Zauber-Laube Drehbuch, 1983

karton, papier, kunststoffolie, touw, 50 x 37,2 x 5 cm

inv.nr. KM 134.427

herkomst: Lili Fischer, Hamburg

verworven met steun van de VriendenLoterij

LILI FISCHER Priwall 1947

Pult zur: Gewürzpredigt für Pfeffersäcke, 1984

diverse materialen, 110 x 75 x 50 cm, inv.nr. KM 134.426

herkomst: Lili Fischer, Hamburg

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Bomen die Helene gezien kan hebben, 2020

kleurenfoto's, variabele afmetingen (per foto 10 x 15 cm)

inv.nr. KM 134.410

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Kleurenmonsters uit het park van het Kröller-Müller Museum, 2020*

kleurenfotoprint op dibond, 53,6 × 68,6 cm

inv.nr. KM 134.411

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bladeren met 1 gat, 2020*

boek met herbariums, 30 × 40 cm

inv.nr. KM 134.412

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bodembedekking, 2020*

31 overlappende foto's (elk 21 × 30 cm), tape, 98,4 × 36,9 × 3,3 cm

inv.nr. KM 134.404

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bladeren van 1 liguster gesorteerd op grootte, 2020*geniete stapel ligusterblad (*Ligustrum*), 15 × 21 cm

inv.nr. KM 134.395

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bladeren van 1 hondsdrifplant gesorteerd op grootte, 2020*geniete stapel hondsdrifblad (*Glechoma hederacea*), 15 × 21 cm

inv.nr. KM 134.396

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bladeren van 1 esdoorn gesorteerd op grootte, 2020*geniete stapel esdoornblad (*Acer pseudoplatanus*), 30 × 30 cm

inv.nr. KM 134.397

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bladeren van 1 kastanje gesorteerd op grootte, 2020*geniete stapel kastanjeblad (*Castanea*), 40 × 30 cm

inv.nr. KM 134.398

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Bladeren van 1 klimopplant gesorteerd op grootte, 2020*geniete stapel klimopblad (*Hedera helix*), 40 × 30 cm

inv.nr. KM 134.399

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Gras dat groeide bij Spin Out, Robert Smithson van Richard Serra, 2020*

graspol met wortels, tape, 42 × 30 cm

inv.nr. KM 134.413

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983*Tapijt van bladeren, 2020*

fotomontage op dibond, 230 × 150 cm

inv.nr. KM 134.401

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Mestkevers overreden door witte fietsen, 2020
 ronde foto uitsnedes van foto's, spelden, 210 × 100 cm (variabel)
 inv.nr. KM 134.406
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Aangevreten blaadjes, 2020
 blaadjes van de rododendron aangevreten door de wijnstoksnuutkever,
 spelden, variabele afmetingen
 inv.nr. KM 134.414
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Dennennaalden, 2020
 dennennaalden van de Franse Berg, Het Nationale Park De Hoge Veluwe,
 spelden, variabele afmetingen
 inv.nr. KM 134.407
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Alle bloemen uit het park, 2020
 gedroogde bloemen uit Het Nationale Park De Hoge Veluwe, tape,
 42 × 30 cm, inv.nr. KM 134.408
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Alle wolken op 15-04-2020, 2020
 kleurenfoto's, variabele afmetingen
 inv.nr. KM 134.416
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

*Foto's van alle reproducties uit de bibliotheek van het
 Kröller-Müller Museum*, 2020
 foto's geplakt op passe partoutkarton, 42,5 × 30 cm
 inv.nr. KM 134.418
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Boekenverzameling Kröller-Müller Museum, 2020
 fotobehang, site specific, variabele afmetingen
 inv.nr. KM 134.402
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Blauwe luchten, 2020
 geprojecteerde foto's, variabele afmetingen
 inv.nr. KM 134.409
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANNE GEENE Breda 1983

Bladeren van 1 beuk gesorteerd op grootte, 2020
 geniete stapel beukenblad (*Fagus sylvatica*), 21 × 15 cm
 inv.nr. KM 134.400
 herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam
 verworven met steun van de VriendenLoterij

ANISH KAPOOR Bombay 1954

Untitled, 2018
 albast, 104 × 89 × 49 cm, inv.nr. KM 134.348
 herkomst: Anish Kapoor
 verworven met steun van de VriendenLoterij en de Vereniging
 Rembrandt (mede dankzij haar Titus Fonds, haar Hendrickje
 Fonds en haar A. Quist Rütter Fonds)

Anne Geene Aangevreten blaadjes

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

KLAAS KLOOSTERBOER Noord / Zuid Schermer 1959

06145, 2006

lakverf op linnen, 287 × 346,5 cm

inv.nr. KM 134.435

herkomst: Ellen de Bruijne Projects, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

KLAAS KLOOSTERBOER Noord / Zuid Schermer 1959

07163 (R, G, B & W), 2007

video, speelduur 1 minuten, 39 seconden

inv.nr. KM 134.438

herkomst: Ellen de Bruijne Projects, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

KLAAS KLOOSTERBOER Noord / Zuid Schermer 1959

20181-1, 2020

digitale foto op Hanemühle-papier, 70 × 90 cm

inv.nr. KM 134.436

herkomst: Ellen de Bruijne Projects, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

KLAAS KLOOSTERBOER Noord / Zuid Schermer 1959

21107, 2021

gouache op polyester, 200 × 185 × 2 cm

inv.nr. KM 134.437

herkomst: Ellen de Bruijne Projects, Amsterdam

verworven met steun van de VriendenLoterij

CANDICE LIN Concord 1979*Future Sarcophagus*, 2020

keramiek, aarde, wormen, mais, rijst, suikerriet, papaver, aardappel,

gember, peper, 129 × 183 × 91 cm

inv.nr. KM 134.355

herkomst: Ghebaly Gallery, Los Angeles

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985*Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation**level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum*, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.358

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985*Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation**level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum*, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.359

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985*Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation**level: 1.7 Microsieverts/h): Monadelphia decaudria*, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.360

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985*Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation**level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum*, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.361

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985*Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation**level: 1.7 Microsieverts/h): Unknown specie*, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.362

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Geranium chinum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.363

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.364

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.365

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Phaseoleae, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.366

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.367

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.368

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Malpighia spicata, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.369

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Byrsonima lucida, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.370

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Comandra umbellata santalaceae, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.371

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.372

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Geranium chinum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.373

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.374

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Byrsonima lucida, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.375

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.376

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Dolichos pruriens, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.377

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.378

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Dolichos pruriens, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.379

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

Lois Weinberger *Portable Garden*

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Phormium tenax liliaceae, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.380

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.381

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.382

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linaria scrophulariaceae, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.383

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Thesium humifusum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.384

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Geranium chinum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.385

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.386

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.387

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Graine Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.388

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.389

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.390

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.391

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Linum usitatissimum, 2011-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.393

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Negative of Linum usitatissimum, 2020-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.392

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

ANAÏS TONDEUR Parijs 1985

Chernobyl Herbarium (Exclusion Zone, Chernobyl, Ukraine; Radiation level: 1.7 Microsieverts/h): Irradiated soil, 2022-heden

rayogram en pigmentdruk op RAG papier, 36 × 24 cm

inv.nr. KM 134.446

herkomst: Anaïs Tondeur, Paris

verworven met steun van de VriendenLoterij

HERMAN DE VRIES Alkmaar 1931

ambulo ergo sum, 2020

inkt op papier, ingebonden in gestoffeerde omslag, 49,7 × 49,6 × 1,7 cm

inv.nr. KM 134.347

herkomst: Peter Foolen, Eindhoven

verworven met steun van de VriendenLoterij

LOIS WEINBERGER (Stams 1947-Wenen 2020)

What is Beyond Plants is at One with Them, 1997

neofieten uit Zuid en Zuidoost Europa, pigmentdruk op archiefpapier, 124 × 85 cm

inv.nr. KM 134.357

herkomst: Galerie Krinzinger, Wien

verworven met steun van de VriendenLoterij

LOIS WEINBERGER (Stams 1947-Wenen 2020)

Portable garden, 2016 / 2022

immigrantentassen, aarde, spontane vegetatie, variabele afmetingen

inv.nr. KM 134.356

herkomst: Galerie Krinzinger, Wien

verworven met steun van de VriendenLoterij

Schenkeningen

ANNE GEENE Breda 1983

Eikelverzameling van een eekhoorn, 2020

eikels in vitrinekastje, 19 × 19 cm

inv.nr. KM 134.403

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

ANNE GEENE Breda 1983

Water (uit het park), 2020

glas, kunststof, 17 delen, elk 9,5 × 3 cm

inv.nr. KM 134.419

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

ANNE GEENE Breda 1983

Zand (uit het park), 2020

glas, zand, 17 delen, elk Ø 6 cm

inv.nr. KM 134.420

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

ANNE GEENE Breda 1983

Grootste witte steen, 2020

steen, 20 × 20 × 20 cm

inv.nr. KM 134.405

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

ANNE GEENE Breda 1983

Arboretum, 2020

8 glazen buisjes met organisch materiaal: jonge boompjes in alcohol, elk 30 × 10 cm

inv.nr. KM 134.415

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

ANNE GEENE Breda 1983

Ansichten van Jachthuis Sint Hubertus, 2020

16 vintage ansichtkaarten achter glazen plaatjes, elk 20 × 15 cm

inv.nr. KM 134.417

herkomst: Galerie Caroline O'Brien, Amsterdam

EWERTD HILGEMANN Witten 1938

Reliëf Nr. 72, 1967

hout en spaanplaat, gespoten, 120 × 120 × 1 cm

KM 134.421

herkomst: Robert de Stigter, Beekbergen

KLAAS KLOOSTERBOER Noord / Zuid Schermer 1959

13126, 2013

lakverf op linnen, hout, touw, 215 × 110 × 110 cm

KM 134.447

herkomst: Klaas Kloosterboer, Schermerhorn

JOSEPH MENDES DA COSTA (Amsterdam 1863-Amsterdam 1939)

Buste Corrie Pabst (voorstudie), circa 1912

gips, gedeeltelijk bruin gepatineerd, 56 × 41 × 31 cm

inv.nr. KM 134.354

herkomst: Anna Louise Vinkhuijzen Baart de la Faille, afkomstig uit de nalatenschap van haar moeder Catharina (Kitty) Johanna Elisabeth Baart de la Faille Pabst

LEO VROEGINDEWEIJ Dirksland 1955

Untitled, 1988, 1988

beton, koper, 67 × 104 × 36 cm

inv.nr. KM 134.349

herkomst: Ansuya Blom, Amsterdam

Legaten

EDGAR FERNHOUT (Bergen 1912-Bergen 1974)

Winter 1970-1971

85 × 85 cm

inv.nr. KM 134.439

herkomst: Wim Quist, Amsterdam

MICHAEL HEIZER Berkeley 1944

1978

droge naald ets, 90 × 215 cm

inv.nr. KM 134.442

herkomst: Wim Quist, Amsterdam

GEORGE RICKEY (South Bend 1907-Saint Paul 2002)

Two Rectangles Biased Down, 1974

roestvrij staal, 124,5 × 81,2 cm

inv.nr. KM 134.440

herkomst: Wim Quist, Amsterdam

PETER STRUYCKEN Den Haag 1939

acryl op kunststof, 120 × 80 cm

inv.nr. KM 134.441

herkomst: Wim Quist, Amsterdam

Joseph Mendes da Costa, *Buste Corrie Pabst* (voorstudie)

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Tijdljn

In de Tijdljn op de website worden belangrijke momenten uit de geschiedenis van het museum en de collectie in beeld gebracht. De Tijdljn is niet alleen inspirerend voor bezoekers, maar vormt ook een bron voor onderzoekers. In de praktijk kunnen vragen over de geschiedenis van het museum veelal worden beantwoord door naar de Tijdljn te verwijzen. In 2022 wordt de Tijdljn aangevuld met nieuwe verhalen over de Sonderbund tentoonstelling in 1912, de *Steynbank* van Henry van de Velde en *Monument Christiaan de Wet* en *De filosoof* van Joseph Mendes da Costa. Informatie over de aankopen gedaan in 1955-1956 en 1975-1976 wordt eveneens toegevoegd, waaronder een nieuwe bijdrage over de sculpturen van Siem van den Hoonaard (1900-1938). De zoekstructuur van de Tijdljn wordt verbeterd en de bestaande testen worden nagelopen op consequentie van begrippen, spelling en vermelding van copyright en credit lines.

Conserveren en restaureren

Schilderijen

Na technisch onderzoek wordt een kleine behandeling uitgevoerd aan *Venus en Amor* van Hans Baldung Grien. Ook wordt technisch onderzoek verricht aan *Paravento* en *Paravento con linea di velocità* van Giacomo Balla. *Paravento* wordt gerestaureerd. Ten behoeve van een toekomstige restauratie van *De windstoot* van Georges Breitner wordt vooronderzoek gedaan. *La toletta* van Massimo Campigli, *Naaïende vrouwen* van Albert Gleizes, *Nus dans la forêt* van Fernand Léger, *Rotterdam. Le moulin. Le canal. Le matin* van Paul Signac en *De minnaar (portret van luitenant Milliet)* van Vincent van Gogh worden gerestaureerd. De restauratie van *De minnaar* wordt voltooid in 2023. *Guitare sur une table* van Juan Gris wordt gerestaureerd en voorzien van een dubbelzijdige lijst. Er wordt een begin gemaakt met technisch onderzoek en de restauratie van *Wall Drawing* van Soll Lewit.

Er worden conditiecontroles en kleine behandelingen uitgevoerd en conditierapporten opgesteld voor uitgaande bruiklenen. Ook vinden conditiecontroles en kleine behandelingen plaats voor tentoonstellingen in huis.

Technisch onderzoek en restauratie van *Paravento* van Giacomo Balla

Sculptuur en moderne kunst

In totaal worden 264 sculpturen, werken op papier en mediawerken gecontroleerd, gereinigd, geconserveerd, gerestaureerd en (materiaaltechnisch) onderzocht. Deze werken krijgen conserverende behandelingen en conditiecontroles. Ook wordt er advies gegeven in verband met uitgaande of inkomende bruiklenen, permanente opstelling of aanvragen voor tentoonstellingen. De werkzaamheden worden al dan niet in samenwerking met zeven externe restauratoren uitgevoerd.

In de beeldentuin wordt het jaar rond regulier onderhoud en reiniging uitgevoerd aan 112 sculpturen. Aan 44 buitenwerken wordt naast reiniging een conserverende behandeling uitgevoerd.

Periodiek worden de werken op zaal gecontroleerd, gereinigd en onderhouden.

Er vindt een kunstenaarsinterview plaats met Jeroen Jongeleen en er worden intakes van nieuwe werken gedaan. Aan zes werken wordt uitgebreid onderzoek gedaan en lopende onderzoeken worden verder uitgevoerd.

Restauratie van *Wall Drawing* van Sol Lewitt

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Collectieverplaatsingen

van depot naar zaal	205
van zaal naar depot	283
naar fotostudio	239
naar fotografie in depot	16
van depot naar ateliers	940
van zaal naar ateliers	15
van depot naar lijstenwerkplaats	441
Totaal	2139

(gemiddeld 10 werken per werkdag gedurende een jaar)

Collectieverplaatsing uit depot

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

BRUIKLENEN

Het aantal bruiklenen stijgt na de coronajaren weer en is in 2022 hoger dan in 2019.

Jaar	2019	2020	2021	2022
		corona	corona	
Uitgaande bruiklenen				
Werken uitgeleend in Nederland	67	47	28	96
Werken uitgeleend aan buitenland	201	180	222	190
Uitgaande bruiklenen totaal	268	227	250	286
Bruikleennemers Nederland	25	16	11	28
Bruikleennemers buitenland	35	27	22	35
Bruikleennemers totaal	60	43	33	63
Inkomende bruiklenen				
Inkomende bruiklenen uit Nederland	135	17	59	141
Inkomende bruiklenen uit het buitenland	9	2	13	14
Inkomende bruiklenen totaal	144	19	72	155
Bruikleengevers Nederland	41	4	9	18
Bruikleengevers buitenland	1	2	1	13
Bruikleengevers totaal	42	6	10	31
Van Gogh schilderijen uitgeleend	78	61	64	57
Van Gogh werken op papier uitgeleend	41	100	110	41
Totaal	119	161	174	98
Langdurig uitstaande bruiklenen		199	199 ⁷	200
Bij aantal bruikleennemers		11	11	12
Totaal aantal aanvragen	80	57	55	102

Onderzoek

In het kader van een masterscriptie aan de Hochschule der Künste Bern wordt kunsthistorisch en restauratietechnisch onderzoek gedaan naar *Flexions*, de opblaasbare sculpturen van Willy Ørskov.

Het museum neemt deel aan het project Fotografie, Collectiekennis 2.0 (2020-2023) van de Stichting Behoud Moderne Kunst. Doel van dit project is om fotografie duurzaam te conserveren voor de Collectie Nederland en daarmee toegankelijk te houden voor het publiek. Het project is gericht op de preventieve conservering van de grote, kwetsbare groep moderne fotografische kunstwerken in museale collecties. Het project is een samenwerking van tien museale collecties, Universiteit van Amsterdam (UvA), Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) en Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK).

Het museum is projectpartner van het NICAS-project Artwork Biographies and Institutional Memory – Art Bios In Me; Interviews (september 2021-september 2022). Dit onderzoek draagt bij aan conserveringsonderzoek door middel van oral history-methodiek en biedt een infrastructuur om kunstenaarsinterviews beter toegankelijk te maken voor onderzoek.

In samenwerking met mediakunstenaars, musea en andere collectiehoudende instellingen voor hedendaagse kunst, het Netwerk voor Digitaal Erfgoed (NDE) en de Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK) wordt door LIMA het project Infrastructuur duurzame toegankelijkheid digitale kunst (juni 2022-juni 2024) geïnitieerd. Doel van het project is het verlies tegen te gaan van digitale kunstwerken in Nederlandse collecties én van de kennis om deze te conserveren.

Er wordt een NICAS Small Project Grant gehonoreerd voor het onderzoeksproject 'Processes of Physical Emergence of Resin Bleed: Causes, Prevention and Treatment', betreffende *The Village, the Church or Myself* (1986) van Alexander Pope (KM 133.451) dat in 2023 zal worden uitgevoerd.

Kerstin Kracht van het Department of Mechanics van de Universität Berlin verricht onderzoek naar de beperking van trillingen op schilderijen tijdens transport door verbetering van inlijsting en achterkantbescherming.

Er wordt een transcriptie gemaakt van een interview met voormalig schilderijenrestaurator Luuk van der Loeff in het kader van het UvA/Nicas-project inzake het afnemen en duurzaam ontsluiten van interviews met kunstenaars en restauratoren (UvA/NICAS).

Dan Flavin

Voor de tentoonstelling *Dan Flavin. Vroege lichtwerken* wordt een eerder onderzoek (destijds in nauwe samenwerking met de Dan Flavin Studio) naar de zes werken van Dan Flavin in het Kröller-Müller Museum hervat. Het onderzoek is gericht op het materiaalgebruik, de specifieke opstelling van de lichtwerken in relatie tot de architectuur en het gebruik van certificaten om de echtheid vast te stellen.

Lijsten

Er wordt onderzoek gedaan naar de vervanging van de schilderijlijsten voor werken van Jan Toorop en Eugène Bosch en voor drie werken van Gino Severini.

Uitbreiding door Wim Quist in de jaren 1970-1977

Om de ontwerp- en bouwgeschiedenis van de uitbreiding van het museumgebouw in 1970-1977 volledig in kaart te brengen worden voorbereidingen getroffen voor een interview met architect Wim Quist. Ter voorbereiding wordt het bestaande materiaal (archief en collectie) geïnventariseerd. Helaas overlijdt Wim Quist nog voor het tot een interview kan komen.

Ondersteuning

Bibliotheek en archief zijn dit jaar beschikbaar voor onderzoekers. Regelmatig doen nazaten van oud-medewerkers onderzoek naar de werkperiode bij de Kröllers. Dit levert ook voor het museum interessante informatie over de 'eigen' geschiedenis. Zo wordt er onderzoek gedaan naar de grondaankopen (onder andere op de Veluwe) door een zekere Jacob Mulder in opdracht van Anton Kröller. Ook wordt onderzoek gedaan naar ontwerper Gertrud Arper, die in dienst was van de firma Wm H. Müller onder H.P. Berlage en later als assistent van Helene Kröller-Müller zelf werkte. Door de Stiftung Museum Insel Hombroich wordt onderzoek gedaan naar een aantal schilderijen in de collectie van dit museum van Bart van der Leek die zijn ontstaan in de tijd dat van der Leek werkte voor de firma Wm H. Müller & Co.

De biografie van Sam van Deventer, directeur van het Kröller-Müller tijdens de Tweede Wereldoorlog, door Ariëtte Dekker, bevindt zich in de afrondende fase.

Foto van een deel van de familie Kröller tijdens een uitstapje naar Berlijn in 1911. De foto werd tot nog toe aangezien voor een ansichtkaart, Ariëtte Dekker ontdekte dat het om een familiekiekje gaat. (Archief KMM HA500661).

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Vernieuwde aandacht herkomstonderzoek WOII

Regelmatig komen dit jaar herkomstvraagstukken ter sprake met betrekking tot werken in de collectie waar de herkomstgeschiedenis rond de Tweede Wereldoorlog niet geheel sluitend is. Deze werken zijn in veel gevallen eerder onderzocht, maar soms komen er ook nieuwe vragen bij. In 2022 wordt besloten om de lijst opnieuw te bekijken en te inventariseren of verder onderzoek iets op kan leveren.

Overig

TMS online

De registratie van kunstwerken in de collectiedatabase wordt verbeterd. Verouderde gegevens van onder meer langdurige bruiklenen worden geactualiseerd, gegevens voor bijschriften en online presentaties worden gestroomlijnd en afbeeldingen worden vervangen.

Doorlopend wordt gewerkt aan het toevoegen en verfijnen van gegevens in de collectiedatabase. Stappen kunnen soms worden gemaakt door onderzoek dat voorafgaat aan tentoonstellingen. Inmiddels zijn 10.117 objecten zichtbaar op de collectiezoeker (48% van collectie).

Archiefachterstanden

Er wordt een projectmedewerker aangesteld om papieren dossiers en archiefmateriaal uit het verleden te inventariseren en toe te voegen aan de lopende dossiers in het centraal archief.

Van Gogh Worldwide

Van Gogh Worldwide is een uniek, innovatief en kwalitatief hoogstaand platform waarop kunsthistorische en materiaaltechnische informatie over het werk van Vincent van Gogh wordt samengebracht. Dit digitale platform is eind 2020 gelanceerd. Op dat moment waren alle Nederlandse partners, musea en particulieren met een werk van Van Gogh in beheer, aangesloten.

In 2022 gaat Van Gogh Worldwide écht worldwide, steeds meer buitenlandse instellingen sluiten zich aan in de tweede fase van het project (juli 2021-juli 2023). Zo zijn nu ook de werken van Van Gogh uit de collecties van The Art Institute in Chicago en Musée d'Orsay in Parijs te vinden op het platform.

Naast het aansluiten van instellingen wordt er ook aanpassingen gedaan aan het platform, waaronder een filter waarmee op collectielocatie gezocht kan worden.

Van Gogh Worldwide voldoet aan de principes en uitgangspunten van het Netwerk Digitaal Erfgoed en Digitaal Erfgoed Referentie Architectuur. Dit betekent dat informatie vanuit de verschillende bronsystemen als Linked data gepubliceerd wordt en op elkaar aangesloten wordt door middel van het gebruik van thesauri. Op deze manier is de informatie betrouwbaar en altijd up-to-date. Van Gogh Worldwide is bovendien het eerste platform binnen de museale en culturele wereld dat de data conform het Linked Art datamodel publiceert.

Het RKD – Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, het Van Gogh Museum en het Kröller-Müller Museum zijn de founding partners van Van Gogh Worldwide. Zij beschikken over gedegen informatie over het werk van Van Gogh. Daarnaast bundelen zij specialistische kennis over het digitaal ontsluiten van gegevens.

Van Gogh Worldwide wordt mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds, de Vincent van Gogh Stichting en de founding partners.

BEDRIJFSVOERING

Veiligheid

De veiligheid van medewerkers, bezoekers en collectie is een continu aandachtspunt van het museum. Naast de reguliere dagtaken zijn hier ook incidentele taken mee verbonden. Er wordt een start gemaakt met het herschrijven van het veiligheidsnoodplan, waarin met name aandacht wordt gegeven aan de incidentele taken en de crisisorganisatie. Het streven is om het herschrijven van het veiligheidsnoodplan in 2023 af te ronden.

Er vinden regelmatig trainingen plaats om het onderwerp veiligheid permanent onder de aandacht te houden. Een van de trainingen richt zich op de collectieveiligheid tijdens en rond tentoonstellingen. Dit is van belang om meer inzicht te krijgen in de collectiehandling in geval van een calamiteit, maar ook om de genomen veiligheidsmaatregelen bij een tentoonstelling breed in de organisatie te bespreken.

Specifieke aandacht wordt besteed aan de acties van klimaatactivisten in musea, zowel in Otterlo als op buitenlandse bruikleenlocaties. In het Kröller-Müller Museum vinden geen acties plaats, maar op 4 november wordt in Palazzo Bonaparte in Rome *De zaaier* van Vincent van Gogh het doelwit van Ultima Generazione, een Italiaanse tak van Extinction Rebellion. Dankzij genomen (preventieve) maatregelen en een goede communicatie wordt adequaat gereageerd. Na inspectie van het schilderij door een van de restauratoren van het Kröller-Müller kan het terug naar zaal.

De bedrijfsbrandweer haalt ook afgelopen jaar de verplichte norm qua oefendagen en het team is op de gewenste sterkte.

ICT

De ICT-ondersteuning wordt ondergebracht bij een nieuwe leverancier. Op basis van een programma van eisen vindt een uitraag plaats onder vier potentiële leveranciers. Eind 2022 vindt de overdracht plaats. Gedurende het eerste half jaar van 2023 zal de nieuwe leverancier een advies uitbrengen voor de ICT-omgeving, met als doel om na de zomer 2023 gemigreerd te zijn naar de gewenste omgeving.

Naar aanleiding van een wisseling van ticketleverancier bij Het Nationale Park De Hoge Veluwe start ook het museum met een nieuwe leverancier en wordt gekozen voor het kassasysteem van CM.com, dat geïntegreerd wordt met de online ticketstraat.

Gebouwen en terreinen

Een voortdurende zorg is de kwaliteit van de dakbedekking van de Quistvleugel. In het najaar wordt gestart met het aanbrengen van een nieuwe laag dakbedekking. Dit project zal in 2023 worden afgerond. Sinds geruime tijd wordt, onder regie van het Rijksvastgoedbedrijf, de vervanging van het gehele dak op de Van de Veldevleugel voorbereid. In 2022 wordt het definitief ontwerp opgeleverd door Walraad Architecten. Voor het vervolg van het project zal opnieuw een aanbesteding plaatsvinden. De verwachting is dat in het derde kwartaal van 2025 kan worden begonnen met de uitvoering.

Inmiddels worden verschillende projecten gestart om de gebouwen te verbeteren, zoals de renovatie van de toiletgroep bij de entree, het vervangen en opwaarderen van de raampartijen in de Quistvleugel en het vervangen van de beglazing in de Van de Veldevleugel.

Het museum is in 2021 gestart met de implementatie van Facilitator, een applicatie voor het beheer en onderhoud van vastgoed. In 2022 is gestart met het inbrengen van alle activiteiten die in 2021 en 2022 zijn uitgevoerd. Hierdoor ontstaat inzicht in de mate waarin werkzaamheden in de afgelopen jaren conform planning zijn uitgevoerd.

Huisvesting

Begin 2021 is het herziene Meerjaren onderhoud- en investeringsplan opgeleverd. Dit vernieuwde plan is het uitgangspunt voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. Het Meerjaren onderhoud- en investeringsplan wordt verwerkt in de facilitaire applicatie zodat plan, opdracht en uitvoering op één locatie beschikbaar zijn. In 2022 wordt vooral aandacht besteed aan het vastleggen van de uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden aan het gebouw in 2021 en in 2022, zodat een historisch overzicht van werkzaamheden ontstaat.

FINANCIEEL

Financiële continuïteit

Per 25 februari 2022 komen alle coronamaatregelen voor het museum te vervallen. De effecten van de pandemie blijven echter nog merkbaar in het bezoek, met name uit het buitenland. Het museum heeft in de afgelopen jaren een geoormerkte buffer opgebouwd om de effecten van de coronapandemie op langere termijn te kunnen dragen. In 2023 wordt de grote tentoonstelling *Het futurisme & Europa. De esthetiek van een nieuwe wereld* aangegrepen om bezoekers uit binnen- en buitenland te stimuleren het museum te bezoeken. De investering in deze tentoonstelling moet bijdragen aan een herstel van de bezoekersaantallen voor 2023, maar ook voor de jaren daarna. Het museum zet ook in op de brede Kom kijken campagne die is gericht op het versterken van het merk Kröller-Müller. Voor 2023 verwacht het museum een negatief resultaat. Dit negatief resultaat zal worden gedekt door de gevormde bestemmingsreserve Covid-19.

Het museum streeft naar het instandhouden van het weerstandsvermogen. Dit weerstandsvermogen is gebaseerd op een jaar van discontinuïteit en dient om toekomstige financiële tegenvallers op te kunnen vangen.

COVID-19 subsidie

In het afgelopen jaar ontvangt het museum wederom een aanvullende subsidie van het Ministerie van OCW ter gedeeltelijke dekking van de beperkte publieksinkomsten. Door de aanvullende middelen kan het museum het programma en de publieksactiviteiten zoals gepland uitvoeren. Daarnaast zet het museum middelen in om met name Nederlandse bezoekers en bezoekers uit de naburige landen te trekken. Evenals in voorgaande jaren leidt de aanvullende subsidie tot een positief exploitatiesaldo, dat volledig wordt bestemd aan de Bestemmingsreserve Covid-19. Het museum ontwikkelt activiteiten om deze bestemmingsreserve voor eind 2024 volledig ingezet te hebben. Het museum heeft geen andere middelen ontvangen om de effecten van de coronapandemie op te vangen. Het museum is het Ministerie van OCW zeer erkentelijk voor de steun in de afgelopen jaren.

Rijksoverheid

Per 1 januari 2017 is de Erfgoedwet in werking getreden. Vanaf 2021 zijn ook de publieksactiviteiten in deze wet ondergebracht, waarmee het Kröller-Müller Museum geen deel meer uitmaakt van de Culturele Basisinfrastructuur (BIS). Voor 2022 worden door het Ministerie van OCW de volgende bedragen toegezegd:

- Erfgoedwet Publieksactiviteiten € 2.014.349
- Erfgoedwet Collectiebeheer € 2.380.085
- Erfgoedwet Huisvesting € 4.787.262

In 2022 wordt een aanvullend subsidiesteunpakket toegekend voor € 923.900. De totale subsidietoezegging over 2022 bedraagt € 10.105.596.

VriendenLoterij

De VriendenLoterij (voorheen BankGiro Loterij) is sinds 1999 hoofdbegunstiger van het museum. Het museum werkt sinds 2015 met het zogenoemde 'geoormerkt werven'. De bijdrage uit het geoormerkt werven over 2022 bedraagt € 394.619. De kosten van extern wervingsbureau Fonky Sales bedragen in 2022 € 205.730. De netto-opbrengst wordt geheel gereserveerd voor projecten die in 2023 tot uitvoering zullen komen.

Helene Kröller-Müller Fonds

Aanwas

In het jaar 2022 krijgt het Helene Kröller-Müller Fonds nieuwe toezeggingen van in totaal € 99.850. Hiervan wordt een bedrag van € 43.850 ontvangen in 2022. Van de (periodieke) giften ontvangen in 2022 is € 39.000 bestemd voor specifieke projecten. € 29.000 is geoormerkt als bijdrage aan de publicatie en tentoonstelling *Mooi oud. Tekeningen uit de Kröller-Müllercollectie*. € 10.000 is geoormerkt als bijdrage voor de restauratie van *De minnaar* van Vincent van Gogh.

Bijdragen uit het fonds

Het Helene Kröller-Müller Fonds draagt in 2022 met € 50.000 bij aan de realisatie van de nieuwe versie van *Rocky Lumps* van Tom Claasen. Het fonds draagt € 5.000 bij aan het verder ontwikkelen van de *Tijdljn*.

Tentoonstelling *Botanischer Wahnsinn* met *Double Plot* en *Alignment* van Otobong Nkanga

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Overig

Resultaat

Het exploitatieresultaat over 2022 van de Stichting Kröller-Müller Museum bedraagt € 371.324. Het positieve resultaat wordt sterk beïnvloed door de ondersteuningssubsidie van het Ministerie van OCW in het kader van de coronacrisis. Het resultaat wordt geheel gereserveerd om toekomstige negatieve effecten van de coronacrisis op te vangen. De ondersteunings-subsidie van het Ministerie van OCW is een eenmalige uitkering. Overige inkomsten kunnen fluctueren, maar kennen een structureel karakter.

Alle directe opbrengsten staan in 2022 nog steeds onder druk door de coronacrisis, maar stijgen wel ten opzichte van 2021. Vergelijkingen met de Begroting 2022 of de Jaarrekening 2021 zijn door de effecten van de coronacrisis niet mogelijk. De bijdragen van fondsen dalen ten opzichte van 2021, wat met name wordt veroorzaakt door lagere bestedingen voor de aankoop van kunst, gefinancierd met gelden van de VriendenLoterij.

De salarislasten stijgen in 2022 ten opzichte van 2021, met name door de indexerings van de salarissen en extra inhuurkrachten in verband met de maandagopenstellingen.

Investerings

De investeringen in 2022 bestaan voor het merendeel uit ICT-benodigdheden à € 34.644 en overige inventaris à € 41.098.

Duurzaam ondernemen

In 2022 wordt het in 2020 behaalde Breeam NL in use certificaat verlengd. Een korte screening resulteert in de conclusie dat geïnitieerde processen nog steeds worden gebruikt en voldoen aan de uitgangspunten voor certificering.

Het museum kiest er ook voor om via evaluatie en aanpassing van beleid continu te streven naar een verbetering van zijn duurzame prestaties. In een separate rapportage legt het museum jaarlijks intern verantwoording af op het gebied van duurzaamheid.

GEDRAGSCODE

Ondernemingsraad

In 2022 vergadert de Ondernemingsraad maandelijks en heeft vijf keer met de Directie overleg over de algemene gang van zaken, het personeelsbeleid en alles wat verder ter tafel komt.

In juni worden verkiezingen georganiseerd, waarbij het aantal leden van de Ondernemingsraad wordt uitgebreid naar zeven. Omdat er evenveel kandidaten zijn als vacatures worden de kandidaten zonder stemming, rechtstreeks verkozen.

De Ondernemingsraad heeft dit jaar geen overleg met de Raad van Toezicht, in afwachting van de benoeming van de nieuwe voorzitter en leden.

De duurzame inzetbaarheid van de werknemers, goede arbeidsomstandigheden en een veilig werkklimaat, de plannen voor de belangrijke uitbreiding van het gebouw en ontwikkelingen als maandagopenstellingen en thuiswerken houden de belangstelling van de Ondernemingsraad. Leden van de Ondernemingsraad maken verder deel uit van sollicitatiecommissies en werkgroepen, volgen cursussen en hebben ontmoetingen met andere ondernemingsraden in het veld.

Fair Practice Code

Het museum onderschrijft de kernwaarden van de Fair Practice Code. Jaarlijks toetst het museum het naleven van de code door het invullen van de quick scan, zowel vanuit het perspectief van de opdrachtgever als van de werkgever. De uitslag van de scan is onderwerp van gesprek in de Directie, waarbij indien van toepassing doelen worden geformuleerd voor Solidariteit, Transparantie, Vertrouwen, Diversiteit en Duurzaamheid.

Governance Code Cultuur

Het Kröller-Müller Museum onderschrijft de acht principes van de Governance Code Cultuur.

Principe 1 De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en / of te bewaren.

- Het museum onderschrijft alle aanbevelingen van dit principe en heeft deze geborgd in de uitvoering van zijn werkzaamheden.

Principe 2 De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan (pas toe én leg uit). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af (pas toe óf leg uit).

- Het museum heeft nagenoeg alle aanbevelingen uit de Governance Code Cultuur overgenomen. Afwijkingen worden in dit Bestuursverslag gemeld, zie Principe 8. Het Bestuursverslag wordt op de website van het museum geplaatst.
- De naleving van de code is verankerd in de Reglementen en Statuten van het museum. In de jaaragenda van de Raad van Toezicht is de jaarlijkse evaluatie van de code opgenomen.
- Er doen zich in 2022 geen dilemma's of ongewenste belangenverstrengelingen voor.

Principe 3 Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

- Er heerst een open cultuur binnen de Directie en de Raad van Toezicht. Mogelijke belangenverstrengelingen worden openlijk besproken en afgewogen. Nevenactiviteiten van de leden van de Raad van Toezicht worden jaarlijks besproken. Directieleden melden nevenactiviteiten bij indiensttreding en alvorens zich te conformeren aan een nieuwe nevenactiviteit.
- In de Raad van Toezicht hebben geen oud-bestuursleden zitting.
- De procedure met betrekking tot het omgaan met mogelijke ongewenste belangenverstrengeling is vastgelegd in de Statuten van het museum.
- Bij de nevenfuncties van de Directieleden doet zich (ook in 2022) geen belangenverstrengeling voor.
- De profielen voor de leden van de Raad van Toezicht zijn in 2021 aangescherpt en opgenomen in dit Bestuursverslag.

Principe 4 Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

- De informatieplicht van de Directie is vastgelegd in de Reglementen en

Statuten. De minimale informatieverstrekking is tevens vastgelegd in de jaaragenda van de Raad van Toezicht.

- De Directie informeert de Raad van Toezicht over externe contacten, waar de Directie het nodig acht om de Raad van Toezicht over deze externe contacten te informeren. Hierbij hanteert de Directie de principes van de code bij het maken van de afweging.
- Met de Ondernemingsraad zijn afspraken gemaakt over de formele en informele overleggen met de Directie. Ook is statutair vastgelegd dat de Ondernemingsraad jaarlijks aanwezig is bij een vergadering van de Raad van Toezicht. Een lid van de Raad van Toezicht is aangewezen als contactpersoon voor de Ondernemingsraad.

Principe 5 Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

- De uitgangspunten voor het besturen van het museum zijn vastgelegd in het Directiereglement en in de Statuten. Hierin zijn ook de bevoegdheden en verantwoordelijkheden vastgelegd.
- Het museum heeft een actueel risico-analyse- en beheerssysteem dat minimaal eenmaal per jaar met de Raad van Toezicht en de accountant wordt besproken.
- Het museum valt onder de Wet Normering Topinkomens en conformeert zich daaraan. Jaarlijks wordt hierover verantwoording afgelegd in dit Bestuursverslag en aan het ministerie van OCW.

Principe 6 Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

- Het museum heeft een Klokkenluidersregeling en een lid van de Raad van Toezicht is vertrouwenspersoon voor de medewerkers en contactpersoon voor de Ondernemingsraad.
- Medewerkers van het museum kunnen zonder tussenkomst van een leidinggevende of collega contact opnemen met de vertrouwenspersoon.
- Een medewerker is speciaal aangesteld als preventiemedewerker. Deze medewerker initieert op regelmatige basis een risico-inventarisatie en -evaluatie.
- Het museum is aangesloten bij de museum-CAO en belooft zijn medewerkers conform de CAO.

Principe 7 De Raad van Toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

- De externe accountant wordt benoemd door de Raad van Toezicht. Ieder jaar brengt de accountant verslag uit aan de Raad van Toezicht. Meerdere malen per jaar heeft de accountant contact met de voorzitter van de Financiële commissie van de Raad van Toezicht.
- De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in de Statuten en in het Reglement Raad van Toezicht.
- De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor de aanstelling van leden van de Directie.
- In 2022 vergadert de Raad van Toezicht eenmaal in afwezigheid van de Directie. In deze vergadering is onder andere het functioneren van de Raad van Toezicht besproken. De Raad van Toezicht voert standaard vooroverleg zonder Directie voorafgaande aan de Raad van Toezichtvergadering met de Directie. Zelfevaluatie van de Raad van Toezicht heeft in 2021 onder externe begeleiding plaatsgevonden.
- De Remuneratiecommissie spreekt in 2022 individueel met de directieleden.

Principe 8 De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

- Vacatures in de Raad van Toezicht worden openbaar gemaakt via de website van het museum. Voor de werving wordt gebruik gemaakt van een wervingsbureau, gespecialiseerd in het werven van leden van Raden van Toezicht.
- Voor de leden van de Raad van Toezicht is een algemeen profiel en een specifiek profiel opgesteld, gebaseerd op de gewenste expertises in de Raad van Toezicht. Bij iedere vacature worden de profielen getoetst op actualiteit en wenselijkheid.
- De zittingstermijn van leden van de Raad van Toezicht bedraagt twee keer vier jaar. In bijzondere omstandigheden kunnen maximaal twee leden tegelijkertijd een zittingstermijn van maximaal twaalf jaar hebben. Het kan hier gaan om een nakomeling van de stichters van het museum of om situaties waarin het langer aanblijven van een lid gewenst is in verband met het afronden van een zwaarwegend dossier. Het museum wijkt hierin af van de code.

- Het rooster van aan- en aftreden van de Raad van Toezicht is opgenomen in het Bestuursverslag van het museum. Het Bestuursverslag wordt op de website van het museum geplaatst.
- Leden van de Raad van Toezicht krijgen geen vergoeding voor hun werkzaamheden. Onkosten voor het bijwonen van de vergaderingen van de Raad van Toezicht of voor overige werkzaamheden in het kader van het lidmaatschap van de Raad kunnen worden gedeclareerd bij het museum.

Wet Normering Topinkomens

Sinds 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Binnen de Stichting Kröller-Müller Museum valt de directie onder de WNT. De WNT-norm voor 2022 bedraagt € 216.000. De Stichting Kröller-Müller Museum blijft daar ruim onder.

Nevenfuncties Algemeen directeur Lisette Pelsers

- Voorzitter Adviescommissie Beeldende Kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds, Amsterdam
- Lid Ethische Codecommissie voor Musea, Amsterdam
- Lid Raad van Advies Certificatiecommissie post-initiële opleiding tot restaurator, Universiteit Amsterdam
- Lid Raad van Advies, Dordrechts Museum
- Lid Raad van Advies, Oude Kerk, Amsterdam
- Voorzitter Fentener Van Vlissingen Fonds, Utrecht
- Voorzitter Stichting Van Eelen-Weeber, Amsterdam
- Lid Deskundigenteam Toetsingscommissie voor Beschermwaardigheid, Museumregister, Hilversum

Nevenfuncties Zakelijk directeur Frits de Vogel

- Voorzitter Stichting Verduurzaming Musea
- Voorzitter werkgroep Duurzaamheid Kring Verzelfstandigde Rijksmusea

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

C. RATIO'S

Financiële ratio's

	2018	2019	2020	2021	2022
Current ratio vlottende activa / kortlopende schulden	240%	180%	237%	397%	619%
Solvabiliteit eigen vermogen / totaal passiva	25%	19%	21%	21%	20%
subsidie OCW / som der baten	50%	53%	48%	47%	46%
personeelslasten/ subsidie OCW	77%	77%	84%	82%	90%

D. RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Het beleid ter beheersing van rente-, valuta-, krediet- en liquiditeitsrisico's is vastgelegd in het Treasury-statuuut. Dit statuut wordt regelmatig met de Raad van Toezicht besproken en de in dit statuut beschreven processen worden jaarlijks getoetst door de accountant. Het Treasury-statuuut wordt in 2022 geëvalueerd en op een aantal punten aangepast. De nieuwe versie wordt door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

Renterisico's

Het Kröller-Müller Museum heeft geen kredietfaciliteit en derhalve is het kredietrisico zeer beperkt. De renterisico's zijn toegenomen als gevolg van de lage en negatieve rentestanden voor tegoeden op deposito's en betaalrekeningen.

Valutarisico's

Het Kröller-Müller Museum beheerst de risico's die voortvloeien uit valutaschommelingen op termijn door middel van aankoop van vreemde valuta ten behoeve van de financiële verplichtingen die in vreemde valuta zijn gesteld. Deze aankoop vindt plaats op het moment dat de financiële verplichting in vreemde valuta ontstaat.

Kredietrisico's

Om de omvang van het kredietrisico bij elke partij of op elke markt te beperken, toetst het Kröller-Müller Museum de kredietwaardigheid van opdrachtgevers en afnemers vooraf grondig.

Liquiditeits- en kasstroomrisico's

De beschikbare liquiditeiten worden ondergebracht bij meerdere systeembanken met tenminste een A rating. Deze rating wordt minimaal tweemaal per jaar getoetst.

Operationeel

Na de inkomsten uit entreegelden vormen de inkomsten uit het commerciële buitenlandse bruikleenverkeer de belangrijkste component van de directe eigen opbrengsten van het museum. De inkomsten

uit het buitenland fluctueren omdat er telkens nieuwe, incidentele, overeenkomsten worden gesloten.

Het museum heeft een actuele risicobeheersing en -analyse, waarin ruim vijftig, met name operationele, risico's worden benoemd en gewaardeerd op basis van impact en kans. Deze risicobeheersing en -analyse wordt minimaal eens per jaar met de Raad van Toezicht besproken en zo vaak als nodig geactualiseerd. In 2021 is de risicobeheersing en -analyse volledig geactualiseerd. In 2022 wordt de risicobeheersing en -analyse uitgebreid met een overzicht van genomen en te nemen beheersmaatregelen. Ook is inzichtelijk gemaakt welk weerstandsvermogen aangehouden moet worden om de risico's te kunnen dekken.

Voor processen met een groot afbreukrisico werkt het museum met en strikte functiescheiding, waarbij minimaal drie personen betrokken zijn de uitvoering.

E. WET- EN REGELGEVING

Het museum voldoet aan de in de subsidiebeschikking van het Ministerie van OCW opgelegde verplichtingen:

- Het museum is 42 uur per week geopend en bovendien op alle feestdagen met uitzondering van Nieuwjaarsdag (behoudens corona).
- Het museum beschikt over een integraal en actueel veiligheidsplan, dat periodiek getoetst wordt.
- 100% van de objecten in de verzameling is geregistreerd, gefotografeerd en gedigitaliseerd en voldoet aan de eisen van aanwezigheid en vermelding van standplaats en juridische status in de registratie, afgezien van een kleine, steeds wisselende werkvoorraad.
- Het museum ontvangt 4.866 leerlingen uit het Primair onderwijs en 16.828 uit het Voortgezet onderwijs (norm is respectievelijk 7.500 en 32.500). 94 scholen uit het Primair onderwijs en 64 scholen uit het Voortgezet onderwijs maken gebruik van de schoolcode. Er worden 1250 studenten uit het Hoger Onderwijs ontvangen.
- Er vinden negentien tentoonstellingen in eigen huis (norm is vijf) plaats. Zes tentoonstellingen lopen door uit 2021. Zeven tentoonstellingen starten in 2022 en lopen door in 2023.
- Er zijn zes tijdelijke educatieve lesprogramma's en zeven educatieve

- projecten gerealiseerd (norm is een) naast het vaste educatieve aanbod.
- Er worden 268 tijdelijke bruiklenen wereldwijd verstrekt (norm is 150) aan 60 bruikleennemers en 144 tijdelijke bruiklenen ingeleend (norm is tien) van 42 bruikleengevers.
 - Het aantal websitebezoeken stijgt van 970.170 in 2021 naar 1.091.540 in 2022. Het aantal unieke bezoekers stijgt van 695.792 in 2021 naar 780.033 in 2022. Op Facebook stijgt het aantal volgers van 33.399 in 2021 naar 36.866 in 2022. Het aantal volgers op Instagram stijgt van 57.467 in 2021 naar 61.810 in 2022. Op Twitter stijgt het aantal volgers van 25.526 in 2021 naar 25.581 in 2022. Het aantal abonnees op de Nederlandse nieuwsbrief stijgt van 20.710 in 2021 naar 23.532 in 2022, het aantal abonnees op de Engelstalige nieuwsbrief stijgt van 1.743 in 2021 naar 2.355 in 2022 en het aantal abonnees op de Duitstalige nieuwsbrief stijgt van 501 in 2021 naar 742 in 2022.

F. VERSLAG NAMENS DE RAAD VAN TOEZICHT

In de vergadering van de Raad van Toezicht op 28 maart 2023 wordt in aanwezigheid van de externe accountant de Jaarrekening 2022 besproken. De Raad van Toezicht stelt met de accountant ook de recht- en doelmatigheid van de verwervingen, toepassingen en bestedingen vast. De verklaring van de accountant wordt opgenomen bij de overige gegevens. De Directie legt de Jaarrekening 2022 ter goedkeuring voor aan de Raad van Toezicht. De Raad keurt mede op grond van de controleverklaring en het bijbehorende accountantsverslag de Jaarrekening 2022 goed, waarna deze door de Directie van de Stichting is vastgesteld.

Raad van Toezicht 2022

De Raad van Toezicht van de Stichting Kröller-Müller Museum legt in dit verslag verantwoording af over de wijze waarop hij in 2022 invulling geeft aan zijn taken, die wettelijk liggen op het gebied van werkgeverschap van de Directie, klankbord en advies, toezicht, goedkeuringsbevoegdheden, reglementering van bestuur en verantwoording.

Samenstelling

De Raad van Toezicht bestaat uit maximaal zeven leden, van wie een voorzitter en zes overige leden. Per 26 maart wordt Thessa Menssen herbenoemd en per 26 juni Eric Mackay. In juni neemt de Raad afscheid van voorzitter Hans Kamps en lid Pim van der Feltz vanwege het bereiken van de maximale zittingstermijn van acht jaar. Per dezelfde datum verlaat Conny Braams de Raad. Vanwege een verhuizing naar het buitenland maakt zij geen gebruik van de mogelijkheid tot herbenoeming. Per 1 september worden Herman Dijkhuizen en Melvin Brand Flu geïnstalleerd. Momenteel bestaat de Raad van Toezicht uit zes leden.

De Raad van Toezicht heeft drie commissies ingesteld. Twee leden hebben in 2022 zitting in de Remuneratiecommissie, belast met de (voorbereiding van de) functioneringsgesprekken met de directieleden. De Financiële commissie bestaat tot juni 2022 uit twee leden, en daarna uit één lid, belast met de beoordeling van de jaarrekening, begroting, financiële rapportages en opdracht aan de

accountant. De Huisvestingscommissie bestaat in 2022 uit twee leden en is de eerste gesprekspartner voor de Directie op het gebied van de huisvestingssituatie en – ambities van het museum.

De Raad van Toezicht verkrijgt ten behoeve van zijn taakuitoefening interne en externe documenten en vraagt mondelinge en schriftelijke informatie op, onder meer tijdens vergaderingen en onderstaande bijeenkomsten.

De Raad onderschrijft volledig de acht principes van de Governance Code Cultuur en toetst de naleving daarvan in 2022 (zie pagina 63).

Werkzaamheden

De Raad van Toezicht vergadert in 2022 vier keer, in aanwezigheid van de Directie. De belangrijkste agendapunten zijn:

- Jaarrapport en accountantsverslag 2022 (met de accountant).
- Financiële vier- en achtmaandrapportages.
- Vernieuwing museum en governance rond de uitbreiding.
- Strategisch plan 2020-2028.
- Begroting en Jaarplan 2023.
- Tentoonstellingsprogramma 2023.
- Organisatie-ontwikkeling.
- Risicoanalyse en - management.
- Treasury-statuuut.
- Opvolging voorzitter en leden Raad van Toezicht.
- Relatie met Het Nationale Park De Hoge Veluwe.
- Diversiteit en inclusie.

De onderwerpen die de Raad van Toezicht in 2022 het meest bezighouden zijn de uitbreidingsplannen van het museum, de algehele strategie, de inrichting en ontwikkeling van de organisatie, de opvolging van de Algemeen directeur, de samenwerking met Het Nationale Park De Hoge Veluwe en de opvolging binnen de Raad van Toezicht.

Portrait of a woman
by [illegible]
[illegible]
[illegible]

Contactmomenten

Los van de reguliere vergaderingen met de Directie zijn er de volgende contactmomenten:

Vooroverleg Raad van Toezicht en werving nieuwe leden

Voorafgaand aan de reguliere vergaderingen vindt telkens een vooroverleg plaats waarin volledige aandacht is voor de standpunten van de individuele leden van de Raad. De Raad van Toezicht voert in verschillende samenstellingen gesprekken ten behoeve van de selectie van wervingsbureaus en vervolgens de werving van de twee nieuwe leden.

Accountantsdienst Mazars

Met de externe accountant wordt het Jaarrapport 2022 besproken.

Huisvesting

Enkele vergaderingen worden speciaal gewijd aan de huisvesting(ambities) van het museum.

Museumbezoeken

De leden van de Raad bezoeken tentoonstellingen en wonen openingen en andere bijeenkomsten in het museum bij. Na afloop van de vergadering van de Raad van Toezicht op 24 maart wordt een bezoek gebracht aan een presentatie van *Untitled, Part of the Red* en *The World Inside Out* van Anish Kapoor. Op 22 november vindt een korte rondleiding plaats door de Van de Veldeveugel, ter introductie voor de twee nieuwe leden van de Raad.

360° beoordeling

Bij de in 2021 ingevoerde 360° beoordelingsmethodiek wordt aan (jaarlijks wisselende) werknemers van het museum gevraagd om vragenlijsten in te vullen (te scoren) ter voorbereiding op de functioneringsgesprekken met de leden van de Directie. In de zomer en in het najaar van 2022 vinden beoordelings- en evaluatiegesprekken met de leden van de Directie plaats.

Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Een afvaardiging van de Raad van Toezicht woont eenmaal een vergadering bij van de Raad van Toezicht en de Directie van Het Nationale Park De Hoge Veluwe. Op 8 december vindt een gezamenlijk diner plaats met Directies en Raden van Toezicht van beide instellingen.

Bespreking Ministerie van OCW

Enkele leden van de Raad van Toezicht hebben wederom een jaarlijkse bespreking met de ambtelijke contactpersonen van het Kröller-Müller Museum op het departement.

Commissies

De leden van de drie genoemde commissies hebben fysieke en online bijeenkomsten, al dan niet in aanwezigheid van het betreffende lid van de Directie en de Projectleider uitbreiding van het museum.

Korte terugblik op 2022

Het jaar 2022 is een jaar waarin het Kröller-Müller Museum, na de onderbrekingen in de voorafgaande coronajaren, de tentoonstellingsagenda weer volgens plan kan uitvoeren. *Botanischer Wahnsinn* en *Fernand Léger en De daken van Parijs* zijn wat de Raad van Toezicht betreft parels van hoogtepunten. De Raad kijkt terug op een jaar waarin de opvolging binnen de Raad van Toezicht en de (overige) organisatorische fundamenten voor de toekomstige ambities van het museum kunnen worden belegd en de banden met Het Nationale Park De Hoge Veluwe worden aangehaald. De Raad zal zich in 2023 verder inzetten voor het beleggen van een eerste jaarlijkse inhoudelijke 'heidag' met de Directie en voor het vaststellen van een toezichtkader voor de Raad.

De Raad van Toezicht dankt de directieleden en de medewerkers van het museum voor hun niet aflatende inzet en enthousiasme om de unieke collectie en locatie van het museum voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk en aantrekkelijk te blijven maken.

Profielen leden Raad van Toezicht

Toelichting

De Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum heeft profielen opgesteld voor zijn leden. Onderscheid wordt gemaakt tussen profieleigenschappen die gelden voor alle leden, voor een groot deel van de Raad en voor specifieke portefeuilles. De Raad heeft op dit moment negen specifieke profielen gedefinieerd en een profiel voor de voorzitter. In de praktijk betekent dit dat een aantal leden van de Raad van Toezicht meerdere portefeuilles beheert en dat er dus meerdere profielen op dat lid betrekking hebben. De Raad van Toezicht gaat uit van een gelijkmatige verdeling van de portefeuilleswaarde onder de leden, buiten de voorzitter.

Alle leden

Voor alle leden van de Raad van Toezicht geldt dat ze kritisch kunnen denken en onafhankelijk opereren. In de aard zijn de leden van de Raad van Toezicht zelfreflectief, transparant en bewust ten aanzien van de maatschappelijke opdracht en de positie daarin als lid van de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum. Ieder lid van de Raad beschikt over een sterke reputatie op zijn / haar werkgebied, kennis van en gevoel voor verhoudingen in het relevante maatschappelijke speelveld en heeft affiniteit met kunst, cultuur en / althans de collectie / agenda van het Kröller-Müller Museum.

Ieder lid van de Raad van Toezicht geldt als authentiek, positief en integer, en is als 'low-ego' teamspeler in voldoende mate belastbaar en beschikbaar om het lidmaatschap van de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum te vervullen. De Raad van Toezicht vergadert vier à vijf keer per jaar. Naast het voorbereiden en bijwonen van de vergaderingen wordt van de leden van de Raad van Toezicht verwacht dat ze in voorkomend geval deelnemen aan commissies binnen de Raad en geregeld tentoonstellingsopeningen in het Museum bijwonen.

Merendeel van de leden

[Uit artikel 2.5 van het Reglement van de Raad van Toezicht volgt thans: De Raad kent een goede balans tussen leeftijd, geslacht, nationaliteit*, ervaring,

regionale werk- of woonplaats en culturele achtergrond van de individuele leden om zo de deskundigheid en diversiteit van bestuur en toezicht in zijn samenstelling te waarborgen. Een groot deel (de meerderheid) van de leden van de Raad beschikt over een relevant netwerk van externe stakeholders / doelgroepen en / of sponsoring. Een groot deel van de leden van de Raad van Toezicht heeft leidinggevende ervaring en / of relevante kennis van werkgeverschap / human resources. Van een groot deel van de leden van de Raad van Toezicht geldt dat ze een ondernemende instelling hebben en / of hun strategische denken inzetbaar kunnen maken voor het museum. Voor een groot deel van de leden van de Raad van Toezicht geldt dat ze in voldoende mate aantoonbaar zorgvuldig zijn in procesvoering. Van een groot deel van de leden wordt verwacht dat ze breed en / of internationaal georiënteerd zijn.

Economisch

Het lid van de Raad van Toezicht met economisch / financieel profiel draagt in zijn / haar werk een substantiële financiële verantwoordelijkheid in verhouding tot de omvang van de begroting van het Kröller-Müller Museum. Het lid heeft aantoonbare ervaring met het aansturen van accountants en beschikt verder over aantoonbare ervaring met toezichthouden op de AO/IC-huishouding. Dit lid van de Raad van Toezicht heeft bij uitstek een ondernemende instelling en zal optreden als voorzitter van de Financiële commissie van de Raad.

Nakomeling

Naast het in rechte lijn verbonden zijn met de oprichters Anton Kröller en Helene Kröller-Müller, is het wenselijk dat het familielid dat zitting heeft in de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum beschikt over enige bestuurlijke ervaring.

Juridisch

Van het lid in de Raad van Toezicht met juridisch profiel wordt verlangd dat hij / zij voldoende affiniteit heeft met Governance en Medezeggenschap. Het lid heeft een leidinggevende positie of treedt op als juridisch adviseur op bestuursniveau. Het lid zet zijn / haar juridische kennis proactief ten dienste van het museum.

Museaal

Het lid van de Raad van Toezicht met een museaal profiel heeft een goede kennis van de werking van grote musea, bij voorkeur met leidinggevende ervaring, zicht op internationale museale ontwikkelingen en een actief (inter)nationaal netwerk. Het lid is kunsthistorisch goed onderlegd en publieksgericht. Dit lid fungeert als museaal-inhoudelijke sparring partner van de Directie. Directieleden van direct concurrerende musea zullen niet in aanmerking kunnen komen.

Voorzitter

De voorzitter van de Raad van Toezicht is een dienende leider en een bruggenbouwer. Hij / zij geeft ruimte en vertrouwen aan alle betrokken gremia binnen en buiten de organisatie en bewaakt tegelijkertijd met overtuiging de lijnen. De voorzitter voert ten minste tevens een van de andere portefeuilles. De voorzitter beschikt over aantoonbare kwaliteiten van netwerken en ambassadeurschap, en is, met het oog op de ambities van het museum, voldoende flexibel in zijn / haar beschikbaarheid voor het museum.

Openbaar bestuur

Het lid van de Raad van Toezicht met het profiel Openbaar bestuur heeft aantoonbare ervaring als politicus of beleidsmaker, landelijk of in de (relevante) omgeving van het Kröller-Müller Museum. Het lid is in staat en bereid om die ervaring in te zetten voor het Kröller-Müller Museum.

Marketing

Het lid van de Raad van Toezicht met het profiel Marketing heeft brede kennis van- en zicht op (strategische) ontwikkelingen op gebied van marketing. Hij / zij heeft leidinggevende ervaring in het veld en niet alleen theoretische kennis, affiniteit met not-for-profit instellingen en storytelling, en oog voor cultureel ondernemerschap. Het lid fungeert als sparring partner van de Directie op het gebied van de positionering van het museum, vertaalt met gemak marketing-strategie in concrete activiteiten en is in staat om de consistentie van de excellente bezoekers experience (on-line en off-line) conceptueel te ondersteunen.

Digitale strategie

Het lid van de Raad van Toezicht met portefeuille 'Digitale strategie' heeft helikopterzicht op ontwikkelingen in de digitalisering en zicht op publiekstoepassingen die relevant zijn voor musea. Het betreffende lid heeft inzicht en kennis van automatisering en digitalisering. Hij / zij is een strategische denker en niet alleen een technologisch expert, heeft affiniteit met not-for-profit instellingen en zicht op nieuwe businessmodellen. Zowel in de front-office naar (potentiële) bezoekers als in de back-office is het lid in staat om met de Directie te sparren hoe de 'information security & data governance' doeltreffend te organiseren.

Complexe verbouwingen

Het lid van de Raad van Toezicht belast met de portefeuille 'Verbouwen' heeft aantoonbare ervaring met aanbesteding, ontwerp- en bouwcontracten, ruimtelijke ordening en het inrichten of in stand houden van een organisatiestructuur die bedrijfsvoering in combinatie met verbouwen weet te optimaliseren. Bij voorkeur heeft het lid aantoonbare ervaring met een complexe verbouwing van een museum of andere cultuurinstelling van minimaal 15 miljoen euro.

Diversiteit en inclusie

Voor het lid van de Raad van Toezicht met profiel 'Diversiteit en inclusie' wordt gerekend op ervaring en een netwerk op het gebied van inclusie en diversiteit en gevoel voor de maatschappelijke verhoudingen van morgen (is geen volger, maar leider). Hij / zij is bereid om een voortrekkersrol te spelen in- en voor het Kröller-Müller Museum en de Raad van Toezicht en Directie een spiegel voor te houden.

Duurzaamheid

Het lid van de Raad van Toezicht dat zich toelegt op de duurzaamheidsagenda van het museum heeft aantoonbare ervaring met verduurzaming van bedrijfsvoering en kan te dien aanzien als sparring partner van de Directie fungeren.

Tot slot: Professionaliseringsagenda Raad van Toezicht

Naast de (externe) zelfevaluatie stelt de Raad van Toezicht van het Kröller-Müller Museum zich ten doel om jaarlijks een inhoudelijke heidag ten behoeve van strategische afstemming met de Directie door te brengen.

Het schilderspel

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

Funcities en relevante nevenfuncities van de leden van de Raad van Toezicht

HENRIËTTE BAST Advocaat Le Cabinet Advocatuur

Nevenfuncities

- Bestuurslid Vereniging Vrienden van Museum Het Rembrandthuis
- Voorzitter Bestuur van de Vereniging Alliance Française Amsterdam

CONNY BRAAMS Chief Digital and Marketing Officer Unilever

Nevenfunctie

- Lid Advisory Board Rotterdam School of Management (RSM)

MELVIN BRAND FLU Directeur TCS PACE Amsterdam

HERMAN DIJKHUIZEN Lid Raad van Bestuur, CFO NIBC Bank NV

Nevenfunctie

- Lid Raad van Commissarissen NS / Voorzitter van de Risk en Audit Committee NS
- Lid Raad van Toezicht WWF / Voorzitter van de Audit Committee WWF

PIM VAN DER FELTZ Algemeen Directeur Natuurmonumenten

Nevenfuncities

- Lid Raad van Commissarissen NV de Nederlandse Spoorwegen (Groep)
- Lid Raad van Advies Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)
- Lid Wetenschappelijke Adviesraad Instituut voor Informatie Recht (IVIR), Universiteit van Amsterdam

HANS KAMPS

Nevenfuncities

- Bestuurder Nederland Onderneemt Maatschappelijk! (initiatief MKB Nederland en VNO-NCW)
- Voorzitter bestuur Verenigd Zorgcollectief
- Voorzitter SNPI Duurzaam aandeelhouderschap
- Voorzitter Raad van Commissarissen Happy Nurse
- Voorzitter Raad van Toezicht Openbare Bibliotheek Rotterdam

- Voorzitter Stichting Brokken
- Lid Dagelijks Bestuur Verroz
- Lid Centrale Raad Kamer van Koophandel
- Lid Raad van Toezicht Verweij Jonker Instituut
- Lid Raad van Toezicht Levvel Amsterdam

ERIC MACKAY Directeur Nederlands Tegelmuseum

Nevenfuncities

- Lid Algemeen Bestuur Waterschap Vallei en Veluwe
- Voorzitter Museumoverleg Ede
- Voorzitter Stichting Joods Monument Ede

THESSA MENSEN

Nevenfuncities

- Lid Raad van Commissarissen Ordina
- Lid Raad van Commissarissen Alliander
- Lid Raad van Toezicht Scheepvaartmuseum

MANFRED SELLINK Gast (onderzoeks)professor Kunstwetenschappen, Universiteit Gent (onbezoldigd)

Nevenfuncities

- Lid Raad van Toezicht Mauritshuis, Den Haag
- Voorzitter Bestuur Friends of CODART, Den Haag
- Lid Bestuur Vrienden van het Museum Voor Schone Kunsten, Gent
- Adviseur Bestuur Autonoom Gemeentebedrijf (AGB) Kunsten & Design, Gent
- Lid Algemene Vergadering Rubenianum, Antwerpen
- Lid Algemene Vergadering Snijders-Rockoxhuis, Antwerpen
- Lid Directie, Bestuur en Algemene Vergadering Vlaamse Kunstcollectie, Gent
- Lid Bestuur Vereniging Rembrandt
- Lid Redactieraad Ons Erfdeel/De Lage Landen/The low Countries/Septentrion
- Lid CODART
- Lid Landelijk Museumoverleg
- Lid Museumoverleg XL

- Lid ICOM
- Lid aanbevelingscomité BRAFA Art Fair, Brussels
- Oprichtend lid GRACE (Ghent Research institute for Art & Cultural heritage Crime and law Enforcement) UGent, Politie Gent, Gerechtelijke Politie, MSK Gent (sinds zomer 2022)
- Lid wetenschappelijk comité tentoonstelling Maarten van Heemskerck, Frans Halsmuseum en Museum Alkmaar 2024

Rooster van aan-en aftreden Raad van Toezicht

Naam	Datum benoeming	Datum herbenoeming	Datum aftreden	Hoedanigheid
Pim van der Feltz	01-09-2014	01-09-2018	01-09-2022	
Hans Kamps	01-09-2014	01-09-2018	01-09-2022	Voorzitter tot 01-09-2022
Conny Braams	26-06-2018	-	26-06-2022	
Eric Mackay	26-06-2018	26-06-2022	26-06-2026	Familie Kröller-Müller / vertrouwenspersoon medewerkers en contactpersoon Ondernemingsraad
Thessa Menssen	26-03-2018	26-03-2022	26-03-2026	Waarnemend voorzitter met ingang van 01-09-2022
Henriëtte Bast	26-06-2019	26-06-2023	26-06-2027	
Manfred Sellink	26-06-2020	26-06-2024	26-06-2028	
Herman Dijkhuizen	01-09-2022	01-09-2026	01-09-2030	Voorzitter
Melvin Brand Flu	01-09-2022	01-09-2026	01-09-2030	

mazars

Mazars N.V.
Gewaarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(euro, na resultaatbestemming)

	2022	2021
ACTIVA		
Materiële vaste activa	<u>5.204.806</u>	<u>5.971.900</u>
Totale vaste activa	5.204.806	5.971.900
Vorraden	944.923	1.047.725
Vorderingen	877.567	1.109.850
Liquide middelen	<u>16.475.309</u>	<u>12.532.204</u>
Totale vlottende activa	<u>18.297.799</u>	<u>14.689.779</u>
TOTALE ACTIVA	<u><u>23.502.605</u></u>	<u><u>20.661.679</u></u>

BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(euro, na resultaatbestemming)

	2022	2021
PASSIVA		
Algemene reserve	3.148.516	3.148.516
Bestemmingsreserves:		
Bestemmingsreserve Covid-19	1.511.830	1.210.850
Totaal Bestemmingsreserves	1.511.830	1.210.850
Totale eigen vermogen	4.660.346	4.359.366
Fonds kunstaankopen	518.034	544.501
Hilgemann Fonds	11.938	-
Aankoopfonds Vriendenloterij	526.907	-
Voorziening jubileumgratificatie	114.233	105.317
Voorziening groot onderhoud	837.059	737.059
Totaal voorzieningen	951.292	842.376
Investeringsubsidies:		
Veiligheid musea	65.213	99.595
Technisch vervangingsonderhoud 2009	-	4.408
Beveiliging	177.687	337.687
Depotuitbreiding	2.557.091	2.631.933
Depotinrichting	-	11.389
Investerings 2018	437.375	601.612
Investerings 2019	52.466	83.670
Investerings 2020	765.111	868.778
Investering brandmeldinstallatie	251.228	270.206
	4.306.171	4.909.278
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	9.574.804	6.310.213
Totale langlopende schulden	13.880.975	11.219.491
Schulden aan leveranciers	624.351	1.060.446
Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW	237.858	602.670
Belastingen en premies sociale verzekeringen	217.276	257.760
Vooruit ontvangen subsidies	521.099	529.794
Overige schulden en overlopende passiva	1.352.528	1.245.275
Totale kortlopende schulden	2.953.112	3.695.945
	23.502.605	20.661.679

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2022

(euro)

	2022	begroting	2021
BATEN			
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten totaal	3.730.347	3.205.000	2.614.471
Publieksinkomsten binnenland totaal	2.460.707	1.929.000	1.534.375
waarvan kaartverkoop	1.683.026	1.297.000	926.872
waarvan overig	777.681	632.000	607.503
Publieksinkomsten buitenland totaal	1.269.640	1.276.000	1.080.096
Overige directe inkomsten totaal	25.000	25.000	14.000
Sponsorinkomsten	25.000	25.000	14.000
waarvan sponsoring in natura	-	-	-
waarvan overige sponsorinkomsten	25.000	25.000	14.000
Overige inkomsten	-	-	-
waarvan vergoedingen van coproducenten	-	-	-
waarvan overige directe inkomsten	-	-	-
Totaal directe opbrengsten	3.755.347	3.230.000	2.628.471
Indirecte opbrengsten	224.417	135.000	238.639
waarvan kapitalisatie van vrijwilligers	-	-	-
waarvan overige indirecte opbrengsten	224.417	135.000	238.639
Private middelen	2.394.590	1.513.400	2.370.231
Particulieren incl. vriendenverenigingen	114.500	100.000	272.088
Bedrijven	-	-	-
Private fondsen	292.776	162.400	50.810
Goede doelen loterijen	1.987.314	1.251.000	2.047.333
Totale Opbrengsten	6.374.354	4.878.400	5.237.341
Structurele subsidie OCW	6.281.916	9.198.000	6.485.696
Regeling specifiek cultuurbeleid	2.014.349	1.961.000	1.960.772
Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.887.482	4.941.000	2.228.820
Erfgoedwet onderdeel Collectiebeheer	2.380.085	2.296.000	2.296.104
Incidentele publieke subsidies	929.275	16.600	1.950.300
Totale Subsidies/Bijdragen	7.211.191	9.214.600	8.435.996
TOTALE BATEN	13.585.545	14.093.000	13.673.337

(VERVOLG)

(euro)

	2022	begroting	2021
LASTEN			
Salarislasten	5.675.433	5.334.000	5.324.651
waarvan vast contract	4.994.235	4.051.817	4.789.205
waarvan tijdelijk contract	349.512	1.057.183	335.163
waarvan inhuur	331.686	225.000	200.283
Huisvestingslasten	1.887.482	4.941.000	2.228.820
Afschrijvingen	269.275	325.000	316.574
Aankopen	1.506.225	1.000.000	1.931.998
Overige lasten	3.383.912	3.458.000	3.456.457
TOTALE LASTEN	12.722.327	15.058.000	13.258.500
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	863.219	(965.000)	414.837
Saldo rentebaten/-lasten	(45.800)	-	(58.033)
Mutatie aankoopfonds	26.468	-	(3.213)
Mutatie aankoopfonds Vriendenloterij	(526.906)	-	-
Mutatie bestemmingsfondsen	(16.000)	-	-
Koersverschillen	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	300.980	(965.000)	353.591

RESULTAATBESTEMMING

(euro)

	2022	begroting	2021
Exploitatieresultaat	300.980	(965.000)	353.591
Mutatie Bestemmingsfondsen en Bestemmingsreserves			
Dotatie Bestemmingsreserve Covid-19	(300.980)		(353.591)
Onttrekking Bestemmingsreserve aanloopkosten uitbreiding museum		-	
Subtotaal mutatie Bestemmingsfondsen en reserves	<u>(300.980)</u>	<u>-</u>	<u>(353.591)</u>
Exploitatieresultaat als basis voor bepalen 'niet bestede subsidie'	-	(965.000)	-
Onttrekking / dotatie aan Algemene reserve	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Subtotaal onttrekkingen / dotaties Algemene reserve	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal resultaatbestemming	<u><u>(300.980)</u></u>	<u><u>-</u></u>	<u><u>(353.591)</u></u>

CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2022

(euro)

Categorie	Functioneel				
		Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie- beheer	Algemeen beheer
			Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering restauratie en documentatie	
BATEN					
	Directe opbrengsten				
	Publieksinkomsten totaal	3.730.347			
	Publieksinkomsten binnenland totaal	2.460.707			
	waarvan kaartverkoop	1.683.026	1.683.026		
	waarvan overig	777.681	777.681		
	Publieksinkomsten buitenland totaal	1.269.640	1.269.640		
	Sponsorinkomsten	25.000			
	waarvan sponsoring in natura	-	-		
	waarvan overige sponsorinkomsten	25.000	25.000		
	Overige inkomsten	-			
	waarvan vergoedingen van coproductanten	-	-		
	waarvan overige inkomsten	-	-		
	Totale directe opbrengsten	3.755.347			
	Indirecte opbrengsten	224.417			
	waarvan kapitalisatie van vrijwilligers	-			
	waarvan overige indirecte opbrengsten	224.417	139.469	49.722	35.226
	Private middelen	2.394.590			
	particulieren incl. vriendenverenigingen	114.500	-	114.500	-
	bedrijven	-			
	private fondsen	292.776	49.276	243.500	-
	goede doelen loterijen	1.987.314		1.987.314	
	Totale Opbrengsten	6.374.354	3.944.092	2.395.036	35.226
	Structurele subsidie OCW	6.281.916			
	Regeling specifiek cultuurbeleid	2.014.349	2.014.349		
	Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.887.482	1.094.739	679.493	113.250
	Erfgoedwet onderdeel Collectiebeheer	2.380.085		2.380.085	
	Incidentele publieke subsidies	929.275	929.275		
	Totale Subsidies/Bijdragen	7.211.191	4.038.363	3.059.578	113.250
	TOTALE BATEN	13.585.545	7.982.455	5.454.614	148.476

(VERVOLG)

(euro)

Categorie	Functioneel				
		Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie- beheer	Algemeen beheer
			Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering, restauratie en documentatie	
LASTEN					
	Salarislasten	5.675.433	2.589.488	1.813.668	1.272.277
	Huisvestingslasten	1.887.482	1.094.739	679.493	113.250
	Afschrijvingen	269.275	156.180	96.939	16.156
	Aankopen	1.506.225		1.506.225	
	Overige lasten	3.383.912	1.901.945	649.503	832.463
	TOTALE LASTEN	12.722.327	5.742.352	4.745.828	2.234.146
	Saldo uit gewone bedrijfsvoering	863.219	2.240.103	708.786	(2.085.671)
	Saldo rentebaten/-lasten	(45.800)			(45.800)
	Mutatie aankoopfonds	26.468		26.468	
	Mutatie aankoopfonds Vriendenloterij	(526.906)		(526.906)	
	Mutatie bestemmingsfondsen	(16.000)		(16.000)	
	Koersverschillen	-			-
	Saldo uit bedrijfsvoering	300.980	2.240.103	192.348	(2.131.471)
	Toerekening Algemeen beheer	-	(1.586.414)	(545.057)	2.131.471
	EXPLOITATIERESULTAAT	300.980	653.689	(352.709)	-
	Overheveling subsidie	-	(352.709)	352.709	-
	Dotatie Bestemmingsreserve Covid-19	(300.980)	(300.980)		
		-	-	-	-

Personeel en vrijwilligers

	2022		begroting		2021	
<i>Specificatie personeelslasten</i>	€	fte	€	fte	€	fte
Waarvan vast contract	4.994.235	82,0	4.051.817		4.789.205	84,6
Waarvan tijdelijk contract	349.512	13,5	1.057.183		335.163	10,1
Waarvan inhuur	331.686	n.v.t.	225.000	n.v.t.	200.283	n.v.t.
Personeelslasten totaal	5.675.434	95,5	5.334.000		5.324.651	94,7

De Stichting Kröller-Müller Museum maakt geen gebruik van vrijwilligers.

KASSTROOMOVERZICHT 2022

(euro)

	2022	2021
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Exploitatieresultaat	300.980	353.591
Aanpassingen voor:		
afschrijvingen materiële vaste activa	904.691	1.014.305
afgeschreven op desinvesteringen	-	-
mutatie aankoopfonds	(26.468)	3.212
mutatie Hilgemann Fonds	11.938	-
mutatie aankoopfonds Vriendenloterij	526.907	-
mutatie voorzieningen	108.917	79.302
	1.525.985	1.096.818
Veranderingen in werkkapitaal		
mutatie in voorraden	102.803	41.493
mutatie in vorderingen	232.283	(282.752)
mutatie in kortlopende schulden	(734.138)	(1.220.230)
	(399.052)	(1.461.489)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
investering in vaste bedrijfsmiddelen	(137.597)	(441.465)
desinvestering vaste bedrijfsmiddelen	-	-
	(137.597)	(441.465)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
mutatie investeringssubsidies	(603.107)	(393.575)
vooruitontvangen subsidies	3.255.895	2.877.825
mutatie langlopende schulden	-	-
	2.652.788	2.484.250
Totale kasstroom	3.943.104	2.031.705
Stand liquide middelen 1 januari	12.532.204	10.500.502
Stand liquide middelen 31 december	16.475.309	12.532.204
Mutatie liquide middelen	3.943.105	2.031.702

TOELICHTING BIJ DE JAARREKENING 2022

ALGEMEEN

De Stichting Kröller-Müller Museum is op 14 maart 1928 opgericht en statutair gevestigd te Otterlo, gemeente Ede. De Stichting Kröller-Müller Museum staat bij de Kamer van Koophandel ingeschreven onder nummer 41151198.

Per februari 2022 zijn de coronamaatregelen voor musea vervallen. De gevolgen van de pandemie zijn echter nog steeds merkbaar in het bezoek, met name vanuit het buitenland. Het museum heeft in de afgelopen jaren een geoormerkte buffer opgebouwd om de effecten van de coronapandemie te kunnen dragen in de komende jaren. In 2023 zet het museum in op een grote aansprekende tentoonstelling, *Het futurisme & Europa. De esthetiek van een nieuw wereld*, om bezoekers uit binnen- en buitenland te stimuleren het museum te bezoeken. De investering in deze tentoonstelling moet bijdragen aan een herstel van de bezoekersaantallen voor 2023 maar ook voor de jaren daarna. Het museum zet ook in op een brede communicatiecampagne waarin niet alleen tentoonstellingen de aandacht krijgen, maar vooral ook het museum als geheel met de bijzondere collectie op de unieke locatie. Voor 2023, verwacht het museum een negatief resultaat. Dit negatief resultaat zal worden gedekt door de reeds gevormde bestemmingsreserve Covid-19.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemene grondbeginselen

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

De Jaarrekening is opgesteld overeenkomstig het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024 van het Ministerie van OCW. Dit heeft tot gevolg dat het eigen vermogen wordt onderverdeeld in een Algemene reserve, Bestemmingsfondsen en Bestemmingsreserves. Bijdragen die worden ontvangen en waaraan een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven door derden (en die niet gerelateerd zijn aan collectieaankopen of investeringsbijdragen inzake materiële vaste activa), worden verantwoord in een Bestemmingsfonds.

De mutaties op deze Bestemmingsfondsen worden middels resultaatbestemming verwerkt in de Jaarrekening. De vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar zijn, waar nodig, slechts qua rubricering voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Op grond van het Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024 zijn ook de bepalingen van BW2 titel 9 en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving van toepassing op deze Jaarrekening.

Gebruik van schattingen en oordelen

De opstelling van de Jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt, schattingen maakt en veronderstellingen doet die van invloed zijn op de toepassing van grondbeginselen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige periodes waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Omrekening vreemde valuta

Vorderingen, schulden en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de Jaarrekening verwerkt tegen de koers op het moment van het aangaan van de transactie. Uit de omrekening per balansdatum voortvloeiende koersverschillen worden opgenomen in de exploitatierekening.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA**Materiële vaste activa**

De kunstvoorwerpen en de reproductierechten zijn niet gewaardeerd. De kunstvoorwerpen bestaan uit objecten in eigendom van de Stichting, verkregen door de fusie met de Kröller-Müller Stichting en objecten die sinds de verzelfstandiging van 1 juli 1994 zijn aangeschaft met behulp van bijdragen van derden, niet zijnde bijdragen van het Ministerie van OCW (51% regeling).

Onder de materiële vaste activa zijn begrepen alle vaste activa die zijn bestemd om de uitoefening van de werkzaamheden van de Stichting duurzaam te dienen. Vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

De Stichting Kröller-Müller Museum is huurder van de gebouwen gelegen aan Houtkampweg 6-10 te Otterlo, Wilmersdorf 5 te Apeldoorn en van het Rietveldpaviljoen in de beeldentuin.

Vaste activa die met project- of investeringssubsidies zijn gefinancierd, worden enerzijds als vaste activa op de balans opgenomen en anderzijds onder de langlopende schulden gepresenteerd als investeringssubsidies, die gelijklopend met afschrijvingstermijnen vrij vallen.

Vorbereidingskosten inzake de mogelijke uitbreiding van het museum worden vooralsnog als kosten in de exploitatierekening opgenomen. Zodra er zekerheid is over de financiering van de plannen, zullen kosten die vanaf dat moment gemaakt worden en die voldoen aan de activeringscriteria, geactiveerd worden.

Vorraden

Deze worden gewaardeerd tegen de laatst bekende inkooprijzen onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor incourantheid. De uitgaven voor eigen (niet commerciële) publicaties worden niet geactiveerd, maar direct ten laste van het resultaat gebracht.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn, wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Het gedeelte van het eigen vermogen waartoe de daartoe bevoegde organen zonder belemmering door wettelijke of statutaire bepalingen kunnen beschikken voor het doel waarvoor de organisatie is opgericht.

Bestemmingsreserves

Uit het eigen vermogen onttrokken gelden met een toekomstige doelbestemming.

Voorziening groot onderhoud

Dotatie aan de voorziening groot onderhoud vindt plaats op basis van het geplande groot onderhoud, zoals is aangegeven in het opgestelde Meerjaren onderhoud- en investeringsplan. Hierdoor worden de kosten gelijkmatig verdeeld over de jaren terwijl de uitgaven in verschillende jaren plaatsvinden. Uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht in het jaar dat het onderhoud plaatsvindt.

Voorziening jubileumuitkeringen

De voorziening voor jubileumuitkeringen dient te worden opgenomen conform de bepalingen uit Richtlijn 271 van de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De voorziening is berekend rekening houdend met deelnamekansen, toekomstige uitkeringen en reeds verstreken diensttijd. De voorziening wordt gevormd voor de in de CAO opgenomen toekomstige jubileumuitkeringen en wordt contant gemaakt tegen 3%.

Pensioenen

De pensioentoezegging aan het personeel is ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg & Welzijn, een bedrijfstakpensioenfonds. De pensioenovereenkomst heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst met de kenmerken van een middelloonregeling. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als pensioenlast verantwoord in de exploitatierekening. Vooruitbetaalde premies worden verantwoord als overlopende activa indien dit leidt tot een terug storting of vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans verantwoord. De stichting heeft geen verplichting tot het storten van een aanvullende bijdrage in geval van tekorten bij het pensioenfonds.

De dekkingsgraad van het pensioenfonds was ultimo 2022 109,2% (2021: 106,6%). In het bijgewerkte herstelplan van januari 2020 laat het pensioenfonds zien dat de beleidsdekkingsgraad eind 2027 weer op het vereiste niveau kan zijn. Dit is binnen de wettelijke hersteltermijn van 10 jaar. Zolang er niet genoeg geld in kas is, past het pensioenfonds dit plan elk jaar aan en legt het ter goedkeuring voor aan toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB).

Langlopende schulden

Indien met projectsubsidies vaste activa worden aangeschaft, dan wordt dit deel van de projectsubsidie als investeringssubsidie opgenomen onder de langlopende schulden teneinde de jaarlijkse afschrijvingslast op de investering als vrijval hierop tegen te boeken. Indien met bijdrage van derden vaste activa worden aangeschaft, dan wordt desbetreffende bijdrage als sponsoring opgenomen onder de langlopende schulden teneinde de jaarlijkse afschrijvingslast op de investering als vrijval hierop tegen te boeken.

Kortlopende schulden

Het Ministerie van OCW heeft voor de beleidsperiode 2021-2024 bepaald dat de nog niet bestede projectsubsidies verantwoord moeten worden als vooruit ontvangen subsidie onder de kortlopende schulden.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn gewaardeerd op nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd. Kosten worden op basis van de gerealiseerde bestedingen toegerekend aan de exploitatierekening.

OPBRENGSTVERANTWOORDING

Algemeen

Baten omvat de opbrengsten uit levering van goederen en diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de winst- en verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Het niet aangewende bedrag van de toegekende Huisvestingssubsidie OCW voor de cultuurperiode 2021-2024 wordt in de balans als 'Nog te besteden subsidie huisvesting OCW' onder de schulden opgenomen.

Investeringsubsidies

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden als verplichting op de balans opgenomen en in mindering gebracht op de in de exploitatierekening verwerkte afschrijvingen. De investeringssubsidie valt vrij ter dekking van de afschrijvingskosten in dezelfde termijn als de afschrijvingstermijn op het actief dat gerealiseerd is met de investeringssubsidie.

Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

PERSONEELSBELONINGEN

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen die niet in eigendom zijn, wordt niet afgeschreven.

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoordte transactiekosten op de ontvangsten leningen.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

Vennootschapsbelasting

In 2019 heeft de Belastingdienst uitgesproken dat het museum niet belastingplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Hoewel sprake is van een organisatie van kapitaal en arbeid en het museum deelneemt in het economisch verkeer, ontbreekt het feitelijk aan een winststreven. Daarnaast ontvangt het museum een deel van zijn inkomsten uit zuivere vrijgevigheid. Deze inkomsten worden fiscaal buiten beschouwing gelaten.

Materiële vaste activa

(euro)

	Bedrijfs- installaties	Gebouwen en terreinen	Masterplan en Deltaplan	Overige inventaris	Onder handen activa	Totaal
Aanschafwaarde 1 januari 2022	628.865	9.985.089	125.072	4.145.336	-	14.884.362
Bij: Investerings	-	8.695	-	75.742	53.160	137.597
Af: Desinvesteringen	-	-	-	-	-	-
Aanschafwaarde 31 december 2022	628.865	9.993.784	125.072	4.221.078	53.160	15.021.959
Af: Afschrijvingen t/m 2021	628.865	4.913.733	125.072	3.242.873	-	8.910.543
Bij: Afschrijfdeel desinvestering	-	-	-	-	-	-
	-	5.080.051	-	978.205	53.160	6.111.416
Afschrijving museum 2022	-	-	-	269.275	-	269.275
Afschrijving t.l.v. huisvestingskosten	-	25.537	-	-	-	25.537
<i>Afschrijving t.l.v. investerings-subsidies onder de langlopende schulden:</i>						
• Uitbreiding depot	-	74.842	-	-	-	74.842
• Inrichting depot	-	11.389	-	-	-	11.389
• Beveiliging beeldentuin	-	160.000	-	-	-	160.000
• Veiligheid musea	-	34.382	-	-	-	34.382
• TV onderhoud 2006	-	-	-	-	-	-
• Rietveldpaviljoen	-	-	-	-	-	-
• TV onderhoud 2009	-	4.408	-	-	-	4.408
• Investerings 2018	-	164.237	-	-	-	164.237
• Investerings 2019	-	31.204	-	-	-	31.204
• Investerings 2020	-	103.667	-	-	-	103.667
• Investerings brandmeldcentrale	-	27.673	-	-	-	27.673
Vrijval investeringssubsidie	-	611.802	-	-	-	611.802
Totaal afschrijvingen	-	637.339	-	269.275	-	906.614
Boekwaarde per 31 december 2022	-	4.442.712	-	708.930	53.160	5.204.802

De investeringen in 2022 bestaan voor het merendeel uit de aanschaf van ICT middelen (€ 34.644) en inventaris (€ 41.098).

Op de materiële vaste activa zijn de volgende afschrijvingspercentages van toepassing:

- Bedrijfsinstallaties 10%
- Gebouwen en infrastructuur 2,5% / 10% / 20%
- Masterplan en Deltaplan 10%
- Overige inventaris en inrichting 20%

Vlottende activa

Voorraden

(euro)

	2022	2021
Voorraad reproducties drukwerk e.d.		
Reproducties en affiches	39.540	45.885
Cadeau-artikelen	329.306	364.019
Boekwerken en catalogi	556.680	606.846
Kaarten	25.714	22.833
Museumkaart	13.682	28.142
	<u>964.923</u>	<u>1.067.725</u>
Af: Voorziening incurante voorraad	<u>(20.000)</u>	<u>(20.000)</u>
	<u><u>944.923</u></u>	<u><u>1.047.725</u></u>

Reproductierechten

De reproductierechten vloeien voort uit de beheersovereenkomst die in 1973 met de Staat der Nederlanden is gesloten. Hierdoor kan de museumwinkel catalogi, foto's, prentbriefkaarten en dergelijke verkopen.

Vorderingen**Debiteuren**

(euro)

	2022	2021
Debiteuren museumwinkel	7.004	3.884
Debiteuren museum	87.019	133.209
	<u>94.023</u>	<u>137.093</u>

De debiteuren museum bevatten een dubieuze post van € 190.000. Dit betreft de onzekerheid of een buitenlandse partner aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Deze post is ten laste van het resultaat gebracht in 2021.

Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten

(euro)

	2022	2021
Bijdrage Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	22.768	88.348
Bijdrage Jeekel Stichting	-	40.810
Bijdrage provincie Gelderland	-	15.700
Entreegelden via Museumkaart	100.576	43.409
Vooruitbetaalde inkoop boeken	6.668	6.603
Nog te ontvangen vergoedingen VriendenLoterij	271.603	110.831
Teruggaaf Energiebelasting	55.000	58.210
Nog te factureren vergoedingen	-	161.987
BTW museum	188.767	334.074
Vordering Fietsplan	6.762	4.557
Overige	131.400	108.228
	<u>783.544</u>	<u>972.757</u>
Totaal vorderingen	<u>877.567</u>	<u>1.109.850</u>

Liquide middelen

(euro)

	2022	2021
Museum:		
Kas	62.640	6.389
ING Bank	4.183.617	2.736.877
ABN Amrobank NV	10.058.459	7.016.685
Rabobank	1.981.433	1.987.992
Museumwinkel:		
Kas	11.816	9.646
ING Bank	40.816	555.189
ABN Amrobank NV	36.528	219.426
Totaal liquide middelen	<u>16.475.309</u>	<u>12.532.204</u>

De Stichting Kröller-Müller Museum maakt gebruik van ondernemersdepositorekeningen.

	EUR
Deposito ABN Amrobank (vrij opneembaar)	1.954.129

In 2022 zijn alle negatieve rentepercentages vervallen. De huidige rentepercentages zijn:

ABN Amro 0,0 % vanaf 1 oktober 2022

ING tot € 10.000.000, 0,15 % vanaf 1 oktober 2022.

Rabobank 0,0 % vanaf 1 augustus 2022.

De ABN Amrobank is gewaardeerd met een A rating (Standard & Poor's). De ING bank is gewaardeerd met een A+ rating (Standard & Poor's). De Rabobank is ook gewaardeerd met een A+ rating (Standard & Poor's).

Algemene reserve

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	3.148.516	3.148.516
Exploitatieresultaat	-	-
Stand per 31 december	3.148.516	3.148.516

Bestemmingsreserve Covid-19

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	1.210.850	857.259
Mutatie bestemmingsreserve	300.980	353.591
Stand per 31 december	1.511.830	1.210.850

Het museum heeft in 2020, 2021 en 2022 extra subsidie ontvangen van het ministerie van OCW voor het opvangen van de negatieve financiële gevolgen van de coronapandemie. Het museum verwacht dat de pandemie ook gevolgen zal hebben voor het exploitatieresultaat in 2023 en latere jaren. Het museum heeft een Bestemmingsreserve Covid-19 gevormd om deze toekomstige effecten op te vangen. Het gehele positieve resultaat van 2022 is aan deze Bestemmingsreserve gedoteerd.

Fonds kunstaankopen

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	544.501	541.290
Bij:		
BankGiro Loterij via Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	-	1.723.165
Legaten	-	-
Fonds Jeekel Stichting	-	40.810
	-	1.763.975
	544.501	2.305.265
Af: Besteed aan kunstaankopen	26.467	1.760.764
Stand per 31 december	518.034	544.501

Hilgemann Fonds

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	-	-
Bij:		
Dotatie	16.000	10.000
	<u>16.000</u>	<u>10.000</u>
	16.000	10.000
Af: Besteed aan kunstaankopen	<u>4.062</u>	<u>10.000</u>
Stand per 31 december	<u>11.938</u>	<u>-</u>

Aankoopfonds VriendenLoterij

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	-	-
Bij:		
Dotatie	1.780.584	-
	<u>1.780.584</u>	<u>-</u>
	1.780.584	-
Af: Besteed aan kunstaankopen	<u>1.253.677</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u>526.907</u>	<u>-</u>

De VriendenLoterij (voorheen BankGiro Loterij) is sinds 1999 hoofdbegunstiger van het museum. Tot en met 2021 werden de bijdragen van de VriendenLoterij ontvangen door het Helene Kröller-Müller Fonds. Vanaf 2022 worden de bijdragen rechtstreeks door het museum ontvangen. Niet bestede bijdragen worden gereserveerd voor toekomstige aankopen in het Aankoopfonds VriendenLoterij. Over 2022 ontvangt het museum een bedrag van € 1.070.166 van de VriendenLoterij.

Voorzieningen**Voorziening jubileumuitkeringen**

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	105.317	106.045
Toevoeging boekjaar	10.220	8.060
Besteding boekjaar	<u>(1.304)</u>	<u>(8.788)</u>
Stand 31 december	<u><u>114.233</u></u>	<u><u>105.317</u></u>

In 2022 verwacht het museum € 10.497,50 uit te keren ten laste van de voorziening jubileumuitkeringen.

Voorziening groot onderhoud

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	737.059	657.029
Vrijval voorziening	-	-
Toevoeging boekjaar	100.000	100.000
Beschikbaar	837.059	757.029
Besteding boekjaar	-	(19.970)
Stand per 31 december	837.059	737.059

Per 1 januari 2017 is de Erfgoedwet in werking getreden. In de Erfgoedwet is voor huisvesting vastgelegd dat de musea verantwoordelijk zijn voor het onderhoud en de instandhouding van de gebouwen. Hiervoor is eind 2015 een Meerjaren onderhoud- en investeringsplan opgesteld, dat in 2020 is geactualiseerd. In dit onderhoudsplan zijn de vervangingsinvesteringen en de kosten voor groot onderhoud opgenomen.

De toevoeging van € 100.000 is gebaseerd op de lasten die samenhangen met groot onderhoud tot het jaar 2046 uitgaande van het prijspeil 2022. In 2023 verwacht het museum € 122.986 te besteden aan onderhoud ten laste van de voorziening groot onderhoud.

Langlopende schulden**Investeringssubsidie Veiligheid musea**

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	99.595	145.429
Vrijval / aanwending	34.382	45.834
Stand per 31 december	65.213	99.595

In verband met de uitvoering van maatregelen voortvloeiende uit het rapport Veiligheid voor VRM-Musea wordt met ingang van 2006 jaarlijks een projectsubsidie van € 171.280 ontvangen. In verband met de stelselwijziging in het kader van de Erfgoedwet is de projectsubsidie Veiligheid musea per 1 januari 2017 komen te vervallen. Met een deel van deze subsidie zijn investeringen gepleegd die na afstemming met het ministerie, via de resultaatbestemming, onder de langlopende schulden gepresenteerd blijven als investeringssubsidie. De investeringssubsidie valt vrij ten gunste van het resultaat, analoog aan de afschrijvingstermijn van de investering.

Investeringsubsidie technisch vervangingsonderhoud 2009 en 2010

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	4.408	17.626
Vrijval / aanwending	<u>4.408</u>	<u>13.218</u>
Stand per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>4.408</u></u>

In verband met vervanging van de verlichting in de Quistvleugel is in 2010 een investeringsubsidie van totaal € 185.000 ontvangen. In 2012 heeft de facturatie plaatsgevonden in het kader van dit project ad € 132.183.

Investeringsubsidie beveiliging

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	337.687	497.687
Vrijval / aanwending	<u>160.000</u>	<u>160.000</u>
Stand per 31 december	<u><u>177.687</u></u>	<u><u>337.687</u></u>

In het kader van de beveiliging van onder andere de beeldentuin is in 2010 een investeringsubsidie van € 1.600.000 ontvangen. De eerste fase van de werkzaamheden is in 2012 gestart. In 2012 heeft de eerste facturatie plaatsgevonden in het kader van dit project ad € 171.865. In 2013 is er voor een bedrag ad € 1.003.650 geïnvesteerd. Begin 2014 is de investering en de technische oplevering van de laatste fase afgerond voor een bedrag van € 424.485.

Investeringsubsidie uitbreiding depot

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	2.631.933	2.706.775
Vrijval / aanwending	<u>74.842</u>	<u>74.842</u>
Stand per 31 december	<u><u>2.557.091</u></u>	<u><u>2.631.933</u></u>

In 2016 is gestart met de uitbreiding van het bestaande hoofddepot ter grootte van ongeveer 1.000 vierkante meter. Ten behoeve van de financiering van de uitbreiding zijn de Bestemmingsreserve OCW exploitatiesubsidie en Bestemmingsreserve OCW huisvestingssubsidie aangewend. De totale aanbesteding ultimo 2016 bedraagt € 2.993.669. De oplevering heeft in 2017 plaatsgevonden.

Investeringsubsidie inrichting depot

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	11.389	79.726
Vrijval / aanwending	<u>11.389</u>	<u>68.337</u>
Stand per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>11.389</u></u>

In het kader van de uitbreiding van het bestaande hoofddepot zijn er investeringen gedaan op het gebied van inrichting. In 2016 is er in totaal voor een bedrag van € 341.685 gefactureerd voor stellingen en schilderijrekken. Ten behoeve van de financiering van de uitbreiding is de Bestemmingsreserve OCW exploitatiesubsidie aangewend.

Investeringsubsidie 2018

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	601.612	765.849
Vrijval / aanwending	<u>164.237</u>	<u>164.237</u>
Stand per 31 december	<u><u>437.375</u></u>	<u><u>601.612</u></u>

Onderdeel van de stelselwijziging van het ministerie van OCW per 1 januari 2017 is de vorming van investeringsubsidies ten laste van de huisvestingssubsidie, om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. In 2018 is voor de eerste maal een investeringsubsidie gecreëerd ten laste van de huisvestingssubsidie.

Investeringsubsidie 2019

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	83.670	117.317
Vrijval / aanwending	<u>31.204</u>	<u>33.647</u>
Stand per 31 december	<u><u>52.466</u></u>	<u><u>83.670</u></u>

Onderdeel van de stelselwijziging van het ministerie van OCW per 1 januari 2017 is de vorming van investeringsubsidies ten laste van de huisvestingssubsidie, om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. In 2019 is een investeringsubsidie gecreëerd ten laste van de huisvestingssubsidie.

Investeringsubsidie 2020

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	868.778	972.445
Vrijval / aanwending	<u>103.667</u>	<u>103.667</u>
Stand per 31 december	<u><u>765.111</u></u>	<u><u>868.778</u></u>

Onderdeel van de stelselwijziging van het ministerie van OCW per 1 januari 2017 is de vorming van investeringsubsidies ten laste van de huisvestingsubsidie, om toekomstige afschrijvingslasten te dekken. In 2020 is een investeringsubsidie gecreëerd ten laste van de huisvestingsubsidie.

Investeringsubsidie brandmeldcentrale

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	270.206	-
Dotatie wegens investeringen	<u>8.695</u>	<u>270.206</u>
	278.901	270.206
Vrijval / aanwending	<u>27.673</u>	<u>-</u>
Stand per 31 december	<u><u>251.228</u></u>	<u><u>270.206</u></u>

Nog te besteden huisvestingssubsidie OCW

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	6.912.882	4.592.025
Erfgoedwet huisvestingssubsidie	4.787.262	4.549.677
Ontrekkingen wegens investeringen	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>4.787.262</u>	<u>4.549.677</u>
	11.700.144	9.141.702
Totale huisvestingslasten	2.625.495	2.892.602
Af: Totale huisvestingsbaten	<u>(738.013)</u>	<u>(663.782)</u>
Huisvestingslasten t.l.v. subsidie	<u>1.887.482</u>	<u>2.228.820</u>
Totaal onbestede huisvestingssubsidie	<u>9.812.662</u>	<u>6.912.882</u>

De nog te besteden huisvestingssubsidie wordt op de balans gepresenteerd onder zowel Langlopende schulden als Kortlopende schulden. Het verwachte bedrag van investeringen volgens het Meerjaren onderhoud- en investeringsplan in het eerstvolgende boekjaar wordt als Kortlopende schuld gepresenteerd, het resterende bedrag wordt als Langlopende schuld opgenomen. Ultimo 2022 is het bedrag van €9.818.568 verdeeld over Kortlopende schulden voor een bedrag van €237.858 en Langlopende schulden voor een bedrag van €9.580.710. De huisvestingslasten en baten zijn nader toegelicht in het overzicht huisvestingskosten in de toelichting op de exploitatie.

Kortlopende schulden**Leveranciers**

(euro)

	2022	2021
Leveranciers museum	601.424	1.048.780
Leveranciers museumwinkel	<u>22.928</u>	<u>11.666</u>
	<u>624.351</u>	<u>1.060.446</u>

Belastingen en premies sociale verzekeringen

(euro)

	2022	2021
BTW museumwinkel	13.128	12.454
Loonbelasting december	<u>204.148</u>	<u>245.306</u>
	<u>217.276</u>	<u>257.760</u>

Vooruitontvangen subsidie**Projectsubsidie brandveiligheid**

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	529.794	800.000
Investerings	<u>(8.695)</u>	<u>(270.206)</u>
Stand per 31 december	<u>521.099</u>	<u>529.794</u>

In 2015 heeft het ministerie een bedrag van € 800.000 ter beschikking gesteld inzake brandveiligheidsmaatregelen (naar aanleiding van de Schipholbrand in het jaar 2005). Alle gebouwen die onder de verantwoordelijkheid vallen van het Rijksvastgoedbedrijf dienen op termijn te voldoen aan de daarvoor gestelde brandveiligheidseisen. In 2015 is een bedrag van € 100.000 ontvangen en in 2016 is het resterende bedrag ad € 700.000 ontvangen.

Projectsubsidie veiligheid musea

(euro)

	2022	2021
Stand per 1 januari	-	16.354
Investeringen	-	-
Kosten	-	(16.354)
	<u>-</u>	<u>(16.354)</u>
Stand per 31 december	<u>-</u>	<u>-</u>

Met ingang van 2006 is door het ministerie een jaarlijkse bijdrage ter beschikking gesteld van € 171.280 in het kader van de veiligheid van het museum. Door de indexeringen van afgelopen jaren was de bijdrage in 2016 € 203.963. In verband met de stelselwijziging in het kader van de Erfgoedwet is de projectsubsidie Veiligheid musea per 1 januari 2017 komen te vervallen.

De investeringen worden jaarlijks via de resultaatbestemming toegevoegd aan de investeringssubsidie beveiliging onder de langlopende schulden conform de gehanteerde en door het ministerie goedgekeurde systematiek.

Het Ministerie van OCW heeft voor de beleidsperiode 2021-2024 bepaald dat de nog niet bestede projectsubsidies verantwoord moeten worden als vooruit ontvangen subsidie onder de kortlopende schulden.

Overige schulden

(euro)

	2022	2021
Vakantiegeld	176.561	165.493
Reservering vakantiedagen	353.484	311.581
Accountants- en advieskosten	45.000	30.000
Te betalen lonen	67.221	2.924
Te betalen pensioenfondsen	127.851	10.312
Ontvangen NOW tegemoetkoming	-	384.180
Vooruit ontvangen/gefactureerde bruikleenvergoedingen	374.770	170.889
Advieskosten	-	17.321
Te betalen kunstaankopen	132.000	-
Rijksvastgoedbedrijf dienstverlening	-	58.705
Energiekosten	-	15.332
Te betalen inzake kosten inhuur personeel	-	23.809
Overige	75.641	54.729
	<u>1.352.528</u>	<u>1.245.275</u>

In 2020 heeft het museum € 384.180 ontvangen van het UWV naar aanleiding van de aanvraag in het kader van de NOW 1. De Directie heeft het besluit genomen om dit voorschot volledig terug te betalen. Deze terugbetaling heeft in 2022 plaatsgevonden. In 2020 heeft het museum een bedrag van € 58.705 gereserveerd voor de afkoop van het onderhoudscontract van een onderaannemer van het Rijksvastgoedbedrijf. In 2022 is duidelijk geworden dat deze afkoop niet betaald hoeft te worden door het museum en is de reservering teruggedraaid.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

(euro)

Huurverplichting

Met ingang van 1 januari 2017 is een nieuwe huurovereenkomst van kracht voor de duur van vijf jaar, eindigend op 31 december 2021. Per 1 januari 2022 is deze overeenkomst stilzwijgend verlengd voor onbepaalde tijd. Uitsluitend het Museum kan de Overeenkomst gedurende deze periode opzeggen bij aangetekend schrijven en met inachtneming van een opzegtermijn van 12 maanden. De Huurverplichting voor 2023 bedraagt € 364.846.

Leasecontracten

Dit betreft twee leasecontracten inzake autolease voor € 855 en € 746 per maand. De lasten van deze twee leasecontracten bedragen derhalve € 10.260 en € 8.952 per jaar. Expiratiedata zijn respectievelijk 7 november 2023 en 30 augustus 2023. De verplichtingen bedragen voor de resterende looptijd respectievelijk € 8.714 en € 5.911.

Kunstaankopen

Geen.

Leveringsopdrachten

In 2022 heeft het museum opdracht verstrekt aan een transportbedrijf voor het verzorgen van het transport van de inkomende bruikleenobjecten voor de tentoonstelling *Futurisme & Europa*. Deze werkzaamheden zullen in 2023 uitgevoerd worden. De opdracht behelst een bedrag van € 525.580.

Ook heeft het museum opdracht verstrekt aan een leverancier voor het maken van nieuwe sokkels voor de vaste presentatie. De helft is hiervan reeds gefactureerd. Het restant bedrag is € 53.160.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

(euro)

Toegekende subsidie van het Ministerie van OCW

De subsidies in het kader van Publieksactiviteiten, Huisvesting en Collectiebeheer zijn sinds 1 januari 2021 alle vastgelegd in de Erfgoedwet. Hierdoor is het museum structureel verzekerd van subsidietoekenning. De subsidie voor Huisvesting en Collectiebeheer worden jaarlijks ambtshalve beschikt. De subsidie voor publieksactiviteiten worden vierjaarlijks beschikt.

• Besluit publieksactiviteitsubsidie 2023-2024 (25111498)	4.028.698
Totaal erfgoedwetsubsidie publieksactiviteiten	4.028.698
• Besluit Erfgoedwetsubsidie 2023 huisvesting (/29418005)	4.787.261
• Besluit Erfgoedwetsubsidie 2023 collectiebeheer (/29418005)	2.380.086
Totaal Erfgoedwetsubsidie huisvesting en collectiebeheer	7.167.347

TOELICHTING BIJ DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2022

De gepresenteerde begroting is conform de ingediende en goedgekeurde meerjaren begroting OCW 2021-2024, die is gebaseerd op prijspeil 2020. Volgens het *Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024* dient deze begroting gehanteerd te worden.

Baten (euro)

	2022	begroting	2021
Directe opbrengsten			
<i>Publieksinkomsten binnenland</i>			
Entreegelden	1.683.026	1.297.000	926.872
Omzet museumwinkel	<u>777.681</u>	<u>632.000</u>	<u>607.503</u>
	<u>2.460.707</u>	<u>1.929.000</u>	<u>1.534.375</u>
<i>Publieksinkomsten buitenland</i>			
Bruikleenvergoeding Duitsland	-	-	-
Bruikleenvergoeding Japan	739.000	779.000	739.646
Bruikleenvergoeding Denemarken	-	-	-
Bruikleenvergoeding Italië	530.640	497.000	316.250
Bruikleenvergoeding Finland	-	-	24.200
Bruikleenvergoeding Verenigde Staten	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>1.269.640</u>	<u>1.276.000</u>	<u>1.080.096</u>
	<u><u>3.730.347</u></u>	<u><u>3.205.000</u></u>	<u><u>2.614.471</u></u>

De in de begroting opgenomen directe opbrengsten waren gebaseerd op een bezoekersaantal van 210.000. Per 1 januari 2022 heeft het museum de entreprijs voor volwassenen verhoogd met € 1,00. Dit leidt tot een hogere opbrengst per bezoeker. Het aantal bezoekers was bijna gelijk aan het begrote aantal bezoekers. De omzet van de Museumwinkel nam fors toe in 2022. Dit werd niet alleen veroorzaakt door de aankopen van bezoekers in de Museumwinkel en in de webwinkel, maar ook door opbrengsten uit merchandise.

Indirecte opbrengsten

(euro)

	2022	begroting	2021
Indirecte opbrengsten			
Huuropbrengst	84.600	65.000	117.243
Speciale openstellingen	19.440	20.000	20.650
Provisie verzekeringspremie	1.411	-	5.000
Omzet kantine	27.772	11.000	13.292
Opbrengst energie	19.395	24.000	13.522
Opbrengst catalogi	21.378	3.000	17.129
Legaten	-	-	-
Bruikleenvergoedingen binnenland	5.000	-	-
Overige indirecte opbrengsten	<u>45.421</u>	<u>12.000</u>	<u>51.803</u>
	<u>224.417</u>	<u>135.000</u>	<u>238.639</u>

De indirecte opbrengsten zijn lager dan in 2021. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere huuropbrengst. De omzet van de horeca was de afgelopen jaren lager dan voor de coronapandemie. Dit heeft een negatief effect op de omzetafhankelijke huur.

Subsidie OCW

(euro)

	2022	2021
Erfgoedwet publieksactiviteiten	2.014.349	1.960.772
Erfgoedwet huisvesting		
Erfgoedwet huisvesting	4.787.262	4.549.677
Onttrekking wegens investeringen	-	-
	4.787.262	4.549.677
Onttrekkingen (lasten):		
Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf		
- huur	386.679	681.658
- dienstverleningsovereenkomst	-	-
- onderhoudscontract via Rijksvastgoedbedrijf	-	-
	386.679	681.658
Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	339.851	298.421
Verzekeringen	30.476	28.427
Afschrijvingen op investeringen	635.416	697.731
Kosten dagelijks onderhoud	254.708	283.823
Onderhoudscontracten	134.519	221.038
Kosten groot onderhoud	100.000	100.000
	489.227	604.861
Overige huisvestingskosten		
- advieskosten gebouw en klimaat	(8.592)	55.185
- advieskosten uitbreiding museum	574.246	353.453
- kosten verbouwing depot	-	-
- energielasten	178.192	172.866
	743.846	581.504
Totaal onttrekkingen	2.625.495	2.892.602
Toevoegingen (baten):		
Vrijval investeringssubsidie OCW	611.802	663.782
Overige baten		
- restitutie servicekosten	126.211	-
Totaal toevoegingen	738.013	663.782
Toerekening subsidie Erfgoedwet huisvesting	1.887.482	2.228.820
Erfgoedwet collectiebeheer	2.380.085	2.296.104

Met ingang van 1 januari 2021 ontvangt het museum al zijn subsidies vanuit de Erfgoedwet. Dit geeft het museum langjarige zekerheid. De subsidies voor collectiebeheer en huisvesting worden jaarlijks beschikt, de subsidie voor publieksactiviteiten worden vierjaarlijks beschikt.

Overige subsidies/bijdragen

(euro)

	2022	begroting	2021
Subsidies uit publieke middelen			
Gemeente Ede	5.000		20.000
Provincie Gelderland	375	16.600	80.000
OCW incidentele subsidie	<u>923.900</u>		<u>1.850.300</u>
	929.275	16.600	1.950.300
Bijdragen uit private middelen		162.400	
Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	114.500	100.000	272.088
Vereniging Rembrandt	227.500		-
Rozet Onderwijs Pr8programma	4.694		-
Diverse bijdragen 'Een echte Van Gogh'	6.200		-
Diverse bijdragen digitale scheurkalender	5.757		-
Madeleine Fonds	5.125		-
Hilgemann Fonds	16.000	-	10.000
Stichting The Brook	25.000		-
Jeekel Stichting	-		40.810
Van Lanschot Kempen	<u>2.500</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	407.276	262.400	322.898
Geormerkt werven via VriendenLoterij	206.730	251.000	324.168
VriendenLoterij via Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	<u>1.780.584</u>	<u>1.000.000</u>	<u>1.723.165</u>
	<u>1.987.314</u>	<u>1.251.000</u>	<u>2.047.333</u>
Totaal overige subsidies / bijdragen	<u>3.323.865</u>	<u>1.530.000</u>	<u>4.320.531</u>

In 2022 ondersteunt de Gemeente Ede het project *Mijn Beeldentuin* en vindt de afrekening plaats met de provincie Gelderland inzake de tentoonstelling *Marinus Boezem, Alle Shows*. Ook ontvangt het museum in 2022 extra subsidie van het ministerie van OCW in het kader van de coronacrisis.

In 2022 ondersteunt de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds de realisering van *Rocky Lumps II* van Tom Claassen. Daarnaast wordt door het Stichting Helene Kröller-Müller Fonds in 2022 is er € 64.500 bijgedragen aan onder andere de publicatie bij en de tentoonstelling *Mooi Oud*, de restauratie van *De Minnaar van Vincent van Gogh* en de verdere ontwikkeling van *De Tijdlijn*.

De Vereniging Rembrandt draagt € 225.000 bij aan de aankoop van *Untitled* van Anish Kapoor. Het project *Een echte Van Gogh* wordt in 2022 gesteund door Kunst Centraal en Stichting Cultura. Voor de herontwikkeling van de *Digitale Scheurkalender* ontvangt het museum bijdragen van De Stadskamer en Stichting Vivace. Voor de tentoonstelling *Art & Project* ontvangt het museum bijdragen van de Vereniging Rembrandt en het Madeleine Fonds. Voor de tentoonstelling *Futurisme en Europa* worden bijdragen ontvangen van Stichting The Brook en Van Lanschot Kempen.

In 2021 is het Hilgemann Fonds gevormd. Het museum ontvangt vijf jaar lang een bijdrage van Ewerdt Hilgemann en Antoinette de Stigter ter ondersteuning van mid career kunstenaars die zich bezighouden met beeldhouwkunst in de brede zin van het woord in de vorm van aankopen, tentoonstellingen en publicaties. Voor het Hilgemann Fonds wordt in 2022 € 16.000 aan donaties ontvangen.

De opbrengsten geoormerkt werven zijn in 2022 fors hoger dan in 2021. De opbrengsten, onder aftrek van de wervingskosten, worden allen gereserveerd voor toekomstige projecten.

Lasten

(euro)

	2022	begroting	2021
Salariskosten			
Lonen en salarissen	4.058.816	3.880.000	3.926.270
Sociale lasten	689.207	677.000	639.474
Pensioenlasten	468.861	418.000	435.975
Woon/werkverkeer	125.559	134.000	113.861
Jubileumuitkeringen	1.304	-	8.788
Inhuur personeel	331.686	225.000	200.283
	<u>5.675.433</u>	<u>5.334.000</u>	<u>5.324.651</u>

Personeelsbestand

Gedurende het boekjaar 2022 bedroeg het gemiddeld aantal werknemers bij de Stichting Kröller-Müller Museum, omgerekend naar volledige mensjaren, 95,5 personen (2021: 94,7 personen).

Bezoldiging bestuurders

Per 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT-norm voor 2022 bedraagt € 216.000 en de Stichting Kröller-Müller Museum blijft daar met alle uitkeringen ruim onder.

bedragen x €1	E.J.H Pelsers	F. de Vogel
Functie(s)	algemeen directeur	zakelijk directeur
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	151.559	125.630
Beloningen betaalbaar op termijn	16.076	16.018
Totaal bezoldiging	167.635	141.648
Toepasselijk WNT-maximum	216.000	216.000
Gegevens 2021		
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Beloning	149.698	124.179
Belastbare onkostenvergoeding	-	
Beloningen betaalbaar op termijn	15.199	15.142
Totaal bezoldiging	164.897	139.321
Toepasselijk WNT-maximum	209.000	209.000

Toezichthoudende topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder

Naam topfunctionaris	Functie
J.A. Kamps	Voorzitter
P. van der Feltz	Lid
M.L. Brand Flu	Lid
T. Menssen	Lid
H.H.J. Dijkhuizen	Lid
M. Sellink	Lid
E. Mackay	Lid
H. Bast	Lid
C.H.M. Braams	Lid

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Huisvestingskosten

(euro)

	2022	2021
<i>Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf</i>		
- huur	386.679	681.658
- dienstverleningsovereenkomst	-	-
- onderhoudscontract via Rijksvastgoedbedrijf	-	-
	<u>386.679</u>	<u>681.658</u>
Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	339.851	298.421
Verzekeringen	30.476	28.427
Afschrijvingen op investeringen	635.416	697.731
Kosten dagelijks onderhoud	254.708	283.823
Onderhoudscontracten	134.519	221.038
Dotatie voorziening groot onderhoud	<u>100.000</u>	<u>100.000</u>
	<u>489.227</u>	<u>604.861</u>
<i>Overige huisvestingskosten</i>		
- advieskosten gebouw en klimaat	(8.592)	55.185
- advieskosten uitbreiding museum	574.246	353.453
- kosten verbouwing depot	-	-
- kosten verbouwing bibliotheek en kantoren	-	-
- kosten renovatie toiletgroepen	-	-
- energielasten	<u>178.192</u>	<u>172.866</u>
	<u>743.846</u>	<u>581.504</u>
Totaal lasten	<u>2.625.495</u>	<u>2.892.602</u>
Vrijval investeringssubsidie OCW	611.802	663.782
Overige baten		
- restitutie servicekosten	<u>126.211</u>	-
Totaal baten	<u>738.013</u>	<u>663.782</u>
Totaal lasten minus baten	<u>1.887.482</u>	<u>2.228.820</u>

Per 1 januari 2017 is de Erfgoedwet in werking getreden en daarmee een stelselwijziging in de subsidiëring van het behoud en beheer van collecties en gebouwen enerzijds en subsidiëring van publieksactiviteiten anderzijds. Tot 2017 betaalde het museum jaarlijks een gebruikersvergoeding aan het Rijksvastgoedbedrijf, dat daarmee de verantwoordelijkheid had voor het groot onderhoud en de instandhouding van de gebouwen. Door de stelselwijziging is het museum hiervoor verantwoordelijk geworden. Tot ultimo 2019 heeft het Kröller-Müller Museum dienstverlening van het Rijksvastgoedbedrijf afgenomen voor het beheer en onderhoud van de gebouwen. Vanaf 1 januari 2020 is het museum dit in eigen beheer gaan uitvoeren. In 2022 heeft het museum overeenstemming bereikt met het Rijksvastgoedbedrijf over de vergoeding voor de door het Rijksvastgoedbedrijf geleverde diensten in 2018 en 2019. Dit heeft geleid tot een creditering die is verantwoord onder de restitutie servicekosten.

Op basis van het Meerjaren onderhoud- en investeringsplan worden de kosten voor groot onderhoud voor een bedrag van € 100.000 gedoteerd aan de Voorziening groot onderhoud. De werkelijke kosten voor het groot onderhoud worden jaarlijks ten laste van deze Voorziening groot onderhoud gebracht. In 2022 zijn er geen kosten ten laste van de Voorziening groot onderhoud gebracht. De vrijval investeringssubsidie OCW voor een bedrag van € 611.800 betreft het afschrijvingsdeel op investeringen die met investeringssubsidie zijn gedaan.

Kunstaankopen (euro)

	2022	begroting	2021
Aankopen Kunst	1.479.757	1.000.000	1.365.507
Transportkosten	10.401	-	16.769
Intakekosten	9.776	-	8.912
Installatiekosten	6.291	-	540.810
	<u>1.506.225</u>	<u>1.000.000</u>	<u>1.931.998</u>

Het bedrag van de normbegroting is gebaseerd op de besteding van de bijdrage van de VriendenLoterij ad € 1.000.000 via de Stichting Helene Kröller-Müller Fonds. Niet bestede bijdrage van de VriendenLoterij worden sinds 2022 gereserveerd in het Aankoopfonds VriendenLoterij. Indien de aankopen kunst hoger zijn dan de jaarlijkse bijdrage van de VriendenLoterij wordt het restant gedekt vanuit het Aankoopfonds VriendenLoterij en/of het Fonds kunstaankopen.

Overige lasten

(euro)

	2022	begroting	2021
Collectiepresentatie	670.423	571.000	562.385
Bruikleenverkeer inkomend	16.244	61.000	28.644
Educatie	67.758	45.000	92.658
Tentoonstellingen	683.056	1.006.000	762.183
Bruikleenverkeer uitgaand	82.943	78.000	111.624
Collectiebeheer	46.666	42.000	57.813
Collectiedocumentatie	85.456	79.000	119.011
Conservering en restauratie	310.651	200.000	397.750
Organisatiekosten	539.606	540.000	728.443
Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	9.372	22.000	3.619
Marketingkosten	257.497	190.000	152.594
Inkoop museumwinkel	279.305	241.000	173.497
Beheerskosten museumwinkel	51.449	72.000	68.170
Directie reserve		100.000	
Overige personeelslasten	283.485	211.000	198.066
	<u>3.383.912</u>	<u>3.458.000</u>	<u>3.456.457</u>

De lagere realisatie van de overige lasten ten opzichte van de begroting met ongeveer € 100.000 wordt met name veroorzaakt door de volgende items:

- * Hogere realisatie kosten collectiepresentatie (€ 84.000).
- * Hogere realisatie kosten educatie (€ 22.000).
- * Hogere realisatie kosten voor conservering en restauratie (€ 110.000).
- * Hogere realisatie marketingkosten (€ 67.000)
- * Hogere realisatie kosten voor overige personeelslasten (€ 72.000)
- * Lagere realisatie kosten bruikleenverkeer (€ 40.000)
- * Lagere realisatie kosten tentoonstellingen (€ 432.000).

Het directiebudget, dat in de begroting is opgenomen, is gedurende het jaar besteed aan diverse projecten die in de realisatie onderdeel uitmaken van andere kostencategorieën.

DETAILLERING CATEGORIALE EN FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2022

(euro)

Categorieel	Functioneel	Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen beheer
			Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering restauratie en documentatie	

BATEN

Directe opbrengsten					
Publieksinkomsten totaal	3.730.347				
Publieksinkomsten binnenland totaal	2.460.707				
waarvan kaartverkoop	1.683.026	1.683.026			
waarvan overig	777.681	777.681			
Publieksinkomsten buitenland totaal	1.269.640	1.269.640			
Sponsorinkomsten	25.000				
waarvan sponsoring in natura	-	-			
waarvan overige sponsorinkomsten	25.000	25.000			
Overige inkomsten	-				
waarvan vergoedingen van coproducenten	-	-			
waarvan overige inkomsten	-	-			
Totale directe opbrengsten	3.730.347				
Indirecte opbrengsten	224.417				
waarvan kapitalisatie van vrijwilligers	-				
waarvan overige indirecte opbrengsten	224.417	139.469	49.722	35.226	
Private middelen	2.394.590				
particulieren incl. vriendenverenigingen	114.500	-	114.500	-	
bedrijven	-				
private fondsen	292.776	49.276	243.500	-	
goede doelen loterijen	1.987.314		1.987.314		
Totale Opbrengsten	6.374.354	3.944.092	2.395.036	35.226	
Structurele subsidie OCW	6.281.916				
Regeling specifiek cultuurbeleid	2.014.349	2.014.349			
Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.887.482	1.094.739	679.493	113.250	
Erfgoedwet onderdeel Collectiebeheer	2.380.085		2.380.085		
Incidentele publieke subsidies	929.275	929.275			
Totale Subsidies/Bijdragen	7.211.191	4.038.363	3.059.578	113.250	
TOTALE BATEN	13.585.545	7.982.455	5.454.614	148.476	

(VERVOLG)

(euro)

Functioneel					
		Totaal	Publieks-activiteiten	Collectie-beheer	Algemeen beheer
Categoriaal			Vaste en tijdelijke presentatie	Conservering restauratie en documentatie	

LASTEN

Salarislasten	5.675.433	2.589.488	1.813.668	1.272.277
Huisvestingslasten	1.887.482	1.094.739	679.493	113.250
Afschrijvingen	269.275	156.180	96.939	16.156
Aankopen	1.506.225		1.506.225	
Overige lasten	3.384.353	1.901.945	649.503	832.905
Collectiepresentatie	670.423	463.693	206.730	
Bruikleenverkeer inkomend	16.244	16.244		
Educatie	67.758	67.758		
Tentoonstellingen	683.056	683.056		
Bruikleenverkeer uitgaand	82.943	82.943		
Collectiebeheer	46.666		46.666	
Collectiedocumentatie	85.456		85.456	
Conservering en restauratie	310.651		310.651	
Organisatiekosten	539.606			539.606
Stichting Helene Kröller-Müller Fonds	9.372			9.372
Marketingkosten	257.497	257.497		
Inkoop museumwinkel	279.305	279.305		
Beheerskosten museumwinkel	51.449	51.449		
Overige personeelskosten	283.485			283.485
TOTALE LASTEN	12.722.327	5.742.352	4.745.828	2.234.146

Saldo uit gewone bedrijfsvoering	863.219	2.240.103	708.786	(2.085.671)
Saldo rentebaten/-lasten	(45.800)			(45.800)
Mutatie aankoopfonds	26.468		26.468	
Mutatie aankoopfonds Vriendenloterij	(526.906)		(526.906)	
Mutatie bestemmingsfondsen	(16.000)		(16.000)	
Koersverschillen	-			-
Saldo uit bedrijfsvoering	300.980	2.240.103	192.348	(2.131.471)
Toerekening Algemeen beheer	-	(1.586.414)	(545.057)	2.131.471

EXPLOITATIERESULTAAT	300.980	653.689	(352.709)	(0)
Overheveling subsidie		(352.709)	352.709	-
Dotatie Bestemmingsreserve Covid-19	(300.980)	(300.980)		
	-	-	-	-

Toerekening Algemeen beheer aan functies BIS en Erfgoedwet collectiebeheer

(euro)

	Basis Infrastructuur	Erfgoedwet Collectiebeheer	
Totale baten	7.982.455	5.454.614	
OCW subsidie	(2.014.349)	(2.380.085)	
Subsidie Erfgoedwet huisvesting	(1.094.739)	(679.493)	
Geoormerkte baten aankopen kunst	-	(1.987.314)	
Baten ten behoeve van toerekening	4.873.367	407.722	
Totale lasten	5.742.352	4.745.828	
Aankopen	-	(1.506.225)	
Lasten ten behoeve van toerekening	5.742.352	3.239.603	
Totaal baten en lasten	10.615.718	3.647.325	14.263.044
Verdeling Algemeen beheer	74,4%	25,6%	
Toerekening Algemeen beheer	1.586.743	545.169	2.131.912

TOELICHTING OP DE VERDEELSLEUTELS ZOALS GEHANTEERD IN DE FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING

Kosten per functie

Het *Handboek verantwoording cultuursubsidies Erfgoedwet musea 2021-2024* van het Ministerie van OCW schrijft voor de verdeling van kosten en opbrengsten vanuit de Categoriele exploitatierekening naar de Functionele exploitatierekening de volgende indeling naar functies voor:

1. Publieksactiviteiten
2. Collectiebeheer
3. Algemeen beheer

Toelichting op gehanteerde verdeelsleutels

Baten

Entreegelden, opbrengsten uit bruikleenverkeer en de omzet van de museumwinkel vallen volledig onder de Publieksactiviteiten.

De indirecte opbrengsten worden specifiek toegerekend aan de verschillende functies. De opbrengsten uit private middelen worden specifiek toegerekend aan de verschillende functies. De structurele subsidie Erfgoedwet huisvesting is op basis van vierkante meters toegerekend aan de verschillende functies voor respectievelijk 58% Publieksactiviteiten, 36% Collectiebeheer en 6% Algemeen beheer.

Lasten

De personeelslasten zijn in hoofdzaak specifiek toegerekend aan de verschillende functies. Secretariaat en bedrijfsbureau zijn toegerekend aan de functie Algemeen beheer. Marketing, presentatie, educatie, de tuindienst en bruikleenverkeer zijn toegerekend aan de functie Publiek. Restauratie, collectie en onderzoek en behoud en beheer zijn toegerekend aan de functie Collectiebeheer. De functies Algemeen directeur en Zakelijk directeur zijn toegerekend aan Algemeen beheer. De functie Commercieel directeur is toegerekend aan Publieksactiviteiten. De afdeling Beveiliging is toegerekend aan Publieksactiviteiten voor de kosten die samenhangen met de openstelling van het museum. De kosten van de centrale meldkamer zijn toegerekend aan Collectiebeheer. De afdeling Huishoudelijke dienst is voor 50% toegerekend aan Publieksactiviteiten en voor 50% aan Algemeen beheer. De functies conservator, registrar en de Technische dienst tentoonstellingen worden gelijk verdeeld over Publieksactiviteiten en collectiebeheer.

De huisvestingslasten zijn op basis van vierkante meters toegerekend aan de verschillende functies voor respectievelijk 58% Publieksactiviteiten, 36% Collectiebeheer en 6% Algemeen beheer.

De afschrijvingen zijn op basis van vierkante meters toegerekend aan de verschillende functies voor respectievelijk 58% Publieksactiviteiten, 36% Collectiebeheer en 6% Algemeen beheer. De overige lasten zijn specifiek toegerekend aan de verschillende functies.

Otterlo, 28 maart 2023

E.J.H. Pelsers
Algemeen directeur

F. de Vogel
Zakelijk directeur

OVERIGE GEGEVENS

ACTIVITEIT EN BEREIK

Prestatieverantwoording 2022

	2022		Activiteitenplan		2021	
Tentoonstellingen	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoekers	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoekers	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoekers
1. Tijdelijke tentoonstellingen	13	219.691	5	360.000	12	127.126
Totaal bezoeken (2+3+4+5)		219.691		360.000		127.126
2. Reguliere bezoeken		197.997		320.000		125.738
3. Bezoeken PO		4.866		7.500		158
4. Bezoeken VO		16.828		32.500		1.230
5. Bezoeken MBO/HO		-		-		-
Specificatie van bezoeken totaal:						
6. Gratis bezoeken		13.877		100.000		3.688
7. Betaalde bezoeken		205.814		260.000		123.438
Overige bezoeken:						
8. Bezoeken website totaal		1.091.540		675.000		970.170
9. Aantal unieke bezoekers website		780.033		490.000		659.973
Overige activiteiten	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
10. Schoolgebonden activiteiten	60	11.528	24	45.000	40	7.913
11. Waarvan PO	22	4.858	16	20.000	19	158
12. Waarvan VO	28	6.670	8	25.000	18	7.755
13. Waarvan MBO/HO	10	-	-	-	3	-
14. Openbare activiteiten	7	n.b.	26	7.500	17	n.b.
15. Totaal overige activiteiten (10+14)	67	11.528	50	52.500	57	7.913

Het museum heeft gedurende het gehele jaar één of meerdere tijdelijke tentoonstellingen, naast de doorlopende toegankelijkheid van de vaste presentatie. Bezoekersaantallen worden niet per tentoonstelling gedifferentieerd. De bezoekersaantallen worden sinds 2020 vastgesteld op basis van verkochte tickets, zowel online als lokaal. Binnen het schoolbezoek kan geen onderscheid gemaakt worden tussen voortgezet onderwijs en MBO en HBO. Deze categorieën worden dan ook samengevoegd gepresenteerd.

De bezoekers van de website worden vanuit Google Analytics gerapporteerd. De overige activiteiten zijn grotendeels op schattingen gebaseerd. Er vinden ook activiteiten buiten het museum plaats waarbij het aantal deelnemers niet binnen de reguliere registratie kunnen worden opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Kröller-Müller Museum te Otterlo

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Kröller-Müller Museum te Otterlo gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Kröller-Müller Museum op 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de exploitatierekening over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Kröller-Müller Museum zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het voorwoord;
- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie van de instelling is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Handboek Verantwoording instellingen Erfgoedwetsubsidie 2021-2024 en de bepalingen van en krachtens de WNT. De directie is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en in de relevante wet- en regelgeving zoals uitgewerkt in paragraaf 2.3 van het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024.

In dit kader is de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de instelling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de instelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de instelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2021-2024, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Apeldoorn, 30 maart 2023

Mazars N.V.

w.g.

R.C. DoI MSc RA

Kröller-Müller Museum
Houtkampweg 6
6731 AW Otterlo
+31 (0)318 59 12 41
info@krollermuller.nl
www.krollermuller.nl

Fotografie: Gianfranco Fortuna,
Marjon Gemmeke, Walter Herfst,
Wieneke Hofland, Antje Rindler,
Merel Waagmeester

mazars

Mazars N.V.

Ontwerp: Saiid/Saiid
Geraarmerkt voor
identificatiedoeleinden
RD | 30-03-2023